

ΔΕΛΤΙΟ

22

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

22ο ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΤΙΟΣ 1995

Βουλής 44α Τηλ.: 3234268
105 57 Αθήνα

Εξώφυλλο: Λεπτομέρεια από έργο
του ζωγράφου Ραφαήλ Μπάϊκα

Οι εικόνες στις σελίδες 15 και 41
είναι από ξυλογραφίες του
Σπύρου Βασιλείου,
στη σελίδα 37 από χαρακτικό της
Βάσως Κατράκη και στη σελίδα
39 από χαρακτικό του
Βάλια Σεμερτζίδα.

Υπεύθυνοι σύμφωνα με το νόμο:
Πόπη Νικολάου: Πρόεδρος του ΣΕΕ
Ελένη Βαρουφάκη: γεν. γραμματέας του ΣΕΕ
Υπεύθυνη για το Δ.Σ.: Μαρία Κομνηνού
Επιμέλεια ύλης: Μαρία Κορμά
Νομική Σύμβουλος: Έλσα Μαυραγκά
Διορθώσεις: Γωγώ Εμμανουήλ-Ανδριοπούλου
Καλλιτεχνική φροντίδα: Γιάννης Καρτέρης
Φωτοστοιχειοθεσία: «Ο.Κ.»
Παραγωγή - Εκτύπωση: ΠΕΡΙΤΕΧΝΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γράμμα Δ.Σ.	3
Χαιρετισμός Επιτροπής Τύπου	4
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕΕ	
Ίδρυση τμήματος Μακεδονίας-Θράκης	5
Η γυναίκα Επιστήμων στην εποχή της Τεχνολογικής Επανάστασης, ομιλία Π. Νικολάου	6
Βραβείο ΥΠΑΤΙΑ	10
Διεθνής συνάντηση “Μετανάστευση και Ανεργία”	12
“Η μετανάστευση και η ανεργία”, ομιλία Άννας Δριβα	13
“Μετανάστευση και Ανεργία, Ψυχολογικά προβλήματα και κοινωνικές επιπτώσεις” ομιλία Σούλας Παναγιωτοπούλου	16
Η Δικαιοσύνη ως εγγυητής των Δημοκρατικών Θεσμών”	20
Η διαχρονική παρουσία του Ελληνισμού στη σημερινή Αλβανία	21
Γυναίκες Μηχανικοί	22
Επιτροπή Παιδείας	23
Επιτροπή Πολιτισμού	24
Μ’ ένα βιβλίο πετάω	25
Επιτροπή Υγείας	26
Επιτροπή Περιβάλλοντος	28
ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΕΣ	
Ελένη Αντωνιάδη-Μπιμπίκου	29
ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ - ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	
Σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο της Εργασίας	34
8η Μαρτίου - Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας	35
Προγράμματα ΕΛΚΕΠΑ	36
Δημοτικές - Νομαρχιακές Εκλογές	37
Υπόμνημα προς την Υφυπουργό Παιδείας	38
ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ	
Αφίσα κατά του Aids	40
“Ελπίδες ότι θα αποφεύγονται γεννήσεις παιδιών με μογγολισμό” Σοφίας Παπαϊωάννου	41
“Ελληνισμός, Ανθρωπισμός και Νέα Ευρώπη”, Στέλλας Γεωργαλά-Παιόβολου	42

70 ΧΡΟΝΙΑ ΣΕΕ

Το ΔΕΛΤΙΟ αυτό εκδίδεται με την ευκαιρία των εβδομήντα χρόνων από την ίδρυση του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων το 1924. Με την έκδοση αυτή θελήσαμε όχι μόνο να τιμήσουμε τα εβδομήντα χρόνια κοινωνικής προσφοράς και ενεργού συμμετοχής του Συνδέσμου στα προβλήματα του τόπου αλλά και να εγκαινιάσουμε μια νέα εποχή στη δραστηριότητά του. Ο Σύνδεσμος ως ζωντανός οργανισμός, οφείλει να προσαρμόζει τη δραστηριότητά του στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και ν' απαντά στις προκλήσεις των καιρών.

Σήμερα, η χώρα μας αντιμετωπίζει απανωτές εθνικές προκλήσεις οικονομικού, κοινωνικού, τεχνολογικού, πολιτισμικού, δημογραφικού χαρακτήρα. Αισθανόμαστε μετέωροι σ' έναν ταραγμένο κόσμο, ζούμε σ' ένα διεθνές περιβάλλον σε κατάσταση πρωτοφανούς ρευστότητας και σ' ένα φυσικό περιβάλλον που συνεχώς υποβαθμίζεται.

Το τέλος του αιώνα βρίσκει τον κόσμο στο απόγειο της διεθνοποίησης. Οι αγορές παγκοσμιοποιούνται και η εξάπλωση των νέων τεχνολογιών είναι ραγδαία με όχημα τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Το κεφάλαιο δε γνωρίζει πλέον κανενός είδους σύνορα. Μετακινείται με πρωτοφανή ευκολία και ταχύτητα σε οποιοδήποτε σημείο της γης ανιχνεύει υψηλότερη αποδοτικότητα. Δε συμβαίνει όμως το ίδιο με την πολιτική εξουσία και τον παράγοντα εργασία. Οι εθνικές κυβερνήσεις χάνουν όλο και περισσότερο τον έλεγχο των εξελίξεων και το συνδικαλιστικό κίνημα των αναπτυγμένων χωρών απονευρώνεται κάτω από το βάρος της μακροχρόνιας ανεργίας. Οι αντινομίες αυτές δημιουργούν τρομερές εντάσεις και επιβάλλουν μια νέα παγκόσμια οικονομική τάξη, στην οποία η διεθνής συνεργασία και η συμμόρφωση σε διεθνείς κώδικες συμπεριφοράς καλούνται να παίξουν ρόλο-κλειδί για την ομαλή λειτουργία της παγκόσμιας οικονομίας.

Η Ελλάδα, χώρα μικρή με ανοιχτή οικονομία, δεν μπορεί να πάει ενάντια στο ρεύμα. Υπάρχει μόνο ένας τρόπος για να επιβιώσουμε σαν χώρα και σαν λαός: να δεχτούμε την πρόκληση του διεθνούς ανταγωνισμού και να ανοιχτούμε στα μεγάλα πελάγη της διεθνούς αγοράς. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, το πρόβλημα στο οποίο καλούνται οι προοδευτικές δυνάμεις όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σ' όλο τον κόσμο ν' απαντήσουν, είναι με ποιους

τρόπους θα μπορέσει να συνδυαστεί η οικονομική ανάπτυξη, με κοινωνική ευαισθησία, κοινωνική αλληλεγγύη και κοινωνική δικαιοσύνη.

Πέρα από την πρόκληση του διεθνούς ανταγωνισμού, η διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας πρέπει να είναι το κύριο μέλημά μας, γιατί με τη διεθνοποίηση, αυτό που απειλείται περισσότερο με αφανισμό και ισοπέδωση είναι ο πολιτισμός. Ο στόχος μας θα πρέπει να είναι να ενισχύσουμε τις δυνάμεις εκείνες της Ευρώπης που αγωνίζονται για να διατηρηθούν, η πολιτιστική πολυφωνία, ο γλωσσικός πλουραλισμός, οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, οι διαφορές στον τρόπο ζωής.

Για να είναι η παρουσία της Ελλάδας εποικοδομητική στη μεγάλη αρένα της διασταύρωσης των πολιτισμών, πρωταρχική είναι η ανάγκη να προβάλλουμε τους τομείς της νεοελληνικής τέχνης που περιέχουν πανανθρώπινα μηνύματα, μας συνδέουν με την ελληνική αρχαιότητα και αφορούν γνήσιο ελληνικό πολιτισμικό λόγο. Πρέπει επίσης να βελτιώσουμε την πολιτιστική υποδομή της χώρας. Αναξιοκρατία και θλιβεροί παραγοντισμοί έχουν σταθεί πολλές φορές εμπόδιο στην ανάδειξη των πραγματικών ταλέντων που διαθέτει η χώρα. Πάνω απ' όλα όμως χρειάζεται να πιστέψουμε εμείς οι ίδιοι στις δυνάμεις μας και στο ρόλο που καλούμαστε να διαδραματίσουμε στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων φιλοδοξεί να ενεργοποιήσει το σημαντικό επιστημονικό δυναμικό της χώρας και να αξιοποιήσει τις διεθνείς διασυνδέσεις με τις αντίστοιχες ομάδες βάσης και τα κέντρα του Ελληνισμού στο εξωτερικό για τη διατήρηση και την προβολή της πολιτισμικής μας ταυτότητας. Οι επιστήμονες, ως φορείς πολιτισμού, μπορούν και πρέπει να παίξουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του κοινωνικού και πολιτισμικού γίνεσθαι. Η περιχαράκωση του επιστήμονα στον κόσμο του εργαστηρίου αναιρεί την πολιτισμική του αποστολή.

Σας καλούμε να δουλέψουμε όλες μαζί για να προωθήσουμε τη συλλογικότητα, τη φιλία, την αλληλεγγύη, το σεβασμό στη φύση και στο κράτος δικαίου. Να αγωνιστούμε ενάντια στο διαχωρισμό της κοινωνίας σε δύο κόσμους, τον ανδρικό και το γυναικείο που οδηγεί σε σπατάλη πόρων και φτωχάει τον πολιτισμό. Να αποκαταστήσουμε την ενότητα που λέγεται άνθρωπος.

Για το Δ.Σ.
Πόπη Νικολάου
Πρόεδρος

Χαιρετισμός

Στα χέρια σας κρατάτε το 22ο τεύχος του ενημερωτικού δελτίου του ΣΕΕ, που είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιων προσπαθειών όχι μόνο για τη συγκέντρωση και επιλογή του κατάλληλου υλικού αλλά και για την εξασφάλιση της οικονομικής στήριξής του.

Μέσα στις γενικότερες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές συνθήκες του καιρού μας, που αναλύονται στο γράμμα του Δ.Σ., η επιτροπή μας και ο ΣΕΕ, αποφάσισαν να θεωρήσουν την επέτειο των 70 χρόνων του συνδέσμου, αφορμή περισυλλογής, ανασυγκρότησης και αφετηρία νέων προσπαθειών για να προωθηθούν λύσεις τόσο στα γενικά προβλήματα του τόπου, ακόμη και τα εθνικά, όσο και στα ειδικότερα προβλήματα των γυναικών επιστημόνων.

Οι αποφάσεις που αφορούν τις εκδόσεις του ΣΕΕ έχουν δύο κατευθύνσεις.

Η πρώτη αφορά την κανονική έκδοση τριών τριμηνιαίων ενημερωτικών δελτίων του ΣΕΕ και ενός τεύχους-αφιερώματος σε ένα ειδικό θέμα, κάθε χρόνο.

Ήδη ετοιμάζεται να εκδοθεί το 23 τεύχος-αφιέρωμα με τις εισηγήσεις στο θέμα του επιστημονικού διημέρου:

“Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΛΒΑΝΙΑ”

που οργανώθηκε από το Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων και την Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδας.

Το τεύχος θα εκδοθεί στα ελληνικά και αγγλικά σε καλαίσθητο τόμο αντίστοιχης ποιότητας με το 21ο τεύχος-αφιέρωμα στη:

“ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ”

το οποίο έχει ήδη πραγματοποιήσει β' έκδοση.

Για την υλοποίηση του 23ου τεύχους, πραγματικά πολύτιμη είναι η προσφορά της Επιτροπής Παιδείας, που επωμίστηκε το βάρος επιμέλειας των κειμένων.

Η δεύτερη και σημαντικότερη κατεύθυνση αφορά το περιεχόμενο του δελτίου μας.

Θέλουμε το υλικό που δημοσιεύεται να καλύπτει ευρύτερο φάσμα θεμάτων κοινωνικών, πολιτικών οικονομικών και πολιτιστικών.

Φυσικά θα υπάρχουν αναφορές στα γυναικεία θέματα, εθνικά και διεθνή, ειδήσεις και σχόλια

από την τρέχουσα επικαιρότητα και μόνιμες στήλες για τα καυτά προβλήματα της εποχής μας, την ειρήνη, το περιβάλλον, την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό, την οικονομία και την ανάπτυξη.

Η παρουσίαση βιβλίων και ενδιαφέροντα νέα (π.χ. υποτροφίες κλπ.) θα συμπληρώνουν το υλικό μας.

Εκείνο όμως που θέλουμε και γι' αυτό το αναφέρουμε τελευταίο, είναι η επιθυμία μας να αποτελέσει το δελτίο του ΣΕΕ ένα φιλόξενο βήμα για την προβολή του έργου και της προσωπικότητας των άξιων γυναικών-δημιουργών που υπάρχουν ανάμεσά μας, όποια κι αν είναι η ειδικότητά τους, η εργασιακή τους ιδιότητα ή η ηλικία τους.

Είναι λοιπόν ευπρόσδεκτα βιογραφικά σημειώματα και περιλήψεις εργασιών τόσο των μελών του ΣΕΕ κατά προτεραιότητα όσο και των γυναικών μη μελών του Συνδέσμου, με μοναδικό κριτήριο την ποιότητα και αριστεία της εργασίας.

Με την ελπίδα πως οι προσπάθειές μας θα βρουν ανταπόκριση, περιμένουμε τη συμμετοχή σας, τα κείμενά σας, την κριτική σας, καλόπιστη και εποικοδομητική.

Η επιτροπή Τύπου και εκδόσεων ΣΕΕ

Επιτροπή Τύπου και Εκδόσεων

Υπεύθυνη:

Μαρία Κορμά, αρχιτέκτων

Μέλη:

Εοιφύλη Βλάχου-Σαμουηλίδου, φιλόλογος

Ελένη Θεοδοροπούλου, φιλόλογος

Αγγελική Καλογιάννη, φιλόλογος

Έλλη Μωραΐτου, φιλόλογος

Ανναμπέλλα Παλλαδά, φυσικός

Γεωργία Σεφτελή-Τουλούπη, δασκάλα

Ελένη Σταυροπούλου, φιλόλογος

Έφη Συκιώτη, συμβολαιογράφος

Ελένη Τούντα, πολιτικός επιστήμων

Μαίρη Χατζή, δικηγόρος

Σύνδεσμος με Δ.Σ. Μαρία Κομνηνού, Εκπαιδευτικός, Μέλος Δ.Σ.

ΙΔΡΥΣΗ Τμήματος ΣΕΕ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

Η ίδρυση τμημάτων του ΣΕΕ σε όλους τους νομούς της χώρας μας είναι ένας παλιός μεγάλος στόχος του Συνδέσμου.

Έτσι σαν αρχή ιδρύθηκε τμήμα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ με έδρα τη Θεσσαλονίκη και με σκοπό "την ποιοτική του παρουσία σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής του τόπου μας, για την εξύψωση της ελληνίδας", όπως αναφέρεται σε συνοπτικό ενημερωτικό φυλλάδιο του τμήματος.

Η επίσημη έναρξη λειτουργίας του τμήματος έγινε σε πανηγυρική εκδήλωση στις 10-12-93 στην αίθουσα διαλέξεων του Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης με την παρουσία πολλών προσωπικοτήτων.

Μετά την εισαγωγή της γενικής γραμματέως του ΣΕΕ κ. Ελένης Βαρουφάκη, μίλησαν η πρόεδρος του τμήματος κ. Μαρία Μπακόλα-Χριστιανοπούλου και η πρόεδρος του ΣΕΕ κ. Πόπη Νικολάου με θέμα: "Η γυναίκα επιστήμων στην εποχή της τεχνολογικής επανάστασης".

Ακολούθησε απονομή του βραβείου "ΔΙΟΤΙΜΑ" στην κ. Νίκη Γουλανδρή, π. πρόεδρο του ΣΕΕ, αντιπρόεδρο του Μουσείου "Γουλανδρή" της Φυσικής Ιστορίας και "Γυναίκα της Ευρώπης 1991".

Το τμήμα Μακεδονίας - Θράκης, ύστερα από εκλογές απέκτησε Δ.Σ. αποτελούμενο από τις: Μαρία Μπακόλα-Χριστιανοπούλου, Πρόεδρο Σοφία Μηλαδενοπούλου, Αντιπρόεδρο Ευαγγελία Πρόγια, αντιπρόεδρο Βασιλική Καραμπεάζη-Περτσαμίδου, γραμματέα Κατερίνα Απαζίδου, ταμία.

Από την επίσημη τελετή που έγινε στη Θεσσαλονίκη για την ίδρυση τμήματος ΣΕΕ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ. Στο βήμα η Πρόεδρος του τμήματος κ. Μ. Χριστιανοπούλου.

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΤΜΗΜΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

σας προσκαλεί να τιμήσετε με την παρουσία σας την

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1993

ΩΡΑ 7.30 μ.μ.

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Π Ο Π Η Ν Ι Κ Ο Λ Α Ο Υ

Δρ. Οικονομολόγος
Πρόεδρος του Συνδέσμου η Ευρωπαϊκής
η Γυναικεία Επιστημών στην εποχή
της τεχνολογικής επανάστασης

Ε Λ Ε Ν Η Β Α Ρ Ο Υ Φ Α Κ Η

Χημικός - Γ. Γραμματέας του Συνδέσμου
Δραστηριότητες του Συνδέσμου

Μ Α Ρ Ι Α Μ Β Α Κ Ο Λ Α - Χ Ρ Ι Σ Τ Ι Α Ν Ο Π Ο Υ Λ Ο Υ

Δρ. Χημικός - Επίκ. Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Πρόεδρος Τμήματος Τμ. Μακεδονίας - Θράκης
Στόχοι του Τμήματος Μακεδονίας - Θράκης
Συνδέσμου Ελληνικών Επιστημόνων

Στο σύντομο χρονικό που πέρασε από την ίδρυσή του, το τμήμα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ έχει να επιδείξει πολύπλευρη δραστηριότητα με συνεργασίες, παρεμβάσεις ή εισηγήσεις σε διάφορους φορείς. Ευαισθητοποίησε στα προβλήματα της χώρας μας που έχουν ιδιαίτερα οξυνθεί και της περιοχής του ειδικότερα, πολλούς επιστήμονες.

Έγιναν διαλέξεις πάνω σε επίκαιρα θέματα, όπως:

- Προστασία περιβάλλοντος
- Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Βία
- Η Ελληνική Οικονομία στα Νέα Βαλκάνια, Προβλήματα, Προτάσεις και Προοπτικές
- ΕΙΡΗΝΗ - αφιέρωμα στον Ποιητή Γιάννη Ρίτσου
- Το παιδί στο σημερινό κόσμο.

Για το 1995, η δραστηριότητα του τμήματος άρχισε με τη φιλοξενία της κ. Lisbet Palme, πρόεδρου της Σουηδικής Επιτροπής Unisef, η οποία μίλησε με θέμα:

“ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΑΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ”.

Οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν το διήμερο 25 και 26 Φεβρουαρίου 1995 και περιλάμβαναν ξενάγηση της κ. Lisbet Palme στο αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης και στον αρχαιολογικό χώρο της Βεργίνας, πράγμα που προσφέρει “μια ακόμη δυνατότητα προβολής της Ελληνικής Ιστορικής και Πολιτισμικής ταυτότητας της Μακεδονίας ως τμήματος της ευρύτερης Ευρωπαϊκής κληρονομιάς” (από το ενημερωτικό φυλλάδιο του τμήματος).

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

ΙΔΡΥΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΕΕ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΕΕ
Στην εκδήλωση της έναρξης λειτουργίας

Πόπη Νικολάου

Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων
Πρώτος Μόνιμος Αντιπρόεδρος της Ελλάδας του ΟΟΣΑ

100 άνεργους οι 65 είναι γυναίκες, δείχνει ότι η
γυναίκα είναι αυτή που πληρώνει το μεγαλύτερο
κόστος της τεχνολογικής ανεργίας λόγω ακοιβώς

ωνίας να παράγει ή τουλάχιστον να χρησιμοποιεί νέες σύνθετες τεχνικές γνώσεις καθώς και από τη λειτουργικότητα του συστήματος να ενεργοποιεί και να αξιοποιεί το δυναμικό που διαθέτει.

Στην Ελλάδα ο τομέας της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας, που σήμερα είναι «ο ναός του μέλλοντος», είναι ουσιαστικά ανύπαρκτος και αυτό έχει σχέση με την παραγωγική διάρθρωση της οικονομίας, την εκπαίδευση και γενικότερα το επίπεδο ανάπτυξης. Η Ελλάδα, ανάμεσα σ' όλες τις χώρες της ΕΟΚ, διαθέτει για την Έρευνα, το μικρότερο ποσοστό του ΑΕΠ, 0,4% το 1990. Η ερευνητική υποδομή που διαθέτει η χώρα, τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και εξοπλισμό, είναι απαράδεκτα χαμηλή και χωρίς καμιά σχεδόν σύνδεση με την παραγωγή.

Είναι λογικό οι αδυναμίες, οι ανεπάρκειες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τομέας της έρευνας στη χώρα μας να επηρεάζουν εντονότερα τις γυναίκες λόγω της αδύνατης θέσης τους. Τα στοιχεία που υπάρχουν δίνουν μια στερεότυπη εικόνα: Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, οι γυναίκες αρχίζουν με ίσο περίπου ποσοστό στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση όπου οι μαθήτριες είναι μάλιστα κατά 4% περισσότερες από τους μαθητές.

Στα πανεπιστήμια αντιστρέφονται οι σχέσεις και οι φοιτητές γίνονται κατά 13% περισσότεροι από τις φοιτήτριες για να περάσουμε στους πτυχιούχους όπου οι άνδρες είναι κατά 40% περισσότεροι από τις γυναίκες και τέλος στους μεταπτυχιακούς όπου οι άνδρες είναι κατά 300% περισσότεροι από τις γυναίκες. Επιπλέον η κατανομή κατά σχολές δείχνει μια υπερσυγκέντρωση γυναικών στις κοινωνικές επιστήμες, στην ιατρική και στην αρχιτεκτονική, ενώ το ποσοστό γυναικών στα μαθηματικά, στη Χημεία, στις μηχανολογικές και ηλεκτρολογικές επιστήμες δεν ξεπερνά το 3% των φοιτητών. Οι επιστημονικοί τομείς που επιλέγουν οι γυναίκες δεν είναι κατά κανόνα τομείς έντασης έρευνας. Οι γυναίκες έχει αποδειχθεί ότι είναι κατά κανόνα καλύτερες φοιτήτριες αλλά εγκαταλείπουν ευκολότερα τις σπουδές τους από τους άνδρες.

Τα παραπάνω στοιχεία που αναφέρονται στην παρουσία της Ελληνίδας στην εκπαίδευση, μας δίνουν τη δεξιαμενή, από την οποία αντλεί ο τομέας της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας το ερευνητικό του δυναμικό και η οικονομία τα εξειδικευμένα στελέχη της.

Για τη συμμετοχή γυναικών στην επιστημονική και τεχνολογική έρευνα δεν υπάρχουν στοιχεία. Η

απογραφή του ερευνητικού δυναμικού που διεξάγει κατά τακτά χρονικά διαστήματα η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, δε διαφοροποιεί δυστυχώς κατά φύλο και έτσι χάνεται μια μοναδική δυνατότητα για τη συγκέντρωση αξιόπιστων στοιχείων σχετικά με το ρόλο της Ελληνίδας σε ένα τόσο ζωτικό τομέα για το μέλλον της χώρας.

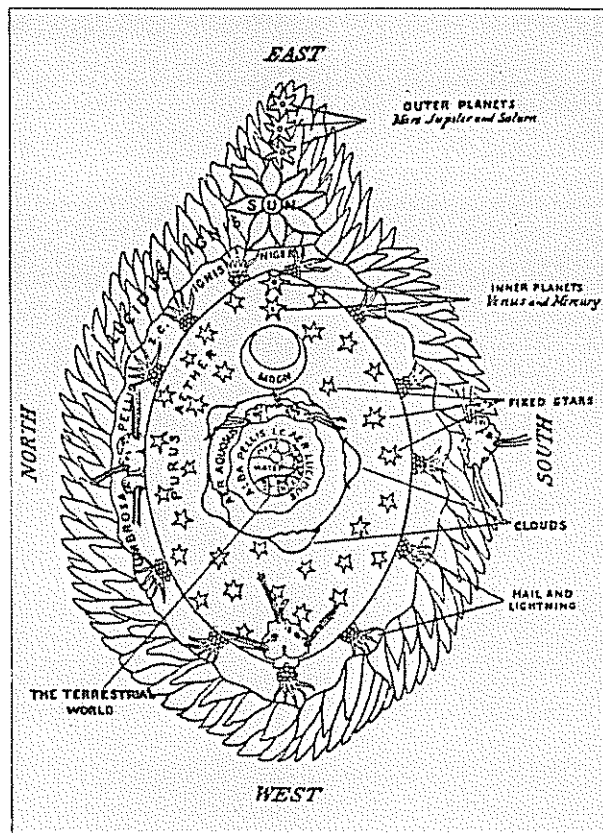
Τα λιγιστά στοιχεία που υπάρχουν δείχνουν πρώτα απ' όλα ότι και στον τομέα αυτό έχει επιφυλαχθεί στη γυναίκα ο δεύτερος ρόλος. Γενικά, η αγορά για ερευνητές είναι περιορισμένη και οι άνδρες έχουν προτεραιότητα.

Στα Πανεπιστήμια όπου συνήθως συγκεντρώνονται οι ερευνητικές προσπάθειες, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν ένα είδος «φράγματος» στο βαθμό του επίκουρου καθηγητή, ενώ στη βαθμίδα του καθηγητή η συμμετοχή τους

δεν ξεπερνάει το 5% και συγκεντρώνεται κυρίως στις κοινωνικές επιστήμες. Στο πολυτεχνείο, υπάρχει μια γυναίκα καθηγήτρια ανάμεσα σε 180 καθηγητές στις σχολές μηχανολογίας και ηλεκτρολογίας.

Η χαμηλή συμμετοχή της γυναίκας στο βαθμό του καθηγητή στον οποίο συνήθως ανατίθεται η ευθύνη της έρευνας, είναι ιδιαίτερα ενδεικτική για το ρόλο της. Το καλύτερο που μπορεί να ελπίζει είναι να γίνει αναπληρωτής διευθυντής του ερευνητικού προγράμματος, συνσυγγραφέας, κλπ., δηλαδή πάντα σε δεύτερη θέση.

Στην οικονομία (βιομηχανία, γεωργία, υπηρεσίες) η εικόνα δε διαφέρει. Στους 100 εργαζόμενους με πτυχίο πανεπιστημίου, οι 43 είναι γυναίκες και στους 100 εργαζόμενους με Μάστερς ή Διδακτορικό, οι 28 είναι γυναίκες. Παρά το σχετικά υψηλό μορφωτικό επίπεδο των γυναικών, τα στοιχεία που

Σχεδιάγραμμα του σύμπαντος από την Hildegard (1098-1179) η οποία υπήρξε από τις πρώτες γυναίκες επιστήμονες που το έργο της έφθασε σχεδόν ακέραιο μέχρι τις μέρες μας.

υπάρχουν δείχνουν ότι οι γυναίκες απασχολούνται σε θέσεις που δεν αξιοποιούν τις γνώσεις τους, δηλαδή ετεροαπασχολούνται. Τα στοιχεία που προέκυψαν από μία έρευνα της ΟΤΟΕ το 1991 για τον τραπεζικό τομέα δίνουν μια εξοργιστική εικόνα. Στην Εμπορική Τράπεζα με 800 γυναίκες πτυχιούχους σε 199 καταστήματα μόνο μια γυναίκα είχε θέση υποδιευθυντού καταστήματος. Στην Τράπεζα της Ελλάδας με 50 γυναίκες με μεταπτυχιακό (Μάστερ ή Διδακτορικό) στο δυναμικό της, μόνο δύο είχαν διευθυντικές θέσεις. Στην Αγροτική Τράπεζα, από 797 πτυχιούχους ανωτάτων σχολών μόνο μία κρίθηκε ικανή και αυτή για υποδιευθυντρία. Η εικόνα αυτή συμπληρώνεται και με τον κρίσιμο τομέα της Δικαιοσύνης. Μετά τη συνταξιοδότηση της **Άννας Αθανασιάδου**, η οποία ήταν η πρώτη γυναίκα που έγινε αρεοπαγίτης το 1989, ούτε μία γυναίκα δεν υπηρετεί πλέον στο ανώτατο δικαστήριο. Το χειρότερο είναι ότι, όπως προκύπτει από τη διαμόρφωση της επετηρίδας των προέδρων εφετών, οι γυναίκες, και αν ακόμη εισέλθουν στον Άρειο Πάγο, αυτό θα γίνει στην καλύτερη περίπτωση το έτος 2015. Έτσι, ανάμεσα στους 56 αρεοπαγίτες που αποτελούν το άνθος της δικαιοσύνης, τουλάχιστον στην προσεχή εικοσαετία, θα απουσιάζει πλήρως η γυναίκα. Βέβαια σε σχέση με το παρελθόν έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των γυναικών που υπηρετούν στη Δικαιοσύνη αλλά μόνο στα κατώτερα κλιμάκια.

είναι γυναίκα.

Η συνεχιζόμενη χαμηλή συμμετοχή γυναικών σε πολλούς τομείς επαγγελματικής δραστηριότητας που απαιτούν τεχνολογικές γνώσεις καθώς και στην επιστημονική και τεχνολογική έρευνα όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στις αναπτυγμένες χώρες αναιρεί αυτό που έγραφε το 1673 ο Poullain de la Barre ότι «το πνεύμα δεν έχει φύλο» και την αρχή που διατύπωσε ο Μέγστον το 1942 ότι «οι επιστημονικές θέσεις είναι ανοιχτές σε αυτούς που έχουν το ταλέντο και τα προσόντα». Διαπιστώνουμε δηλαδή μια παθογένεια που έχει σχέση με την παραδοσιακή κοινωνική διάθροιση της ακαδημαϊκής επιστήμης και έρευνας.

Στο σημείο αυτό είναι σκόπιμο να ανατρέξουμε λίγο στο παρελθόν. Το 17ο και 18ο αιώνα, η επιστήμη αναπτύχθηκε έξω από τα πανεπιστήμια και μάλιστα σε αντίθεση προς αυτά. Αναπτύχθηκε στις Ακαδημίες, σε Αυλές ηγεμόνων, στα γαλλικά σαλόνια, στις συντεχνιακές ενώσεις. Σ' ένα περιβάλλον δηλαδή «φιλικό» προς τις γυναίκες όπου μπορούσαν στα ιδιωτικά εργαστήρια να δουλεύουν δίπλα στους άνδρες της οικογένειας. Μ' αυτό τον τρόπο οι γυναίκες κατάφεραν θεαματικές κατακτήσεις στην επιστήμη και μάλιστα σε κλάδους που μέχρι σήμερα θεωρούνται ανδρικά οχυρά, όπως μαθηματικά, φυσική, αστρονομία: Γύρω στο 1700, ο τότε πρόεδρος της Ακαδημίας του Βερολίνου διαπίστω-
νε «ότι οι γυναίκες είναι ικανές να συνεργαστούν

ζει ότι είναι πολύ μεγάλη η πιθανότητα να εγκλωβισθεί σε υποστηρικτικές αντί υπεύθυνες εργασίες και να περιθωριοποιηθεί. Γνωρίζει ότι θα αντιμετωπίσει διακρίσεις λόγω του φύλου της που θα ποικίλουν από τον αποκλεισμό της από τις πηγές εσωτερικής ενημέρωσης και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων μέχρι την ανοικτή σεξιστική μεταχείριση.

Ποιοι είναι οι παράγοντες που συντηρούν και διακονίζουν αυτές τις διαφορές στην επαγγελματική σταδιοδρομία γυναικών και ανδρών; Γιατί οι άνδρες μπορούν να αναμένουν 15 στους 100 να εξελιχθούν σε καθηγητές ενώ μόνο μία γυναίκα στις 100 μπορεί να ελπίζει ότι θα φθάσει στην κορυφή της ακαδημαϊκής ιεραρχίας; Και γιατί οι γυναίκες συγκεντρώνονται σε θέσεις μερικής απασχόλησης που συνήθως δεν προσφέρουν δυνατότητες προώθησης;

Ένας σοβαρός ανασχετικός παράγοντας είναι σίγουρα η απουσία γυναικών από τους μηχανισμούς επιλογής και από υψηλές θέσεις στην ιεραρχία που θα μπορούσαν να στηρίξουν την προώθηση περισσότερων γυναικών και να λειτουργήσουν ως θετικό πρότυπο για τις άλλες γυναίκες. Και αυτό όμως είναι το αποτέλεσμα και όχι η αιτία. Η θέση της γυναίκας στην επιστημονική και τεχνολογική έρευνα, όπως και σε κάθε τομέα, δεν είναι ξεκομμένη από τον κοινωνικό περίγυρο. Αντίθετα, είναι ο καθρέφτης της κοινωνίας σε κάθε στιγμή. Έτσι, μια κοινωνία που θέλει τη γυναίκα να παίζει έναν υποδεέστερο ρόλο στην εξέλιξη δεν μπορεί την ίδια στιγμή να της εμπιστεύεται ηγετικό ρόλο στην έρευνα, που σήμερα είναι πραγματικά «ο ναός του μέλλοντος». Στην εποχή που βασιλεύουν τα μικροτίπς, αυτός που μπορεί να βγάλει έργο από αυτά, είναι εκείνος που θα οδηγήσει την κοινωνία στο πεπρωμένο της. Και αυτός, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν μπορεί να είναι γυναίκα αφού, σύμφωνα με εκτιμήσεις, ακολουθώντας το σημερινό ρυθμό προόδου της ισότητας των φύλων, θα χρειασθούν 436 χρόνια για να πετύχουμε το στόχο 50-50%. Το θέμα της Ισότητας σίγουρα έχει κριθεί αλλά δεν έχει λυθεί.

Ανεξάρτητα από τις ερμηνείες και τις αναλύσεις αυτής της άρρωστης κατάστασης, η απουσία της γυναίκας από την επιστημονική και τεχνολογική έρευνα είναι κρίσιμη τόσο για τις προοπτικές της θέσης της στην αγορά εργασίας στο μέλλον όσο και για την ανάπτυξη της ίδιας της χώρας.

Η θέση της γυναίκας στο 2000 θα κριθεί από την εξοικείωσή της με τις νέες τεχνολογίες και τη συμμετοχή της στην επιστημονική και τεχνολογική έρευνα. Αυτό τοποθετεί τις γυναίκες επιστήμονες στην αιχμή του δόρατος. Αναμένεται ότι στο έτος 2000 το 44% του εργατικού δυναμικού της ΕΟΚ θα είναι γυναίκες. Αν η συμμετοχή τους παραμείνει στο ανειδίκευτο και περιθωριακό κομμάτι της αγο-

ράς εργασίας, θα πληγεί και η ανταγωνιστικότητα της Κοινοτικής οικονομίας.

Το πρόβλημα έχει απασχολήσει ιδιαίτερα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και πολλές χώρες μέλη που εφαρμόζουν μακροχρόνια προγράμματα θετικών ενεργειών με στόχο την ενεργοποίηση των γυναικών επιστημόνων στην επιστημονική και τεχνολογική έρευνα καθώς και την προώθηση γυναικών σε θέσεις εργασίας υψηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης.

Πέρα από τα επαγγελματικά προσόντα που παρέχει, η επιστήμη είναι και μια βασική συνιστώσα του πολιτισμού που διευρύνει το μυαλό του ανθρώπου, του ανοίγει ορίζοντες, του αποκαλύπτει νέους κόσμους. Οι επιστήμονες μπορούν και πρέπει και αυτοί να μπολιάσουν με την ευαισθησία και την επιστημονική τους γνώση τη διαδικασία διαμόρφωσης άποψης σε όλους τους τομείς. Η απουσία τους από το κοινωνικό γίγνεσθαι αποδυναμώνει τη δυναμική της προόδου και φτωχαίνει τον πολιτισμό.

Σε μια κοινωνία όπως η ελληνική που εμφανίζει βαθύτατη κρίση αξιών και στην οποία κυριαρχούν αναξιοκρατία και θλιβεροί παραγοντισμοί, οι επιστήμονες ως φορείς πολιτισμού έχουν ελάχιστες δυνατότητες να επηρεάσουν τις αποφάσεις. Επιπλέον, ο αποκλεισμός σε μεγάλο βαθμό των γυναικών από την επιστήμη και η ετεροαπασχόληση της πλειοψηφίας των επιστημόνων γυναικών σημαίνει σπατάλη πνευματικών δυνάμεων με πιο μακροχρόνιες επιπτώσεις για τις προοπτικές της χώρας μας.

ΠΟΠΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Οκταήμερη Εκδρομή
στη Μεγάλη Ελλάδα
με Ορθόδοξο Πάσχα στην Καλαβρία

Αναχώρηση: 20 Απριλίου 1995
Επιστροφή: 27 Απριλίου 1995

Περισσότερες πληροφορίες
στο τηλ.: 3234268
ή στην υπεύθυνη για την οργάνωση
της εκδρομής κ. Έφη Κέντρου, τηλ.: 8820108.

Ο ΣΕΕ καθιέρωσε το βραβείο "ΥΠΑΤΙΑ" προς τιμήν μιας σημαντικής γυναικείας μορφής της αρχαιότητας, της Αλεξανδρινής φιλοσόφου, μαθηματικού και αστρονόμου Υπατίας.

ΒΡΑΒΕΙΟ "ΥΠΑΤΙΑ"

Το βραβείο απονέμεται σαν φόρος τιμής σε γυναίκες που διακρίθηκαν για την προσφορά τους τόσο στον τομέα της Επιστήμης όσο και στο χώρο της Τέχνης και του Πολιτισμού.

Η ανακοίνωση της απονομής των βραβείων θα γίνεται κάθε δύο χρόνια στις 8 Μαρτίου παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας που είναι αφιερωμένη στους αγώνες της γυναίκας για ισότητα και ίσες ευκαιρίες.

Η πρώτη απονομή του βραβείου το 1992 έγινε προς την αείμνηστη Μελίνα Μερκούρη και την αμερικανίδα κ. Marianne MacDonald.

Μετά τους χαιρετισμούς, η σύμβουλος Δημο-
σίων σχέσεων του ΣΕΕ, ψυχολόγος κ. Άννα Δοίβα,
μίλησε με θέμα: *“Η Αλεξανδρινή Φιλόσοφος και
ο σύμβουλος Νταϊά”* σύμφωνα με την εξαιρετικά

Ελλάδα και η διαμόρφωση της ηθικής και πολιτι-
κής σκέψης” πρώτη γυναίκα μέλος της Académie
des Inscriptions et belles-lettres από το 1975, αντε-
παράλληλα μέλος της Académie des Sciences et Lettres

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Μια εκδήλωση που σηματοδοτεί τις προσπάθειες του ΣΕΕ ήταν η διεθνής συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα κατά το διήμερο 11 και 12 Απριλίου 1994, σε μεγάλο ξενοδοχείο, με θέμα τη Μετανάστευση και την Ανεργία που μαστίζουν πολλές χώρες στις μέρες μας.

Και λέμε προσπάθεια του ΣΕΕ γιατί από το 1924 ο σύνδεσμος παλεύει τόσο για γενικότερα κοινωνικά, οικονομικά, εθνικά προβλήματα όσο και για ειδικότερα προβλήματα γυναικών επιστημό-

γραμμάτων της Συνομοσπονδίας Γυναικών Κούβας και Σοφίας Καθαρίου, εμπειρογνώμονα στα θέματα Ισότητας στο Ειδικό Ραδιοφωνικό Δίκτυο της Αυστραλίας.

Η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στην "προτοβουλία των έξι για την Ευρώπη", γιατί, όπως ανέλυσε στην ομιλία της η πρόεδρος του ΣΕΕ Πόπη Νικολάου, η Ειρήνη είναι βασική προϋπόθεση, και άρα πρωταρχικός στόχος, για την εξάλειψη της ανεργίας, της πείνας, της ερήμωσης πολλών περιοχών, της γενετικής έκρηξης, της οικολογικής καταστροφής, του αναλφαριθμισμού, του aids, των ναρκωτικών.

Στην ομιλία της η πρόεδρος αναφέρθηκε επίσης στις διεθνείς σχέσεις που διανύουν μεταβατική περίοδο ανάμεσα στην παλαιά νοοτροπία των υπερδυνάμεων της γης και στις νέες συνθήκες που δημιουργούν η παγκοσμιοποίηση της αγοράς και οι νέες πολιτικές και οικονομικές ενότητες. Έθιξε τα μεγάλα εσωτερικά προβλήματα των χωρών υποδοχής μεταναστών, στις οποίες ανήκει και η Ελλάδα με 500.000 ξένους στο έδαφός της και κατέληξε με

προβλήματα του Ελληνισμού τόσο μέσα στα σύνορα της χώρας όσο και στις ελληνικές κοινότητες που βρίσκονται σ' όλο τον κόσμο, (π.χ. Ρωσοπόντιοι, Πομάκοι, ελληνική κοινότητα στην Αλεξάνδρεια, κλπ.).

Η σύμβουλος διεθνών σχέσεων του ΣΕΕ Άννα Δοίβα ανέλυσε τα φαινόμενα της ανεργίας και της μετανάστευσης από την ψυχολογική τους πλευρά και τόνισε ιδιαίτερα ένα λεπτό και επίκαιρο σημείο, δηλαδή τη σημασία που έχουν νομικοί και κοινωνικοί θεσμοί, παράλληλα με τα οικονομικά μέτρα και τις τεχνολογικές επιτεύξεις, για να οδηγηθεί η οικονομία σε άνθηση, οι λαοί σε ειρηνική συμβίωση και τα άτομα σε εξελικτική ανοδική πορεία.

Στα ψυχολογικά προβλήματα και τις κοινωνικές επιπτώσεις από την ανεργία και τη μετανάστευση αναφέρθηκε διεξοδικά και η αντιπρόεδρος του ΣΕΕ Σούλα Παναγιωτοπούλου, επικεντρώνοντας την προσοχή της στην προσωπικότητα του ανέργου και του μετανάστη, στις κοινωνικές συνθήκες που σχετίζονται με τα φαινόμενα της ανεργίας και της μετανάστευσης (π.χ. προκαταλήψεις, άρνηση συμμετοχής στα κοινά, κλπ.) και στα προβλήματα που δημιουργούνται τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις χώρες υποδοχής μεταναστών.

Κατέληξε δε με λύσεις και προτάσεις για τα κοινωνικά αυτά φαινόμενα, κυρίως όμως τόνισε την ανάγκη να δημιουργηθούν σε κάθε τόπο κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης ώστε ο κάθε άνθρωπος να μένει στον τόπο καταγωγής του και να πραγματώνει εκεί την προσωπική και κοινωνική του ανέλιξη.

Ενδιαφέρουσες ήταν επίσης οι εισηγήσεις των Danielle Mitterand, Lisbet Palme, Μιχάλη Ράπτη, Mariliana Castello, Σοφίας Καθαρίου της Βελγίδας εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της εκπροσώπου του "Population Council" και του γενικού γραμματέα της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού.

Υπήρξαν και άλλες εισηγήσεις και παρεμβάσεις, τις οποίες ακολούθησε ζωντανή συζήτηση πάνω στα θέματα και τα συμπεράσματα της συνάντησης, η οποία ολοκληρώθηκε με κρουαζιέρα στα νησιά του Αργοσαρωνικού, την Τετάρτη 12 Απριλίου 1994.

Σ' αυτό το τεύχος δημοσιεύονται δύο χαρακτηριστικές ομιλίες που θέτουν το πρόβλημα της ανεργίας και της μετανάστευσης στις κοινωνικές και ψυχολογικές διαστάσεις του. Σε επόμενα τεύχη θα δημοσιευθούν και άλλες εισηγήσεις με αναφορές στις διάφορες όψεις του προβλήματος.

Εισήγηση της Δρ. Άννας Δοίβα, συμβούλου Διεθνών Σχέσεων ΣΕΕ

Η μετανάστευση και η ανεργία

Η μετανάστευση και η ανεργία συγκαταλέγονται μεταξύ των μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων της εποχής μας και χαρακτηρίζουν όλες σχεδόν τις μεταβατικές περιόδους της ιστορίας.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων γνωρίζοντάς την, σε παγκόσμιο επίπεδο, αυξανόμενη συνειδητοποίηση των προβλημάτων που σχετίζονται με την ανεργία και τη μετανάστευση, την εμπλοκή ανθρώπων όλων των ηπείρων, κάλεσε όλους εσάς σήμερα προς συζήτηση, ελπίζοντας να αποφευχθούν "άγονοι συναίσθηματισμοί" και να αναλυθούν τα φαινόμενα όχι στην εκδήλωσή αλλά στη γένεσή τους.

Η ανεργία (συν ή χωρίς την επαύξησή της από τα μεταναστευτικά και λαθρομεταναστευτικά ρεύματα) στερεί από το άτομο το δικαίωμα του εργάζεσθαι, το οποίο είναι συνυφασμένο όχι μόνον με την υλική του διαβίωση αλλά και τη συνολική ψυχοπνευματική του ανάπτυξη και υγεία. Επιπροσθέτως, δεικνύει παρεκκλίσεις της οικονομίας από την αρχική έννοια νομή (νέμω τα του οίκου) (οίκος υπό την ευρύτερη έννοια του όρου) σε άμετρη και χωρίς συνυπολογισμούς άλλων μεταβλητών "οικονομοθηρία", αύξηση δηλ. του κεφαλαίου ασχέτως κοινωνικών, περιβαλλοντικών, και υγειονομικών επιπτώσεων.

Το περσινά βραβεία Νομπέλ για την οικονομία, έχουν προκαλέσει "μια διανοητική επανάσταση", θέτουν νέους προβληματισμούς και οριοθετούν νέες προσεγγίσεις και κατευθύνσεις. Εξετάζουν το πόσο (την έκταση) το πώς (τον τρόπο) και δεν ξεχνούν το προς τι της οικονομικής αναπτύξεως.

Στην "Κλειωμετρία" τους (από το όνομα της Μούσης, για την ιστορία, Κλειούς και το ρηματικό μετρική) οι Fogel και North αναλύουν την οικονομική ιστορία με έναν πρωτότυπο συνδυασμό διαχρονικής μελέτης της οικονομίας και, ως προσεχθεί παρακαλώ, και των θεσμών.

Ο καθηγητής Fogel, διευθυντής του Κέντρου Πληθυσμιακής Οικονομίας και ο καθηγητής North μελέτησαν θέματα, όπως η δουλεία, η κατασκευή μεγάλων τεχνικών έργων κ.ά., τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη και έθεσαν τουλάχιστον ως προς το βαθμό σημαντικότητάς τους, υπό αμφισβήτηση πολλές παραδοσιακές εξηγήσεις της οικονομικής αυξήσεως, όπως τεχνολογία, καινοτομίες κλπ.

Για τους Νομπελίστες πρωτεύουσα σημασία

έχουν νομικοί και κοινωνικοί θεσμοί οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν την οικονομία σε άνθιση, τους λαούς σε ειρηνική συμβίωση και τα άτομα σε εξελικτική ανοδική πορεία. Βεβαίως, αν μιλούσε κανείς για τη σημαντικότητα των θεσμών στην οικονομική ανάπτυξη, μερικά χρόνια πριν θα εισέπραττε τουλάχιστον συγκαταβατικά ειρωνικά χαμόγελα.

Το δεύτερο σημαντικό θέμα αφορά τη μετανάστευση (από και προς μια χώρα) και καλούμεθα να επισημάνουμε τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά της, καθώς και τις αιτίες που τη δημιουργούν αλλά και τα επακόλουθα των μεταναστεύσεων στις χώρες εκροής αλλά και υποδοχής του εργατικού δυναμικού.

Στη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την επιτάχυνση των μεταναστευτικών ρευμάτων στις μέρες μας συνέβαλε εκτός των άλλων και ο βαθμός διεθνοποίησης της σημερινής παγκόσμιας οικονομίας, καθώς και η σημαντική αλληλεξάρτηση των επιμέρους οικονομιών.

Μπορούμε να πούμε ότι όπως η παραγωγή και το εμπόριο, έτσι και η μετανάστευση έχει πάρει τις διαστάσεις ενός καθολικού φαινομένου.

Ο Γάλλος δημοσιογράφος A. Sauvy, στο βιβλίο του "η μαύρη εργασία και η αυριανή οικονομία" θεωρεί ότι από όλες τις παρανομίες, η παράνομη μετανάστευση έχει το μεγαλύτερο μέλλον.

Ανάμεσα στα αίτια που ευθύνονται για τη μετανάστευση στις χώρες προέλευσής τους συγκαταλέγονται πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά, δημογραφικά, πολιτισμικά, καθώς και η γοητεία που ασκείται από το διαρκώς προβαλλόμενο, μυθοποιημένο, και άνευ αντιπάλου δέους, δυτικό πρότυπο ζωής. Σ' αυτά θα πρέπει να προστεθούν και οι πρόσφατες γεωπολιτικές συγκρούσεις, όπως αυτή του Περσικού Κόλπου, της διασπάσεως της Γιουγκοσλαβίας, του Κουρδικού Πολέμου και βεβαίως της κατάρρευσης της Σοβιετικής Υπερδυνάμειας.

Ο Διεθνής Οργανισμός Μεταναστεύσεως έχει προειδοποιήσει ότι η οικονομική στασιμότητα, η πτώση του εισοδήματος, η προβολή άλλων προτύπων ζωής, ευνοούν και επαυξάνουν τα μειονεκτικά συναισθήματα στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και οδηγούν σε μαζικά μεταναστευτικά ρεύματα νόμιμα ή παράνομα.

Τα στοιχεία της μόνιμης Επιτροπής Απασχόλησης δείχνουν ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαβιούν σήμερα 8 εκατομμύρια υπήκοοι ξένων χωρών, εκ των οποίων 3,5 εκατομ. αποτελούν μέρος του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού.

Υπάρχουν στοιχεία της Eurostat που δείχνουν το ποσοστό των υπηκόων της E.C. στο σύνολο των

ξένων υπηκόων ενός κράτους-μέλους, καθώς και το ποσοστό των υπηκόων των τρίτων χωρών στο σύνολο των ξένων υπηκόων.

Με έκπληξη διεπίστωσα ότι ούτε σε απλές δημοσιογραφικές έρευνες, ούτε σε επιστημονικές εργασίες -τουλάχιστον όσες είδα- γίνονται αναφορές και υπάρχει αντίστοιχος προβληματισμός σ' ό,τι αφορά το ποσοστό των μεταναστών που έρχεται σε μια χώρα σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό, το εργατικό δυναμικό, την έκτασή της, τους παράγοντες δηλαδή εκείνους που προσδιορίζουν την οικονομική απορροφητική της δυνατότητα σε ειδικευμένο και ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό απ' όπου κι αν προέρχεται.

Κατά τη δεκαετία 1960-1970 η μετανάστευση προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης ήταν αποτέλεσμα ανισορροπίας μεταξύ ζήτησης και προσφοράς, υπήρχε δηλαδή έλλειψη εργατικών χεριών.

Οι μεταναστευτικοί παράγοντες αυτής της κατηγορίας προσδιορίζονται διεθνώς με τον όρο "Pull Factors": ενώ η διαμετρικά αντίθετη σημερινή κατάσταση στην E.C., η οποία χαρακτηρίζεται από οικονομική ύφεση και υψηλά ποσοστά ανεργίας δεν δημιουργεί ζήτηση. Αντιθέτως, η μεταναστευτική, λοιπόν, ώθηση εμφανίζεται στις χώρες προέλευσης των μεταναστών ενώ οι δημιουργοί παράγοντες αναφέρονται ως "Push factors". Σ' αυτές τις κατηγορίες θα πρέπει να προστεθούν οι λαθρομετανάστες και οι πρόσφυγες.

Η Ελλάδα και ο Ελληνικός τρόπος αντιμετώπισης του θέματος διαθέτει μια μακροαίωνα και αμφίπλευρη εμπειρία, ανέκαθεν υπήρξε και χώρα εκροής (βλ. τις αρχαίες αποικίες της Ιονίας και της Μεγάλης Ελλάδας μέχρι τις σημερινές ανθούσες Ελληνικές παροικίες ανά την υφήλιο) αλλά και χώρα υποδοχής, επίσης αρχαίωθεν (βλέπε τα αρχικά στάδια εξηρημένης ή αναγκαστικής εργασίας, δούλος, παις και την μετεξέλιξή τους ή την κοινωνική τους ένταξη σε μετοίκους και απελευθέρους, στοιχεία, δηλαδή συγκοίσιμα με τη σημερινή αλλαγή υπηκοότητας).

Τα σημερινά αίτια μεταναστών και λαθρομεταναστών στην Ελλάδα συνδέονται με τη γεωπολιτική θέση της χώρας μας, τις δημογραφικές εξελίξεις, την οικονομική ανάπτυξη (κατά την κ. Παυλοπούλου), τις δυσλειτουργίες στην αγορά εργασίας, την παραοικονομία, την εποχικότητα της απασχόλησης, ακόμη και στην Ελληνική ναυτιλία.

Ο A. Sauvy έχει υπολογίσει το κόστος του ανθρώπου σε 8,7 χρόνια εργασίας, που σχετίζεται με την ανατροφή και τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Υπ' αυτήν την έννοια η Ελλάδα έχει χρηματοδοτήσει σε ανθρώπινο κεφάλαιο πολλές χώρες αλλά σήμερα

δέχεται και η ίδια ένα πολύτιμο ανθρώπινο κεφάλαιο, συχνά εκπαιδευμένο, ειδικευμένο, Ελληνικό, χωρίς το επίσημο κράτος να έχει ξοδέψει μία δραχμή, γι' αυτό. Αναφέρομαι στο θέμα των προσφύγων και κυρίως των Ελληνοποντίων της Γεωργίας, Αρμενίας, Κεντρικής Ασίας κλπ., καθώς και στους Έλληνες της Βορείου Ηπείρου.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων όπως ανακοίνωσε χθες η Γεν. Γραμματείας του, έχει ενσκήψει με ιδιαίτερη ευαισθησία στο θέμα (π.χ. για την επιτάχυνση των διαδικασιών αναγνώρισης των πτυχίων τους, για εκμάθηση της Ελληνικής και γενικώς για τη σωστή και γρήγορη ενσωμάτωσή τους στον κοινωνικό και οικονομικό ιστό.

Το τελευταίο σημείο στο οποίο θα ήθελα να αναφερθώ αφορά στον απεγκλωβισμό μας από συνθήματα πάσης φύσεως “-ισμών” και στην άκριτη και μιμητική μεταφορά ξένων προβλημάτων και προτύπων στην Ελληνική κοινωνία, τα οποία και όταν ακόμη δεν εκλείπουν τελείως, ποιοτικώς και ποσοτικώς διαφέρουν.

Η στοιχειώδης δε επιστημονική δεοντολογία απαιτεί έναν αντικειμενικό ορισμό του οιοδήποτε θέματος ερευνάται ακόμη και της απλής σφυγμομετρήσεως της κοινής γνώμης.

Η Ελληνική θεώρηση είχε ως πρώτη και ύψατη αρχή το “από Διός άρχεσθαι”. Αποτελεί μοναδικό

φαινόμενο στην παγκόσμια θρησκευτική/πνευματική ιστορία το ότι ένα από τα επίθετα-ιδιότητες του πατρός των Θεών και των ανθρώπων παρ' Έλλησι αφορά το ιερόν και απαραβίαστον του ξένου. Γιατί ξεχνάμε τον Ξένιο Δία; γιατί ξεχνάμε τη φιλοξενία (φίλος ίσταμαι προς τον Ξένον); που η πλειονότης των Ελλήνων σέβεται μέχρι σήμερα; Η ψυχολογία της συμπεριφοράς διδάσκει ότι είναι προτιμότερο να τονίζονται τα θετικά χαρακτηριστικά αντί των αρνητικών.

Στην αρχή του παρόντος ήδη αναφέρθηκα στη σημασία που αποδίδεται στους θεσμούς από κορυφίους της επιστήμης, το γεγονός ότι το “ξένιος” είναι επίθετο του Διός μαρτυρεί μια πνευματική στάση που έχει περάσει στο συλλογικό υποσυνείδητο του λαού ως φιλοξενία, που ζητεί προσοχής, μελέτης και γιατί όχι αλλαγής νοοτροπίας και συμπεριφοράς και άλλων λαών προς αυτήν την κατεύθυνση, γιατί η φιλία είναι ισχυρότερη από τα ίσα δικαιώματα, και είναι βεβαίως αμφιπλευρως σχέσις.

Οι προβλέψεις των μελλοντικών μεταναστευτικών ρευμάτων θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις καινούργιες παγκόσμιες συνθήκες και κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική θα πρέπει να ακολουθηθεί, ορθότερα αυτής του “Schengen” των 9 κρατών-μελών και να θέτει στόχους όπως:

1) Προσπάθεια περιορισμού των μεταναστευτικών ρευμάτων, με επίδραση στους ενδογενείς παράγοντες δημιουργίας των π.χ. η μετανάστευση τόσων Ινδών στην Αγγλία δεν έλυσε το πρόβλημα στις Ινδίες ή ποια λογική χορήγησης 600 αδειών παραμονής την ημέρα σε Αλβανούς από την Ελλάδα και τεσσάρων από την Ιταλία;

2) Έλεγχο των ρευμάτων στα σύνορα προς καταστολή της παράνομης μετανάστευσης.

3) Καθιέρωση συγκεκριμένων μέτρων για τη διαδικασία ενσωματώσεως των νομίμως διαβιούντων μεταναστών (με κανονικά ημερομίσθια, ασφάλεια, περίθαλψη, εκμάθηση γλώσσας κλπ.).

Μόνον έτσι θα οδηγηθούμε, όπως είχε ορίσει ο Ξενοφών Ζολώτας σε μια “ισόρροπη θεωρία μετανάστευσης” και στην αναζήτηση μιας δίκαιης ποιότητας ζωής και ισόρροπης κοινωνικής ανάπτυξης.

Είθε οι σημερινές εργασίες να συνεισφέρουν σε πρωτοποριακές και αποτελεσματικότερες λύσεις.

Δρ. Άννα Δρίβα

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Ψυχολογικά προβλήματα και κοινωνικές επιπτώσεις

Κάθε άνθρωπος γεννιέται σαν πολίτης μιας συγκεκριμένης πολιτείας, σαν μέλος μιας συγκεκριμένης οικογένειας και έχει τη θέση του στις τάξεις της συγκεκριμένης κοινωνικής και όχι ταξικής ομάδας, όπου ανήκει και η οικογένειά του.

Έτσι, κάθε άτομο, με τη γέννησή του βρίσκεται μέσα σε αρκετά **προκαθορισμένες συνθήκες ζωής**, όπως, πού και από ποιους γεννήθηκε, ποια οικονομικο-κοινωνικά δεδομένα έχει η οικογένειά του, η κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκει, (δηλαδή ο λαός), κ.ά.

Αυτές οι προκαθορισμένες συνθήκες ζωής προσδιορίζουν, ως ένα σημείο, και την εξέλιξη του ατόμου, μέχρις ότου το άτομο αυτό, με την ενεργό συμμετοχή του στις κοινωνικές ομάδες και κοινωνικές σχέσεις, όπου διαμορφώνεται άλλωστε και η κοινωνικοποίηση του ατόμου -δηλαδή στην οικογενειακή ομάδα, στη συνομήλικη ομάδα, στη σχολική ομάδα, στην εργασιακή ομάδα, στην ευρύτερη κοινωνική ομάδα-, μπορέσει μέσα απ' αυτές τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, να επιλέξει και να συνδιαμορφώσει την ποιότητα **της δικής του ζωής** για να οδηγηθεί στην αυτονομία του.

Καταλαβαίνουμε έτσι, πως κάθε ξεριζωμα θεληματικό, μα κυρίως αναγκαστικό ή και βίαιο, του ατόμου από το δικό του "περιβάλλον", έχει ανυπολόγιστες ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις **και** στο ίδιο το άτομο, μα **και** στις κοινωνικές ομάδες στις οποίες ανήκε το άτομο αυτό, αλλά **και** σ' αυτές όπου αναγκάζεται να μεταφτευθεί.

Για να το πούμε επιγραμματικά: η ομάδα, η οποία χάνει το άτομο, που για κοινωνικο-οικονομικούς λόγους αναγκάζεται να ξεριζωθεί απ' αυτήν, χάνει ένα ενεργό κοινωνικά άτομο, το οποίο με την κοινωνική αλληλεπίδραση (interaction) που θα ασκούσε, θα συνδιαμόρφωνε ανάλογα και το κοινωνικό της Profil.

Από την άλλη μεριά, στην ομάδα στην οποία επιχειρείται να μεταφτευθεί το άτομο, παρατηρούνται μια σειρά από αντιδράσεις -τις οποίες θα δούμε στη συνέχεια- οι οποίες αποτυπώνονται, αργητικά κυρίως, στην κοινωνική αλληλεπίδραση **και** της ομάδας, αλλά **και** του μεταφτευόμενου ατόμου.

Όλες αυτές οι ψυχολογικές αντιδράσεις, σε ατομικό επίπεδο, και οι κοινωνικές επιπτώσεις, σε επίπεδο ομάδας, ερευνήθηκαν συστηματικά από τις κοινωνικές επιστήμες, κυρίως μετά το 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν μελετήθηκε και πρωτοδιατυπώθηκε το λεγόμενο "σύνδρομο του ξεριζωμού".

Αυτό το σύνδρομο το είδαμε στις στρατιές των κατ' ανάγκη μεταναστών, που δημιούργησε η λαίλαπα του φασισμού, μα και στην άλλη λαίλαπα, της αναγκαστικής μετανάστευσης, που έγινε λίγο αργότερα, κάτω από την υπαρξιακή ανάγκη του ανθρώπου να βρει εργασία και ανάπτυξη. Και έπληξε κυρίως το άτομο εκείνο που προήρχετο από κοινωνικο-οικονομικά περιφερειακές κοινωνίες και ζητούσε ευκαιρία ύπαρξης σε κοινωνικο-οικονομικά αναπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες κοινωνίες. Μιλώ βέβαια για τους γνωστούς Gastarbeiter και ό,τι μέσα στον όρο αυτόν συμπεριελήφθη.

Ας μην πάμε μακριά. Η από κάθε άποψη εγκληματική εξωτερική -αλλά και εσωτερική- μετανάστευση, την οποία για πολιτικο-οικονομικούς λόγους υπέστη η ελληνική κοινωνία, είναι, **ακόμα και σήμερα**, πηγή κοινωνικής δυσλειτουργίας στη χώρα μας. Κοινωνικές ομάδες ξεσπιτώθηκαν, χωριά ολόκληρα ερήμωσαν, όταν για πολιτικούς κυρίως λόγους -δηλαδή διωγμούς- αναγκάστηκαν οι άνθρωποι να ζητήσουν την ανωνυμία των αστικών κέντρων. Οι ψυχο-κοινωνικές επιπτώσεις αυτής της κατάστασης παρατηρούνται ακόμα στη σύγχρονη ελληνική κοινωνική πραγματικότητα. Με κοινωνικές παραμορφώσεις, με μια μη υγιή κοινωνική "εξέλιξη", που 'χει σαν βάση της μιαν αντίστοιχη μη υγιή ατομική εξέλιξη, με καθυστέρηση στην ουσιαστική εξέλιξη, ατομική και κοινωνική. Και ας το τονίσουμε από τώρα: όσο πιο υγιές είναι το κοινωνικό σύνολο, η κοινωνική ομάδα, η κοινωνία μέσα στην οποία αναπτύσσεται το άτομο -τόσο πιο παραγωγικό γίνεται αυτό το άτομο, τόσο πιο αποτελεσματικό ατομικά και κοινωνικά.

Αυτή η διαδικασία γίνεται πιο ουσιαστική, πιο πετυχημένη και βαθιάει όταν γίνεται στο γηγενές περιβάλλον του ατόμου. Μέσα δηλαδή, στο "δικό του" περιβάλλον, που από τη γέννησή του γνώρισε και ελπίζει να εγκαταλείψει μόνο με το θάνατό του.

Κάθε κοινωνική ομάδα κρίνει και κατατάσσει άλλες κοινωνικές ομάδες **πάντα** σε σύγκριση και συνάρτηση με τις δικές της συνθήκες και το δικό της πολιτισμό. Μοντέλο αυτής της σύγκρισης είναι η αντίθεση μεταξύ του "εμείς" (In-Group) και οι "άλλοι" (Out-Group). Και εδώ χτίζονται οι ατομικές και κοινωνικές προκαταλήψεις.

Και επειδή θεωρώ το θέμα των προκαταλήψεων που δημιουργούνται στις "κοινωνίες υποδοχής" των μεταναστών πολύ σημαντικό για την ψυχική υγεία του Μετανάστη, αλλά και για την κοινωνική του εξέλιξη -επιτρέψτε μου να πάω λίγο από το χρόνο σας για να αναπτύξω, κάποιες πτυχές αυτής της κοινωνικής κατάρας, της προκατάληψης.

Η προκατάληψη δε στηρίζεται σε εμπειρίες, σε πληροφόρηση, σε γνώση. Δεν περνά μέσα από λογικές ή διαδικασίες μάθησης. Απλά, στηρίζεται σε υποκειμενικές, συγχυτικές απόψεις πάνω σε πρόσωπα, θέματα ή καταστάσεις και διαμορφώνει **αυθαίρετα** "πρότυπα προκατάληψης" που διαρκούν και βαθαίνουν έτσι και "εγκασταθούν" σε άτομα ή λαούς. Οι προκαταλήψεις είναι πάντα αρνητικές και αποικοδομητικές και για τα άτομα ή κοινωνίες που τις εκτρέφουν, αλλά και για τα άτομα ή τις ομάδες εναντίον των οποίων στρέφονται και που τις υφίστανται. Οι προκαταλήψεις γεννιούνται εκεί όπου υπάρχει ατομική ή κοινωνική αυθαιρεσία, αυταρχική βίωση, άγνοια, ελλειμματική πληροφόρηση και **επιδερμική κοινωνική συμμετοχή**. Έχουν θρησκευτικό, πολιτιστικό, πολιτικό, τάξικό, κοινωνικό, οικονομικό, ρατσιστικό περιεχόμενο. Υπάρχουν προκαταλήψεις φύλων, φυλών, χρώματος, σωματικής διάπλασης, σεξ, κλπ. Δηλαδή αφορούν όλο το φάσμα της ανθρώπινης ύπαρξης.

Συνοψίζοντας τα επιστημονικά συμπεράσματά:

1. Οι προκαταλήψεις είναι αρνητικές ή απορριπτικές στάσεις απέναντι σε άτομα ή ομάδες

κοινωνική θέση και η κοινωνική αξία τους.

3. Οι προκαταλήψεις δημιουργούν τη δυνατότητα να καλυφθούν κοινωνικά, ατομικές ή ομαδικές εκδηλώσεις επιθετικότητας, προς κάποιον ή κάποιους τους οποίους φοβόμαστε πως μπορεί να μας απειλήσουν κοινωνικά, οικονομικά κλπ. Ακόμα, η αποδοχή προκαταλήψεων μιας ομάδας, μας δίνει την ψευδαίσθηση πως ανήκουμε στην ομάδα αυτή και αναπτύσσεται μέσα μας μια **ψευδής ασφάλεια**. Και είναι ψεύτικη η ασφάλεια αυτή, γιατί δεν αναπτύσσεται πάνω στο έδαφος της συμμετοχής, της συνυπευθυνότητας και της συντροφικότητας, αλλά πάνω σ' ένα ολισθηρό και επισφαλές συναίσθημα ανασφάλειας και άγχους.

4. Οι προκαταλήψεις δημιουργούν στο άτομο ή στην ομάδα το σύνδρομο του "εχθρού-φίλου", που γίνεται διαλυτικό, καταστροφικό για την κοινωνική συνεκτικότητα. Ο "εχθρός" είναι πάντα "κακός", "κουτός", "άκαρδος", "ύπουλος", "ψεύτης", κλπ. Και το αντίθετο, ο "φίλος". Μονάχα που η εκτίμηση, για τις ιδιότητες και των δύο, γίνεται άκριτα και κάτω από το παραμορφωτικό φροτισμένο συναίσθημα. Κάτω απ' αυτό το παραμορφωτικό συναίσθημα, ευκολύνεται κάθε ατομική ή ομαδική έκφραση επιθετικότητας, αρχίζοντας από άρνηση επικοινωνίας έως εκδήλωση πολέμου!

Πάνω στις προκαταλήψεις βασίζεται ο φασισμός, τις προκαταλήψεις χρησιμοποιεί -και έχει φτάσει να αποτελούν μια ορατή κοινωνική απειλή πλέον, όχι μόνο κατά της κοινωνικοποίησης του ανθρώπου, αλλά και κατά της ίδιας της

Η εργασία κατέχει μια κεντρική θέση στα κίνητρα ζωής, στα ενδιαφέροντα ζωής του ανθρώπου. Διαμορφώνει, μαζί με άλλους παράγοντες διανοητικών σχέσεων, την αυτοπεποίθηση, ξεκαθαρίζει την ταυτότητα και τον ταυτισμό του ανθρώπου, αρκεί η παραγωγικότητά του να είναι ανάλογη με τα ενδιαφέροντα, τις ικανότητες και τις δυνατότητές του, να είναι δυναμική και όχι στατική, να είναι ενεργητική και όχι παθητική. Αλλιώς, οδηγείται ο άνθρωπος στην παθολογική κατάσταση της αποξενωτικής, αλλοτριωμένης εργασίας ή καλύτερα δουλειάς, και η κατάσταση αυτή φέρνει μαζί της ψυχικές διαταραχές και υποβάθμιση της προσωπικότητας. Αυτή η οικονομίστικη "ιδεολογία" της εργασίας, γίνεται ακόμα πιο καθοριστική και απειλητική για την ατομικότητα του ανθρώπου, όταν δεν αφήνεται δυνατότητα για ατομική διεύθυνση του "χώρου" της εργασίας, δεν αναπτύσσεται κοινωνική επαφή και επικοινωνία μεταξύ των εργαζομένων και δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίηση των ατομικών δυνατοτήτων και της ατομικής ποιότητας, όπως συμβαίνει συχνά στο μετανάστη.

Η σημερινή βιομηχανική οργάνωση της εργασίας, προλεταριοποιεί την προσωπικότητα κάθε εργαζομένου, φέρνει έναν ψυχικό ευνουχισμό αφού είναι γεμάτη με διαφορούμενο προσανατολισμό της εργασίας, απροσωποποίηση της εργασίας, καταστροφή του "χώρου" και του "χρόνου" και της εμπειρίας στην εργασία, ελλείψεις και εμπόδια στην προσπάθεια κατάκτησης του "αντικειμένου" κ.ο.κ. Όλα αυτά αναπαράγουν και διακονίζουν την κοινωνική κηδεμόνευση και τον κοινωνικό εξουσιασμό, μέσα στα βιομηχανικά πρότυπα, της ανθρώπινης προσωπικότητας και συμπεριφοράς και γίνονται ακόμα πιο έντονα και ως προς τα φαινόμενα αλλά και ως προς τις επιπτώσεις, όταν αφορούν μετανάστες.

Η ανθρώπινη "βιογραφία" (όρος ψυχο-κοινωνιολογικός που δηλώνει όλη τη διάρκεια της ανθρώπινης ζωής) επηρεάζεται κατά τον ίδιο τρόπο που μέχρι τώρα περιγράψαμε και από την **ανεργία**. Η οποία, στο βιομηχανικό σύστημα εργασίας, ερμηνεύεται περισσότερο σαν μέσο "ατομικής αδυναμίας για πράξη, που συνοδεύεται και από μια γενικευμένη εξάρτηση, συναισθηματική και κοινωνική" (A. Wacker, 1976). Με την ανεργία οι ατομικές ιδιότητες και ικανότητες που διαμορφώνουν την ταυτότητα του ανθρώπου υποβιβάζονται και υποβαθμίζονται, η κοινωνική αναγνώριση που αποτελεί σημαντικό παράγοντα της ετερο- και αυτο-αναγνώρισης του ανθρώπου, χάνεται, η ολότητα, η συνοχή, η συνάφεια της ανθρώπινης ζωής αποπροσανατολίζεται και η ανθρώπινη προσωπι-

κότητα φρυτοζωεί. Έχει ερευνηθεί πως με την ανεργία:

1. αναπτύσσεται η τάση για "παραιτήση" από κάθε τι: ενδιαφέροντα, πλάνα, στόχοι, σκοποί, ενεργητικότητα. Οι άνεργοι δεν μπορούν να κινητοποιηθούν για μια ουσιαστική διανοητική επικοινωνία.

2. αναπτύσσεται για ΟΛΑ τα κοινωνικά θέματα μια βαθιά απάθεια.

3. ο άνεργος βυθίζεται στην απαισιοδοξία,

4. η οποία φέρνει και κοινωνική απομόνωση,

5. αλλά και διαταραχές στις οικογενειακές σχέσεις, δηλ. προβλήματα του ζευγαριού, του γάμου, κλπ.

6. που συχνά έχουν το αποτέλεσμα ο άνεργος να πέφτει στον αλκοολισμό, στα ναρκωτικά, στη βία, στην εγκληματικότητα.

7. Και σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη πολιτικής συνείδησης: όχι μοναχα δεν αποκτά "επαναστατημένη" συνείδηση, αλλά αντίθετα, δείχνει απάθεια, αποδοχή των πάντων, έλλειψη κριτικής σκέψης κλπ.

Κάθε παράταση της κατάστασης της ανεργίας, επιδεινώνει την παραπάνω κοινωνική συμπτωματολογία, η οποία μπορεί να φτάσει σε εκρηκτική κοινωνική συμπεριφορά.

Ειδικότερα για τον άνεργο μετανάστη, όλη αυτή η διαταραχή της κοινωνικής διαδικασίας, που προηγουμένως διαγράψαμε, εντείνεται, με αποτέλεσμα να εντείνεται και το άγχος του -το υπαρξιακό άγχος- και η συμπεριφορά του να γίνεται "συμπεριφορά φυγής" και κοινωνικής αντιδραστικότητας.

Συμπερασματικά: Η ύπαρξη μεταναστών έχει διττή επίπτωση: αφαιρεί, με τραυματικό τρόπο, έναν ενεργό πολίτη από το γηγενές κοινωνικό του περιβάλλον και από την άλλη τον περιθωριοποιεί κοινωνικά στη χώρα υποδοχής, έτσι οι δύο χώρες χάνουν σημαντικά από την έλλειψη της κοινωνικής συμμετοχής του.

Ταυτόχρονα αναπτύσσονται στις χώρες υποδοχής μια σειρά προκαταλήψεων, οι οποίες επιδρούν διαλυτικά στην προσωπικότητα του μετανάστη και τον περιθωριοποιούν ακόμα περισσότερο ατομικά και κοινωνικά. Αυτό τον οδηγεί σε προσωπική και κοινωνική ανασφάλεια, σε υπαρξιακό άγχος και σε αντιδραστική συμπεριφορά και κοινωνική απομόνωση.

Αυτή η κατάσταση δραματοποιείται όταν υπάρχει και ανεργία για το μετανάστη. Η ανεργία απαγορεύει, κυριολεκτικά, κάθε δυνατότητα κοινωνικοποίησης του μετανάστη, συνθλίβει την προσωπικότητα και την ψυχική υγεία του και τον οδηγεί στην κοινωνική απάθεια και αντιδραστική

συμπεριφορά.

Η λύση. Οι προτάσεις.

Οι προτάσεις της Κοινωνικής Ψυχολογίας μπορούν να συμπυκνωθούν ως εξής:

α) Ειδικές κοινωνικές υπηρεσίες για την προετοιμασία με ειδικά προγράμματα, του υποψήφιου μετανάστη, όσο βρίσκεται ακόμα στην πατρίδα του. Ενημέρωση του μετανάστη για τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης στη χώρα μετανάστευσης - συνεργασία με τις εκεί αντίστοιχες κοινωνικές υπηρεσίες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο μετανάστης δε θα αισθάνεται μετέωρος και ανασφαλής.

β) Διαμόρφωση συνθηκών ενσωμάτωσης στις χώρες υποδοχής μεταναστών. Κοινωνικές υπηρεσίες με ειδικά προγράμματα στήριξης του μετανά-

ται και θα τον οδηγήσει στη μείωση του άγχους και της επιθετικότητας.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε επίσης πως η ύπαρξη δυνατότητας για το μετανάστη να πάρει μέρος στο κοινωνικό γίγνεσθαι της χώρας υποδοχής του, βοηθά ακόμα περισσότερο στη δυναμική του ενσωμάτωση και στην πολύπλευρη κοινωνική προσφορά του στη χώρα αυτή. Σ' αυτό, κύρια, χρειάζεται η γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής, για να αποκτήσει ο μετανάστης άμεση επαφή με την κοινωνική καθημερινότητα του φιλοξενούντος λαού.

δ) Αλλά οι κοινωνικές επιστήμες θεωρούν πως η πιο σωστή λύση, θα πρέπει να αναζητηθεί στην προσπάθεια της διεθνούς κοινότητας να βοηθηθεί ο άνθρωπος να μείνει στον τόπο καταγωγής του και μέσα από κοινωνική, πολιτική, οικονομο-τεχνική κλπ. βοήθεια της διεθνούς Κοινότητας, να παραμείνει στο σπίτι του.

Η Δικαιοσύνη ως εγγυητής των Δημοκρατικών Θεσμών

Με αυτό το θέμα ο ΣΕΕ οργάνωσε στις 9-4-93, στο ινστιτούτο Goethe, ανοιχτή συζήτηση με προσκεκλημένους ομιλητές τους:

- Ιωάννη Μανωλεδάκη, Καθηγητή Ποινικού Δικαίου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- Αλέξανδρο Κατσαντώνη, Καθηγητή Ποινικού Δικαίου Πανεπιστημίου Αθηνών
- Τάκη Παππά, Πρόεδρο Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών
- Λίλα Χριστοφορίδου, Δικηγόρο, Μέλος ΣΕΕ, τ. Βουλευτή.

Ο καθηγητής Αλέξανδρος Κατσαντώνης ειδοποίησε τηλεγραφικά για την αδυναμία του να παραστεί στην εκδήλωση.

Οι άλλοι ομιλητές παραβρέθηκαν και πρόσφεραν τις απόψεις τους πάνω στα κρίσιμα θέματα που απασχολούν τους πολίτες, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, την αξιοπιστία της εφαρμογής της, τους κινδύνους εξάρτησής της από την εκτελεστική εξουσία, τον τρόπο εκλογής της ηγεσίας της, τις επεμβάσεις της κοινής γνώμης στο έργο της κ.ά.

Ακολούθησε γόνιμος και ζωηρός διάλογος ομιλητών και ακροατών.

Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιευθεί η εισήγηση του καθηγητή κ. Μανωλεδάκη.

Πρωτοβουλιακά την επιμέλεια της οργάνωσης είχαν το μέλος του Δ.Σ. του ΣΕΕ Μαρία Κατσιβαρδάκου και η νομικός σύμβουλος του ΣΕΕ Έλσα Μαυραγκά.

Η Τακτική Γενική Συνέλευση του ΣΕΕ

έχει προγραμματισθεί για τον Ιούνιο 1995.
Απολογισμός Δ.Σ.

Χαιρετισμός της Προέδρου του ΣΕΕ Πόπης Νικολάου

Κυρίες και κύριοι, η ίδρυση του Συνδέσμου συνδέεται άμεσα με το νομικό χώρο. Το 1924 Ελληνίδες νομικοί ίδρυσαν το Σύνδεσμο των Ελληνίδων Επιστημόνων για να αντιδράσουν στη διάκριση σε βάρος των γυναικών που ενώ ο νόμος τους επέτρεπε να σπουδάσουν νομικά, δεν τους επέτρεπε να ασκήσουν το επάγγελμα του δικηγόρου. Από τότε έχει περάσει πολύς χρόνος. Όμως και στο χώρο αυτό το πρόβλημα της Ισότητας απλά τέθηκε, δε λύθηκε. Μετά τη συνταξιοδότηση της Άννας Αθανασιάδου, η οποία ήταν η πρώτη γυναίκα που έγινε αρεοπαγίτης το 1989, ούτε μία γυναίκα δεν υπηρετεί πλέον στο ανώτατο δικαστήριο. Το χειρότερο είναι ότι, όπως προκύπτει από τη διαμόρφωση της επετηρίδας των προέδρων εφετών, οι γυναίκες, και αν ακόμη εισέλθουν στον Άρειο Πάγο, αυτό θα γίνει στην καλύτερη περίπτωση το έτος 2015. Έτσι, ανάμεσα στους 56 αρεοπαγίτες που αποτελούν το άνθος της δικαιοσύνης, τουλάχιστον στην προσεχή εικοσαετία, θα απουσιάζει πλήρως η γυναίκα. Βέβαια σε σχέση με το παρελθόν έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των γυναικών που υπηρετούν τη Δικαιοσύνη αλλά μόνο στα κατώτερα κλιμάκια.

Η Δικαιοσύνη είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της Δημοκρατίας. Τα τελευταία όμως χρόνια η Δικαιοσύνη βραχύνεται στο στόχαστρο της κοιτικής. Και θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι έχει δημιουργηθεί ένα φοβερό πρόβλημα αξιοπιστίας στη συνείδηση του Έλληνα πολίτη για τον τρόπο που εφαρμόζεται η Δικαιοσύνη σήμερα. Όπως είπε πολύ εύστοχα ο Δημήτρης Τσάτσος «ο Έλληνας έχει χάσει το Δικαστή του». Πολλά και σοβαρά προβλήματα καταλογίζονται στη Δικαιοσύνη και μάλιστα από επίσημα και έγκυρα χείλη. Πληθαίνουν αυτοί που μιλούν για την εξάρτηση της Δικαιοσύνης από την εκτελεστική εξουσία, για κρίση που σοβεί. Αμβισβητείται ο τρόπος εκλογής της ηγεσίας της δικαιοσύνης και η κοινή γνώμη έχει γίνει πλέον ο δικαστής του δικαστή.

Η αλήθεια για όλα αυτά σίγουρα δεν είναι ορατή δια γυμνού οφθαλμού. Χρειάζεται ενημέρωση και διάλογος. Γιατί όταν οι θεσμοί βιάλλονται πανταχόθεν, εκδικούνται. Και σίγουρα δε θα είναι ο λαός που θα βγει γεωδισμένος. Οι ομιλητές στην Ημερίδα αυτή

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΛΒΑΝΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ
ΔΙΗΜΕΡΟ

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων οργάνωσε στις 8-9 Μαΐου 1993 σε συνεργασία με την Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος Επιστημονικό Διήμερο με θέμα: **“Η διαχρονική παρουσία του Ελληνισμού στη σημερινή Αλβανία: Ο Ελληνισμός συνδυετικός κρίκος των πολιτισμικών σχέσεων Ελλάδας-Αλβανίας”**.

Ο στόχος του Επιστημονικού Διήμερου ήταν η τεκμηρίωση και η υπεύθυνη ενημέρωση της κοινής γνώμης πάνω σ' αυτό το κρίσιμο εθνικό θέμα. Η άποψη που κυριάρχησε στο Επιστημονικό Διήμερο ήταν ότι ο μόνος τρόπος να διατηρήσουμε ζωντανή την Ελληνική μειονότητα της Αλβανίας και να βελτιώσουμε την ποιότητα των σχέσεων της με τη Μητρόπολη, είναι η οικοδόμηση κλίματος εμπιστοσύνης και καλής γειτονίας με την Αλβανία.

Το μέλλον της Ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία, είναι άμεσα συνδεδεμένο με το σεβασμό των συνόρων, την κινητοποίηση της παγκόσμιας κοινότητας για την προστασία των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, την αλληλεγγύη και τη συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών, την οικονομική ανάπτυξη και την ολοκλήρωση της πορείας εκδημοκρατισμού της ίδιας της Αλβανίας. Καμιά πράξη ή δήλωση μας δεν επιτρέπεται να περάσει το μήνυμά της εν δυνάμει απειλής στους Αλβανούς. Η δήλωση του Β' Γραμματέα της Αλβανικής Πρεσβείας στην Ελλάδα,

όταν ρωτήθηκε, κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου πως βλέπει η Αλβανική πλευρά τους Έλληνες της μειονότητας, δείχνει ότι και η άλλη πλευρά συμμερίζεται αυτή την άποψη: “Τους βλέπουμε σαν γέφυρα φιλίας και συνεργασίας των δύο λαών”.

Εισηγητές στο Επιστημονικό Διήμερο ήταν:

Φ. Πέτσας, καθηγητής αρχαιολογίας και Πρόεδρος του Ιδρύματος Ιονίου και Αδριατικού χώρου, **Μ. Χατζόπουλος**, αναπληρωτής Δ/ντής του Κέντρου της Ελληνιστικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας, **Α. Λαζάρου**, Βαλκανιολόγος, **Χ. Σούλη**, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, **Ε. Χρυσός**, καθηγήτης στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, **Β. Παπαδοπούλου**, αρχαιολόγος, **Σ. Παπαστάθης**, καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, **Αιζ. Κορρέ**, καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών, **Ε. Κέντρου**, ιστορικός-αρχαιολόγος, **Α. Ισιμυλιάδου**, ιστορικός, **Α. Γλαβίνας**, καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, **Κ. Μανολοπούλου**, επίκουρος καθηγήτρια στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

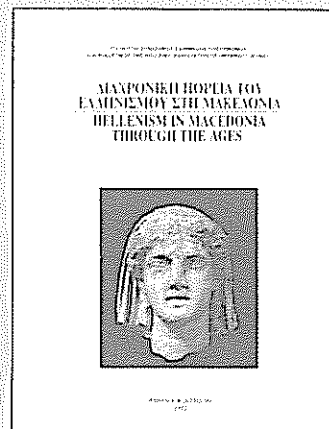
Το εξαιρετικά ενδιαφέρον υλικό του διήμερου θα εκδοθεί στα ελληνικά και τ' αγγλικά σε καλαίσθητο τεύχος-αφιέρωμα, με την επιμέλεια της Επιτροπής Παιδείας στο ίδιο σχήμα με το 21ο τεύχος-αφιέρωμα **«Διαχρονική Παρουσία του Ελληνισμού στη Μακεδονία»**.

Φωτογραφία από την εκδρομή του ΣΕΕ στην Κορυτσά, στις 25-28/10/92.

Μεταφέρθηκαν τότε και μοιράστηκαν εκπαιδευτικό υλικό και φάρμακα στην ομογένεια.

Διακρίνονται η τότε Πρόεδρος της Ομόνοιας Αντρέ Ερμιόνη, η πρόεδρος του ΣΕΕ Πόπη Νικολάου και η γενική γραμματέας του συνδέσμου Ελένη Βαρουφάκη.

Το 21ο τεύχος του ΔΕΛΤΙΟΥ μας που είναι αφιερωμένο στην ημερίδα:

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Μπορείτε να το προμηθευτείτε μόνο στα γραφεία του ΣΕΕ
Βουλής 44α 1ος όροφος.
ΤΙΜΗ: 2.500 Δρχ.
(Για τα μέλη 1.200 Δρχ.).

Συμμετοχή του ΣΕΕ στην Έρευνα του ΤΕΕ:

Γυναίκες Μηχανικοί

Τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες διπλωματούχοι μηχανικοί απετέλεσαν αντικείμενο έρευνας από ομάδα εργασίας του ΤΕΕ, στην οποία συμμετείχαν οι:

Σόνια Ελευθεριάδου (Μεταλλειολόγος Μηχανικός), Σταυρούλα Καπελλάκου (Πτυχιούχος Παντείου), Αικατερίνη Μιχαλοπούλου (Μηχανολόγος Μηχανικός), Σύβιλλα Χαΐνη (Πολιτικός Μηχανικός) και ο ΣΕΕ με εκπρόσωπό του την αρχιτέκτονα Μαρία Κορμά.

Στόχος της έρευνας ήταν να εντοπισθούν και διερευνηθούν:

α) τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας εργαζομένων,

β) οι εργασιακές σχέσεις στους διαφόρους τομείς, π.χ. δημόσιος-ιδιωτικός τομέας, κατασκευή-παραγωγή-πηρεσίες, κλπ.

γ) η ανεργία, υποαπασχόληση, ετεροαπασχόληση, αυτοαπασχόληση,

δ) τα στοιχεία διαμόρφωσης της κοινωνικής θέσης των γυναικών μηχανικών.

Η έρευνα έγινε σε συνεργασία της ομάδας του ΤΕΕ με εταιρεία δημοσκοπήσεων και τα αποτελέσματα της Α' φάσης - "ποιοτικής έρευνας"- παρουσιάστηκαν σε ημερίδα που διοργάνωσε το ΤΕΕ, την Τρίτη 22-2-1994 στην αίθουσα συγκεντρώσεων του κτιρίου του.

Τα πρώτα συμπεράσματα προέχονται από την επεξεργασία των απαντήσεων δείγματος 50 γυναικών μηχανικών, στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, οι οποίες κατατάσσονται σε 3 ηλικιακές κατηγορίες και σε 3 ομάδες ειδικοτήτων και οι οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν στα εξής ερωτήματα:

- οι λόγοι της επιλογής των συγκεκριμένων σπουδών-ειδικοτήτων

- η είσοδος στον επαγγελματικό χώρο

- οι τρόποι εύρεσης εργασίας

- τα είδη των εργασιακών σχέσεων

- τα θέματα συνεχούς επιμόρφωσης με τη συμμετοχή σε επιμορφωτικά σεμινάρια

- η εξέλιξη της επαγγελματικής διαδρομής σε σχέση με την κατάσταση της αγοράς σε κάθε κλάδο

- τα θεσμικά προβλήματα και συγκεκριμένα το θέμα της κατοχύρωσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων

- η εξέλιξη της επαγγελματικής διαδρομής σε σχέση με το γένος.

Οι απαντήσεις παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και τα προβλήματα μπορούν, πολύ συνοπτικά, να καταγραφούν ως εξής:

1) σε οικονομικό επίπεδο

η έλλειψη επαγγελματικού προσανατολισμού και η αντιστοιχία σπουδών-παραγωγής επιφέρουν υπερπληθωρισμό στο επάγγελμα και ανισορροπίες στην αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα τη μείωση αμοιβών και ποιότητας υπηρεσιών.

2) σε κοινωνικό επίπεδο

η ασάφεια των επαγγελματικών δικαιωμάτων και το λιμνάζον ανθρώπινο δυναμικό δημιουργούν εξαιρετική επαγγελματική κινητικότητα και αδυναμία μεταπτυχιακών σπουδαστών να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

3) σε ατομικό επίπεδο

η έλλειψη γενικής στρατηγικής και η σύγχυση για τις αιτίες της επαγγελματικής κρίσης οδηγούν σε ατομικές λύσεις συνοδευόμενες από αίσθημα απογοήτευσης.

4) σε προσωπικό επίπεδο

- η έλλειψη ικανοποίησης από την επαγγελματική δραστηριότητα, τόσο από οικονομική άποψη όσο και από προσωπική καταξίωση, είναι έντονη στις νεότερες ηλικίες.

- η κοινωνική προκατάληψη σε βάρος των γυναικών μηχανικών υπάρχει ακόμα σε μεγάλο βαθμό, κυρίως στον τομέα της παραγωγής.

- η δημιουργία οικογένειας αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην επαγγελματική ανέλιξη των γυναικών μηχανικών, με αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των γεννήσεων, τον εξαναγκασμό σε υποβαθμισμένη εργασία με μειωμένη αμοιβή και την ένταση των συγκρούσεων στις οικονομικές, οικογενειακές και διαπροσωπικές σχέσεις.

Η εικόνα που προκύπτει από τη συνοπτική παράθεση των πρώτων συμπερασμάτων οδηγεί στην ανάγκη να ληφθούν μέτρα στοιχειώδους κοινωνικής κάλυψης και στήριξης της απασχόλησης και παροχής ίσων ευκαιριών, οι οποίες **αν και θεσμικά κατοχυρωμένες, είναι σημαντικά αποδυναμωμένες στην καθημερινή πρακτική.**

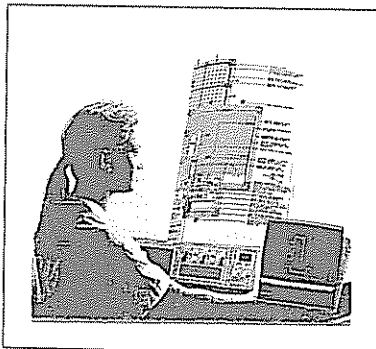
Η ομάδα εργασίας επιφυλάχθηκε να παρουσιάσει συγκεκριμένες προτάσεις μετά την ολοκλήρωση της ποσοτικής έρευνας και τη μελέτη των αποτελεσμάτων της.

Το πλήρες κείμενο της παρουσίασης υπάρχει στα γραφεία του ΤΕΕ και του ΣΕΕ.

Στην ημερίδα απηύθηνε χαιρετισμό εκ μέρους του ΣΕΕ, το μέλος μας και μέλος της ομάδας εργασίας Μαρία Κορμά.

*** Για πρώτη φορά στα χρονικά του ΤΕΕ εκλέχθηκαν **2 γυναίκες μηχανικοί**, η Ολυμπία Βαγγελιάτου και η Σταυρούλα Ξαρχάκου, στην 15μελή Διοικούσα Επιτροπή.

Καλορίζικες!...

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Η Επιτροπή Παιδείας οργάνωσε και προώθησε διάφορα σημαντικά θέματα και εκδηλώσεις, που καταγράφονται συνοπτικά και με χρονολογική σειρά.

Τα θέματα τα σχετικά με το διήμερο για τη "ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΛΒΑΝΙΑ" αναφέρονται σε χωριστό σημείωμα, στις δραστηριότητες του Συνδέσμου.

Στην "Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για την "ΕΙΡΗΝΗ, τη ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ και τη ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ στα Βαλκάνια", που πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 1993 στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη, το ΣΕΕ εκπροσώπησε η υπεύθυνη της Ε.Π. κ. Έφη Κέντρου. Η διάσκεψη είχε σημαντική συμμετοχή προσωπικοτήτων τόσο από Κυβερνητικούς φορείς όσο και από μη Κυβερνητικές οργανώσεις, από 20 συνολικά Ευρωπαϊκές χώρες. Οι εργασίες της με στόχο "την ανάπτυξη κλίματος αδελφότητας, φιλίας και συνεργασίας" μεταξύ των λαών της Βαλκανικής, όπως αναφέρεται στο τελικό ανακοινωθέν, είχαν μεγάλη διεθνή απήχηση.

Τον Ιανουάριο του 1994, με πρωτοβουλία της Ε.Π. μέλη του ΣΕΕ επισκέφθηκαν την Εθνική Πινακοθήκη και ξεναγήθηκαν από το Βυζαντινολόγο κ. Σουρντζή στην Έκθεση Ορθοδόξων Βυζαντινών Εικόνων από τη Ρωσία.

Το Μάρτιο του 1994 η Ε.Π. οργάνωσε στο εντευκτήριο του ΣΕΕ διάλεξη του Γ. Κορρέ με θέμα "Ο θησαυρός του Πριάμου και οι διεθνείς διεκδικήσεις". Τη διάλεξη προλόγισε η κ. Έφη Κέντρου η οποία αναφέρθηκε στο ιστορικό της ανακάλυψης του θησαυρού και στις ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν στην Τροία, στις Μυκήνες και σ' άλλα μέρη από τον "ερασιτέχνη" Ερρίκο Σλήμαν και την Ελληνίδα γυναίκα του και συνεργάτιδά του Σοφία Εγαστρομένου ή Καστριώτη, ο ρόλος της οποίας στη ζωή και το έργο του δεν έχει φωτισθεί όσο θα έπρεπε.

Ένα καιρίο θέμα, που απασχολεί την Ε.Π. συνέχεια από το 1991, είναι η διδασκαλία και διάδοση της ελληνικής γλώσσας. Η Ε.Π. εκπόνησε ένα πιλοτικό πρόγραμμα για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε παλιννοστούντες και αλλοδαπούς με ολοκληρωμένη πρόταση, την οποία γνωστοποίησε με υπόμνημα στην Υφυπουργό Παιδείας κ. Στεφάνου, (το πλήρες κείμενο του υπομνήματος δημοσιεύεται στη σελ. 38).

Ακολούθησε πρόσκληση προς το ΣΕΕ να συμμετάσχει στην ημερίδα που οργανώθηκε από το Υπ. Παιδείας στο Εκπαιδευτικό Κέντρο της ΑΤΕ στο Καστρί, στις 16-1-1995, με θέμα: "ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, ΔΙΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ".

Στην ημερίδα συμμετείχαν η Ακαδημία Αθηνών, όλα τα Πανεπιστήμια της Ελλάδας, τα Υπουργεία Παιδείας και Πολιτισμού Ελλάδας και Κύπρου, το

Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας και άλλα ανώτατα αρμόδια ιδρύματα και ινστιτούτα της χώρας μας.

Ένας από τους στόχους της Ε.Π. είναι και το πρόγραμμα "κοινές πολιτιστικές ρίζες στα Βαλκάνια", που είχε ξεκινήσει στη δεκαετία του '80 με πρόταση της τότε Προέδρου του Συνδέσμου, αείμνηστης Αμαλίας Φλέμιγγ.

Η διαβαλκανική συνεργασία κρίνεται αναγκαία ακόμη περισσότερο σήμερα που οι αιματηρές εμφύλιες συγκρούσεις των λαών της πρώην Γιουγκοσλαβίας οδήγησαν σε απερίγραπτες αγριότητες σε βάρος του άμαχου πληθυσμού, με μεγαλύτερα θύματα τις γυναίκες και τα παιδιά.

Ο ΣΕΕ ως γυναικείος επιστημονικός φορέας δεν μπορεί να μείνει απλώς παρατηρητής αυτής της αξιοθρήνητης κατάστασης. Γι' αυτό η Ε.Π. επεξεργάζεται πρόγραμμα πολιτιστικών σχέσεων στα Βαλκάνια, για το οποίο θα υπάρχει αναφορά σε επόμενο τεύχος. Πάντως ως πρώτο βήμα θεωρεί αναγκαία την οργάνωση Γυναικείου Διαβαλκανικού Φόρουμ στην Αθήνα.

Η Ε.Π. προγραμματίζει εκδρομή στη Μεγάλη Ελλάδα, Νότια Ιταλία-Καλαβρία-Σικελία, κατά το β' δεκαπενθήμερο του Απριλίου (βλ. σχετική ανακοίνωση) για να συμβάλει στο μέτρο του δυνατού στην αλληλογνωριμία και τη στήριξη των Ελληνόφωνων κατοίκων της περιοχής. Θα προηγηθεί διάλεξη της κ. Έφης Κέντρου με θέμα: "Ο Ελληνισμός της Σικελίας, και τα Ελληνόφωνα χωριά της Καλαβρίας".

Επιτροπή Παιδείας:

Υπεύθυνη:

Έφη Κέντρου, αρχαιολόγος, ιστορικός

Μέλη:

Έλλη Μωραΐτου, φιλόλογος

Ελένη Σαραφίδου, νομικός

Μαρία Αντωνίου, φιλόλογος

Ιωάννα Μαλαγαρδή, γλωσσολόγος

Γεωργία Σεφετή, δασκάλα

Αγγελική Καλογιάννη, Φιλολόγος

Αικατερίνη Ζαμαρία, φιλόλογος

Ελένη Μουστάκη, φιλόλογος

Σοφία Πιτσάκη, Φιλολόγος

Ιωάννα Γεωργακοπούλου, φιλόλογος

Χρυσούλα Βουλουμεπάκη, φιλόλογος

Στέλλα Προβόλου, καθηγήτρια Παν/μίου

Έλενα Γιατρά-Dehove, αρχαιολόγος, ιστορικός

Λεϊά Χατζοπούλου-Καραβία, φιλόλογος

Παντούλα Νταρίνα Κουμπίντσοβα, ψυχολόγος

Σύνδεσμος με το Δ.Σ.:

Ελένη Βαρουφάκη, γ. γραμματέας του ΣΕΕ.

Η Επιτροπή Πολιτισμού δημιουργήθηκε το Νοέμβριο του 1993 με κύρια αποστολή τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και την προβολή αξιόλογων πολιτιστικών γεγονότων. Στόχος της επίσης είναι η παρουσίαση ανθρώπων των Γραμμάτων και των Τεχνών και του έργου τους, με έμφαση στη γυναικεία δημιουργικότητα, με το σκεπτικό ότι οι γυναίκες δεν έχουν πάντα ίσες ευκαιρίες.

Η πρώτη εκδήλωση της Επιτροπής Πολιτισμού έγινε στις 23 Μαρτίου 1994 στο εντευκτήριο του Συνδέσμου. Οργανώθηκε διάλεξη-συζήτηση με θέμα: "Οι προαιώνιοι δεσμοί φιλίας Ελλάδος-Αιγύπτου και το Πανεπιστήμιο "Μέγας Αλέξανδρος". Εισηγητής ο κ. Γιάννης Κοσσένας, Πολιτικός Μηχανικός, πρόεδρος της επιτροπής Αιγυπτιακών για την ίδρυση του Πανεπιστημίου "Μέγας Αλέξανδρος" στην Αλεξάνδρεια.

Ο κ. Κοσσένας ήταν ο πρώτος, απ' ότι μας πληροφόρησε, που πρότεινε τη δημιουργία ενός Ελληνικού Πανεπιστημίου, που θα στεγάζεται στα ιδιόκτητα κτίρια των Εκπαιδευτηρίων της Ελληνικής Κοινότητας της Αλεξάνδρειας.

Οι Ελληνικές Κοινότητες μέρα με τη μέρα συρρικνώνονται. Η ιδέα για ένα Ελληνικό Πανεπιστήμιο βρήκε σύμφωνο όλο τον Πολιτικό, Πνευματικό και Καλλιτεχνικό κόσμο της χώρας και σήμερα βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησής της, όπως ανέφερε ο ομιλητής.

Η εκδήλωση, για την οποία κυκλοφόρησε και σχετική αφίσα, πλαισιώθηκε από φωτογραφικό υλικό με σπάνιες φω-

Χαριτάτος. Η έκθεση με 101 φωτογραφίες, είχε σαν θέμα:

α) τους μεγάλους ευεργέτες της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξάνδρειας και του Ελληνικού Έθνους, β) το οικοδομικό τετράγωνο στο CHATBY και τα κτίρια που θα στεγάσουν τις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου, γ) κτίρια και εκκλησίες της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξάνδρειας, δ) σηνές από την καθημερινή ζωή στην Αίγυπτο, ε) ένα μικρό αριθμό εκπροσώπων της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής του Ελληνισμού της Αιγύπτου και τέλος φωτογραφίες ελληνικών κτισμάτων στην Αλεξάνδρεια.

Μετά από την πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία του κ. Κοσσένας, που παρακολούθησε πλήθος παρευρισκομένων, ακολούθησε συζήτηση. Η εκδήλωση έκλεισε με μια μικρή δεξίωση.

Λουΐζα Κακίση
Υπεύθυνη Επιτροπής
Πολιτισμού

Για το 1995 η Επιτροπή Πολιτισμού διοργάνωσε την πρώτη της εκδήλωση στο εντευκτήριο του ΣΕΕ με θέμα:

"ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ"

Την παρουσίαση του έργου της συγγραφέως έκανε η φιλόλογος κ. Ελένη Κουπατσάρα, ενώ παραβρέθηκε και μίλησε η ίδια η συγγραφέας. Η ηθοποιός κ. Εύα Κοταμανίδου διάβασε αποσπάσματα από έργα της

Επιτροπή Πολιτισμού

Υπεύθυνη

Λουΐζα Κακίση

Μέλη

Ελένη Κατωμελίτη
Ελένη Μπενέα-Κουπατσάρα
Φανή Σιμώνη
Λαλούλα Χρυσικοπούλου
Ελένη Σταυροπούλου
Μαργαρίτα Σάκα
Μαίρη Ζωγράφου
Ελένη Κιζιλία
Βασιλική Πλέσσα
Ντίνα Αλεξανδροπούλου
Βούλα Χρυσαθοπούλου
Κάτια Μιχαλοπούλου
Λελα Λεμονή
Μελίνα Διαμαντάκη
Έλλη Μωραΐτη
Αμαλία Μπούϊκά
Ελένη Χατζηδιάκου

Σύνδεσμος με το Δ.Σ.:

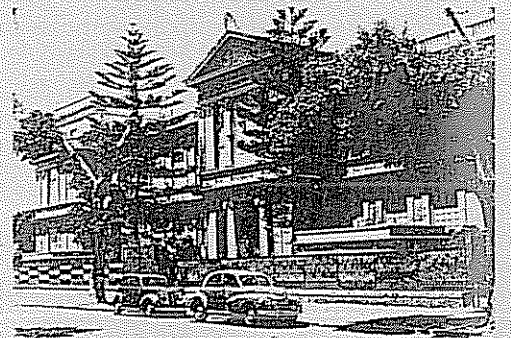
Ελένη Βαρουφάκη, γ. γραμματέας του ΣΕΕ.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

"Οι προαιώνιοι δεσμοί φιλίας Ελλάδος-Αιγύπτου και το Πανεπιστήμιο του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Αλεξάνδρεια"

Ομιλητής: Γιάννης Κοσσένας

Μ' ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΤΑΩ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΕΥ

Εργαστήριο Ζωγραφικής για παιδιά,
με φρονιτές των Παιδαγωγικών Τμημάτων

Η Ε.Υ. δημιουργήθηκε στις αρχές του 1994. Μέλη της είναι (και μπορούν να γίνουν) μέλη του Σ.Ε.Ε. που ενδιαφέρονται και έχουν ευαισθησία στα θέματα υγείας. Δεδομένου ότι σήμερα ο όρος "υγεία" δεν αναφέρεται μόνο στη σωματική και πνευματική αριστεία και στην ψυχική ισορροπία, αλλά και στην κοινωνική υγεία, στην ικανότητα δηλαδή του ατόμου να συμμετέχει ενεργά στην κοινωνία στην οποία ανήκει, είναι φανερό ότι το πεδίο δράσης της Ε.Υ. είναι ευρύτερο και ότι μέλη της μπορούν να γίνουν επιστήμονες όλων των ειδικοτήτων.

Κύριοι στόχοι της Ε.Υ. είναι:

Α. Η εξασφάλιση και διατήρηση της "υγείας" με την πλατιά της έννοια. Η συμβολή στο "ευ ζειν" όλων των Ελλήνων και Ελληνίδων. Αυτό προσπαθεί να το κατορθώσει με α) τη μελέτη των προβλημάτων υγείας που εντοπίζονται και προτείνονται από τα μέλη της, τα μέλη άλλων επιτροπών ή άλλων φορέων, β) την αναζήτηση των αιτιών πρόκλησης των προβλημάτων, γ) την αναζήτηση τρόπων αντιμετώπισής τους και δ) τη διαμόρφωση προτάσεων με τις λύσεις των προβλημάτων, που θα υποβάλλονται στους αρμόδιους υπεύθυνους φορείς.

Β. Η παρουσίαση του έργου και των δραστηριοτήτων των Ελληνίδων Επιστομόνων στο χώρο υγείας και η στήριξή τους στις θεμελιώδεις διεκδικήσεις στο χώρο της υγείας, σε θέματα τόσο επιστημονικής κατάρτισης, όσο και επαγγελματικής αποκατάστασης. Η Ε.Υ. συνεργάζεται με τις άλλες επιτροπές του Σ.Ε.Ε., ενημερώνει το σύνολο των μελών του Σ.Ε.Ε. για τις δραστηριότητές της με την παρουσίασή τους σε ολομέλεια, την οργάνωση ομιλιών σε επίκαιρα θέματα, που γίνονται από επιφανείς ομιλητές, την οργάνωση εκδηλώσεων σε συνεργασία με άλλους φορείς.

Κύριες δραστηριότητες στο 1994:

- Το 1994 προσκεκλημένος ομιλητής ήταν ο επίκουρος καθηγητής Σ. Βασιλαρός ο οποίος στις 9/2/94 έδωσε στον Σ.Ε.Ε. ομιλία με θέμα: Πρόληψη και πρόωμη διάγνωση του καρκίνου του μαστού.

- Έντυπο ενημερωτικό υλικό του Υ.Υ.Π. μοιράστηκε σε διάφορους χώρους, όπως εκκλησίες, ιδρύματα κ.α.

- Το Νοέμβριο του '94 πραγματοποιήθηκε με επιτυχία η πρώτη επιστημονική εξόρμηση. Ένα κλιμάκιο αποτελούμενο από εθελοντές γιατρούς, έμπειρους και διάφορων ειδικοτήτων επισκέφθηκε

τα αριστερά χωριά του νομού Ξάνθης. Το κλιμάκιο αποτελούνταν από τους:

Μ. Γεναδίου, ιατρός νεφρολόγος
Κρ. Δημητρακοπούλου, οδοντίατρος
Μ. Καταιβαρδάκου, οικονομολόγος Υγείας - πολιτικός επιστήμονας
Ε. Κομπότη, αλλεργιολόγος
Μ. Κουτρομπή, γυναικολόγος
Β. Λιάπη, γραμματέυς
Σ. Μησιού-Τσαγκαράκη, παιδίατρος
Μ. Παπαδημητρίου, βιολόγος
Ε. Παπαδοπούλου, παιδίατρος
Ε. Πρόγια, μικροβιολόγος
Ε. Τζούρα-Τζεβελάκη, ψυχίατρος
Η. Φίλης, παθολόγος
Α. Φούκα, γυναικολόγος

Η εξόρμηση πραγματοποιήθηκε χάρη στην ήθικη και υλική υποστήριξη του Υπουργού Μακεδονίας-Θράκης κ. Τριαντάκη, τη συμμετοχή μελών του τμήματος Μακεδονίας-Θράκης του Σ.Ε.Ε. τη συμπαράσταση και τις διευκολύνσεις του Υπουργού Εθνικής Άμυνας κ. Γ. Αρσένη, του Διοικητή του Δ' Σώματος Στρατού, του Νομάρχη Ξάνθης, του Γεν. Διευθυντή Υγείας του ΥΥΠ, του Προέδρου του Νοσοκομείου Ξάνθης και φυσικά με τη συμμετοχή εθελοντών γιατρών κ.ά. Στόχος της εξόρμησης ήταν η εντόπιση των αναγκών στα θέματα υγείας που έχουν οι κάτοικοι των απομονωμένων παραμεθόριων χωριών του νομού Ξάνθης, τα οποία κατοικούνται κυρίως από Πωμάκους. Οι Πωμάκοι φαίνεται ότι είναι απόγονοι των αυτόχθονων κατοίκων της αρχαίας Θράκης. Έχουν δική τους γλώσσα, δικά τους ήθη και έθιμα, τα οποία διατηρούνται με την τήρησή τους και την προφορική μεταβίβασή τους από γενιά σε γενιά, αφού η γλώσσα τους δεν είναι γραπτή.

Τα μέλη της ομάδας της Ε.Υ. στο σύντομο διάστημα της παραμονής τους εξέτασαν όσο πιο πολλούς ασθενείς μπόρεσαν, προσπάθησαν να εντοπίσουν τα προβλήματα που έχουν οι κάτοικοι, να τους ενημερώσουν στα θέματα πρόληψης με τη διανομή εντύπων και με συζητήσεις, να ανταλλάξουν απόψεις.

Οι γιατροί του κλιμακίου εξέτασαν τους ασθενείς στο Κέντρο Υγείας του Σχίνου το οποίο είναι ωραιότατο, με πολλά ιατρεία, οδοντιατρικό, ακτινολογικό και μικροβιολογικό εργαστήριο, δωμάτια ημερήσιας νοσηλείας, άνετους χώρους για το πρωινό κ.ά. Το Κέντρο Υγείας επίσημα είναι στελεχωμένο σωστά και επαρκώς, με γιατρούς πολλών

λεια του ΣΕΕ προκειμένου να διαμορφωθούν συγκεκριμένες προτάσεις προς τους αρμόδιους υπεύθυνους φορείς, σε μια προσπάθεια συμβολής στην επίλυση των προβλημάτων των κατοίκων.

Επίσης προγραμματίζεται να γίνει και μια δεύτερη εξόρμηση μέσα στο 1995 σε κάποια άλλη περιοχή της χώρας (π.χ. παραμεθόρια χωριά της Ηπείρου), με στόχο αυτή τη φορά την εντόπιση των προβλημάτων υγείας των κατοίκων των απομονωμένων χωριών και την αναζήτηση των αιτίων τους και τελικά τη σύγκριση των ευρημάτων στις δύο περιοχές.

Τα μέλη της Ε.Υ. συνεδριάζουν δύο φορές το μήνα στα γραφεία του ΣΕΕ. Φιλοδοξία τους είναι η ανάπτυξη της Επιτροπής Υγείας με τη συμμετοχή μελών από διάφορους χώρους, τα οποία θα της δώσουν τη δυνατότητα για διεπιστημονική διερεύνηση των πολλαπλών προβλημάτων υγείας που αναζητούν τη λύση τους.

Εκ μέρους της Ε.Υ.
Σ. Μήσιου-Τσαγκαράκη

ειδικοτήτων, πλην όμως όπως συμβαίνει με τα περισσότερα Κέντρα Υγείας σήμερα σ' ολόκληρη τη χώρα, όλοι σχεδόν οι γιατροί του είναι σε μόνιμη απόσπαση στο νοσοκομείο Ξάνθης. Το συμπέρασμα από τις συζητήσεις ήταν ότι στο σύντομο αρχικό διάστημα που το Κέντρο Υγείας λειτούργησε σύμφωνα με τον τότε προγραμματισμό του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας, οι κάτοικοι ήταν πολύ ευχαριστημένοι και δεν είχαν κανένα πρόβλημα. Γι' αυτό και κύριο αίτημά τους είναι η επαναφορά του στην αρχική μορφή λειτουργίας. Στις 7 μέρες της παραμονής του κλιμακίου εξετάστηκαν 680 ασθενείς, στους οποίους δόθηκαν οδηγίες για θεραπεία ή περαιτέρω διερεύνηση του προβλήματός τους, έγιναν αιμοληψίες για διάφορες εξετάσεις, άλλες από τις οποίες έγιναν στο νοσοκομείο Ξάνθης και άλλες σε ειδικά νοσοκομεία της Αθήνας, πάθησε Pap test σε όλες τις γυναίκες που εξέτασαν οι γυναικολόγοι, η οδοντίατρος έκανε μικροεπεμβάσεις και οδοντικές θεραπείες σε 72 ενήλικες ασθενείς (οι οδοντογιατροί του Κ.Υ. βλέπουν μόνο παιδιά μέχρι τα 18 χρόνια), κ.ά. Για κάθε ασθενή συμπληρώνεται από τον ειδικό που τον εξέτασε, ειδικό έντυπο με σύντομο ιστορικό, τα εργαστηριακά αποτελέσματα και γραπτές οδηγίες. Τα έντυπα θα αποσταλούν στις κοινότητες.

Οι παρατηρήσεις και οι διαπιστώσεις των μελών του κλιμακίου, θα παρουσιαστούν σε ολομέ-

Επιτροπή Υγείας

Υπεύθυνη:

Σοφία Μήσιου-Τσαγκαράκη, παιδίατρος-γενετιστής
Ενεργά Μέλη: Μαρία Κατσιβαρδάκου, οικονομολόγος υγείας, μέλος του Δ.Σ. του Σ.Ε.Ε. και σύνδεσμος του Δ.Σ. με την Ε.Υ.

Μ. Γεναδίου-Σπαντίδου, ιατρός νεφρολόγος

Ε. Γκιζελή, οδοντίατρος

Κ. Δημητράκοπούλου, οδοντίατρος

Σ. Μινωτάκη, οδοντίατρος

Β. Ντούβα-Κακογιάννη, οδοντίατρος

Λ. Ταλιέρη-Γιαννοπούλου, βιοχημικός

Β. Χρυσάφοπούλου, παιδίατρος

Κ. Φίλη-Κόντου, ιατρός αλλεργιολόγος

Άλλα μέλη:

Ε. Μανούκα-Πρελορέντζου, ψυχολόγος

Ε. Νάθανια, ιατρός

Η. Γαλάνη, οδοντίατρος

Τ. Πολυδώρου, βιβλιοθηκάριος

Κ. Στεργιοπούλου, οικονομολόγος

Ε. Καμαροπούλου, οικονομολόγος

Α. Σουρμελή, φαρμακοποιός

Σύνδεσμος με το Δ.Σ.:

Μαρία Κατσιβαρδάκου, β' Αντιπρόεδρος Δ.Σ.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η Επιτροπή Περιβάλλοντος ασχολείται με την ανάλυση των επιπτώσεων στη Δημόσια Υγεία των υπολειμμάτων των φυτοφαρμάκων σε γεωργικά προϊόντα, με στόχο να προωθήσει τις προτάσεις της στις καθ' ύλην αρμόδιες Υπηρεσίες (Υπουργείο Γεωργίας, Γενικό Χημείο του Κράτους, Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο).

Προγραμματίζεται επίσης να οργανώσει εκδήλωση στο Πεδίον του Άρεως για τον εορτασμό της ημέρας περιβάλλοντος.

Η Επιτροπή είναι ανοικτή σε όποιο μέλος του ΣΕΕ θέλει να προσφέρει τις υπηρεσίες του.

Επιτροπή Περιβάλλοντος

Υπεύθυνη:

Δανάη Γιαννακάκη, χημικός-εδαφολόγος

Μέλη:

Σοφία Δημητρίου-Κάκαρη, βιοχημικός
Φένια Καρασαβίδου, αρχιτέκτων ΥΠΕΧΩΔΕ

Αθηνά Λάζου, φυσικός ΥΒΕΤ-ΓΓΕΤ

Μυρτώ Λιόκη, δικηγόρος

Ανναμπέλλα Παλλαδά, φυσικός

Ελένη Παπαθανασίου, χημικός βιομηχανίας

Ζωή Σουρμελή, βιοχημικός

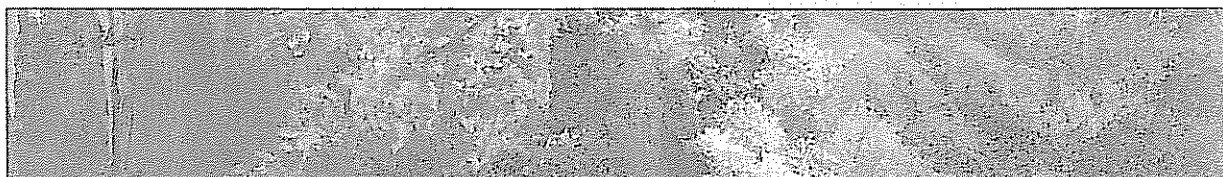
Χρηστίνα Τομαζινάκη, χημικός ΥΠΕΧΩΔΕ

Αγγελική Τσάτσου, χημικός Γ.Χ.Κ., Δ/ση

Περιβάλλοντος

Σύνδεσμος με Δ.Σ.:

Ελένη Βαρουράκη, χημικός, γ. γραμματέας ΣΕΕ

Ελένη Αντωνιάδη-Μπιμπίκου:

Ο Ιστορικός είναι Δημιουργός Συνειδήσεων

“Εδώ Παρίσι. Η Γαλλία μιλάει στην Ελλάδα.

*Ακούτε την Ελληνική εκπομπή που γίνεται κάθε μεσημέρι,
ώρα Γαλλίας 12:30 και ώρα Ελλάδος 13:30 σε μήκος βραχέων κυμάτων 19:68”*

Η Ελένη Αντωνιάδη-Μπιμπίκου μας θυμίζει το σήμα της ελληνικής εκπομπής της γαλλικής Ραδιοφωνίας με το οποίο χαιρετούσε καθημερινά την Ελλάδα, από το Μάιο του 1948 έως το Σεπτέμβριο του 1950. Βρέθηκε στο Παρίσι με υποτροφία της γαλλικής κυβέρνησης, εργάστηκε στο γαλλικό ραδιόφωνο, στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Γαλλίας και από το 1967 διευθύνει το σεμινάριο Οικονομικής και Πολιτικής Ιστορίας του Βυζαντίου και της Σύγχρονης Ελλάδας στη Σχολή Ανωτάτων Σπουδών Κοινοτικών Επιστημών. Όταν γραφτεί η Ιστορία του καιρού μας, η Ελλάδα θα αναγνωρίσει ότι της οφείλει πολλά.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ελ. Θεοδωροπούλου - Αγγ. Καλογιάννη

Η κα Αντωνιάδη-Μπιμπίκου, μέλος του Συνδέσμου, επισκέφτηκε τα γραφεία μας και είχαμε μαζί της μια ζεστή και φιλική συνομιλία:

Είχατε φύγει στο Παρίσι με σκοπό να παραμείνετε εκεί;

– Όχι, καθόλου. Πήγαινα για δύο, το πολύ τρία χρόνια. Να κάνω ένα διδακτορικό και να γυρίσω στην Ελλάδα. Οι πιο πολλοί από μας είχαμε κάνει καλές σπουδές και βέβαια επρόκειτο να γυρίσουμε στον τόπο μας για να προσφέρουμε ό,τι καλύτερο. Είχαμε πάρα πολλά όνειρα τότε. Είχαμε πολλά ιδανικά. Περάσαμε από μια τέτοια αστάθεια, τέτοιους κινδύνους και όλο το τραύμα του Δεκέμβρη. Όλα αυτά μας έδειχναν πως έπρεπε να κάνουμε κάτι όλοι μαζί ώστε να αλλάξει η κατάσταση, να υπάρξει μια καινούρια ζωή για τον τόπο μας και βέβαια για όλο τον κόσμο, γιατί δεν μας έλειπαν καθόλου τα διεθνιστικά ιδανικά. Τα όνειρά μας μας έδιναν φτερά. Δε μας απασχολούσε η προσωπική μας ζωή. Με βάση αυτά τα όνειρα και τις προσωπικές φεύγαμε έξω.

Κυρία Αντωνιάδη, τα όνειρα και τα ιδανικά, όταν είναι κανείς νέος, φροντίζει να τα πραγματοποιήσει. Βρίσχετε ότι η γενιά σας τα πραγματοποίησε;

– Αν δούμε σήμερα τα αποτελέσματα θα λέγαμε όχι. Αλλά στο μέτρο που οι πιο πολλοί από μας δεν τα προδώσαμε, νομίζω ότι δώσαμε ένα χέρι βοήθειας στην Ιστορία. Δεν πιστεύω ότι πήγαν χαμένοι

αυτοί οι αγώνες.

Τελικά πώς παραμείνατε στο Παρίσι;

– Αμέσως μετά την υποτροφία, εργάστηκα στην ελληνική εκπομπή του γαλλικού ραδιοφωνικού σταθμού. Κατόπιν εργάστηκα στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Γαλλίας.

Παραμείνατε επειδή βρήκατε δουλειά ή δε θέλατε να επιστρέψετε στην Ελλάδα;

– Δεν μπορούσαμε να επιστρέψουμε. Είχε γίνει στο μεταξύ ο εμφύλιος πόλεμος και οι πιο πολλοί ήμασταν εκτεθειμένοι. Στις 25 Μαρτίου του '51 πέθανε η μητέρα μου και δεν μπόρεσα να πάω στη κηδεία της.

Αργότερα επισκεπτόσαστε την Ελλάδα; Τη νοσταλγούσατε;

– Δεν μπόρεσα να την επισκεφτώ ποτέ. Ξαναγύρισα τον Αύγουστο του '63 όταν πια είχε πέσει η κυβέρνηση Καραμανλή και υπήρχε κάποια υπηρεσιακή κυβέρνηση.

Πώς βιώσατε την έλλειψη, τη νοσταλγία της Ελλάδας όλα αυτά τα χρόνια;

– Τη νοσταλγία της Ελλάδας την είχαμε όλοι πολύ έντονα. Εγώ προσωπικά την είχα σε πολύ μεγάλο βαθμό, αλλά είχα την τύχη να μπορώ να έχω πολλές επαφές με ανθρώπους που έρχονταν και με βιβλία και έντυπα που μου έστελναν λόγω της δουλειάς μου στο ραδιόφωνο. Αλλά έξω από αυτό ήμασταν αρκετά συμπαγείς, είχαμε αρκετή σύνδεση μεταξύ μας και με πολύ ένταση και έντονο το αίσθημα της έλλειψης της Ελλάδας, την ελπίδα να γυρίσουμε και κάτι να κάνουμε. Αργότερα σκορπίσαμε και ο καθένας πήρε το δρόμο του. Εγώ, είχα τύχη, ζούσα και παντρεύτηκα με τον Αντώνη Αντωνιάδη.

Είχαμε προσαρμοστεί κι οι δυο μας πολύ καλά στη γαλλική πραγματικότητα. Δεν αισθάνθηκα ποτέ μετάνσταση στη Γαλλία. Ούτε μια στιγμή. Όταν ήρθα ήξερα ήδη τη γλώσσα, γνώριζα και μερικούς ανθρώπους. Η Γαλλία μου ήταν κάτι το πολύ οικείο. Παράλληλα είχαμε και οι δυο μας μια καθημερινή έντονη επαφή με τη χώρα μας. Αισθανόμαστέ τη νοσταλγία χωρίς να αισθανόμαστε ξεκομμένοι και μακριά της.

Λένε πως το Παρίσι ήταν πολύ πιο όμορφο τα χρόνια του '50.

— Η Γαλλία, πράγματι, ήταν πιο ωραία απ' ότι είναι σήμερα, πιο οικεία. Είχαμε περισσότερη επαφή με ανθρώπους των γραμμάτων, με προσωπικότητες. Παρακολουθούσαμε αρκετά έντονα την πνευματική ζωή. Το καλύτερο βιωτικό επίπεδο και η ομορφιά της πόλης με επηρέαζαν συναισθηματικά, αλλά ήταν και κάτι που με άγγιζε αισθητικά. Είχα κάνει γαλλικές σπουδές στην Ελλάδα. Ήμουν να αυτό που λέμε «γαλλοθρεμένη».

Η Γαλλική Επανάσταση πια έδινε και έπαιρνε. Ορισμένα ιδανικά προόδου που προϋποθέτουν αλλαγή συστήματος και όχι τον Καπιταλισμό ήταν πολύ πιο διάχυτα τότε στη Γαλλία. Από μας δεν έμειναν όλοι στην ίδια γραμμή. Αργότερα ορισμένοι έκαναν το σπίτι τους, τις δουλειές τους και ξέκοψαν. Εγώ είμαι από αυτούς που έμειναν και δεν το μετανοιώνω. Θα αγωνιζόμουν και πάλι για τα βασικά ιδανικά, για την εξαφάνιση του πολέμου, την ειρήνη και την απελευθέρωση του ανθρώπου. Για νάχουν οι άνθρωποι μία στέγη, να μπορούν να σπουδάσουν τα παιδιά τους, να έχουν ιατρική περίθαλψη, να μπορούν να έχουν δυο ώρες την ημέρα στη διάθεσή τους για να διαβάσουν κάτι, να πάνε σ' ένα θέαμα... Για την ώρα, αυτά τα αιτήματα, το δυτικό καπιταλιστικό σύστημα δεν μπόρεσε να τα δώσει στον πολύ κόσμο. Βέβαια δεν αρνούμαι καθόλου ότι έχουν γίνει μερικές προόδους. Αλλά μαζί με όλα αυτά τα αιτήματα και πάνω απ' όλα θα πρέπει να υπάρξει ένα σύστημα που να δίνει την απόλυτη ελευθερία στους ανθρώπους.

Τον καιρό της δικτατορίας υπήρχε μια έντονη αντικαθεστωτική δράση στο Παρίσι. Πώς βιώσατε εκείνη την περίοδο;

— Μπορώ να πω ότι θυμηθήκαμε τα παλιά μας. Την περίοδο του '47-'49 ή ακόμα και αργότερα, οι Έλληνες εδώ είχαν μια δράση, πολιτικής κινητοποίησης Ελλήνων και Γάλλων εναντίον του εμφυλίου πολέμου. Στις 21 του Απριλίου 1967 στις έξι παρά τέταρτο το πρωί, πήραμε ένα τηλεφώνημα από την Ελλάδα ότι έγινε δικτατορία και να κάνουμε ό,τι μπορούμε. Το βράδυ στις δέκα η ώρα είχαν μαζευτεί περίπου πεντακόσιοι άνθρωποι, Έλληνες και Γάλλοι, σε μια αίθουσα στο Saint Germain des Près δίπλα στο καφενείο "Les deux Magots". Εκεί πήραν το λόγο πολλοί Έλληνες και Γάλλοι και καταδίκασαν το πραξικόπημα. Το φθινόπωρο του '67 ιδρύσαμε το σύλλογο "Mouvement Franco-

hellénique pour une Grèce libre". (Ελληνογαλλικό κίνημα για μια ελεύθερη Ελλάδα). Στο συμβούλιο συμμετείχαν Γάλλοι και Έλληνες με γαλλική υπηκοότητα. Πρόεδρος του ήταν ο Roland Dumas - προσωπικός μου φίλος από πολλά χρόνια- και εγώ ήμουν γενική γραμματέας. Στο μεταξύ μ' αυτή τη διάθροση λειτούργησαν διάφορες επιτροπές. Βγάλαμε μάλιστα ένα δελτίο "La Grèce libre" (Η ελεύθερη Ελλάδα), αλλά βγάλαμε μόνο πεντέξι τεύχη, γιατί δεν είχαμε χρήματα. Το "Mouvement Franco-hellénique pour une Grèce libre" είχε την αποστολή που είχαν και οι άλλες ελληνικές αντιδικτατορικές επιτροπές που λειτουργούσαν στις άλλες χώρες της Ευρώπης.

Την ίδια εποχή μεγάλη δραστηριότητα είχε αναπτύξει η Μελίνα Μερκούρη με το Ζυλ Ντασσέν. Δούλεψε με θάρρος, με συνέπεια και με ανιδιοτέλεια, αυτό της το οφείλω να το πω. Εκτός απ' όλα αυτά, υπήρχε και η ανάγκη να βγει μια εφημερίδα για τους απανταχού Έλληνες του Εξωτερικού.

Εκείνον τον καιρό το γαλλικό κοινό έβλεπε με συμπάθεια τους Έλληνες, ακριβώς λόγω της δικτατορίας. Σήμερα ποια πιστεύετε πως είναι η φήμη της Ελλάδας στη Γαλλία, με ποιο μάτι μας βλέπουν οι Γάλλοι; Η εικόνα που η Ελλάδα και οι Έλληνες έχουμε σήμερα στη Γαλλία είναι αυτή που μας αντιπροσωπεύει πραγματικά;

— Ξέρετε δε μου αρέσει να γενικεύω. Ενώ μπορώ πολύ άνετα να γενικεύσω και να πω ότι οι Γάλλοι τότε μας έβλεπαν με συμπάθεια, με εκτίμηση και θαύμαζαν τον πολιτισμό μας, δε θα μπορούσα να γενικεύσω αυτό που λέγεται σήμερα, ότι μας βλέπουν σαν κάτι το αμελητέο και ότι μας υποτιμούν. Εξασ-τάται από τους χώρους στους οποίους ζει κανείς. Δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι η Ελλάδα σήμερα θεωρείται μία χώρα οικονομικά αδύνατη, ανοργάνωτη, μία χώρα που παρουσιάζει προβλήματα ακόμη και μέσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, από την ώρα που επανηλεμμένα έχει υπάρξει ανάγκη να την επαναφέρουν στην τάξη για τη διαχείριση των οικονομικών της. Η Τουρκία αυτή τη στιγμή παρουσιάζεται έχοντας πολύ περισσότερες προοπτικές και πολύ περισσότερες δυνατότητες να εξελιχθεί οικονομικά. Παρουσιάζεται ως πιο πλούσια, παρουσιάζεται με έναν τρόπο που ενδιαφέρει τους Γάλλους στην επίσημη πολιτική, αλλά πολύ περισσότερο τους επιχειρηματίες, και οι οποίοι βεβαίως επηρεάζουν τη γαλλική πολιτική στο επίπεδο των εξωτερικών σχέσεων. Το λέω αυτό γιατί ξέρω προσωπικά ότι ο σημερινός υπουργός των Εξωτερικών της Γαλλίας είναι ιδιαίτερα φιλλέληγας. Επίσης για τον Mitteran, που διαθέτει μια σημαντική ανθρωπιστική κουλτούρα, η Ελλάδα σημαίνει κάτι. Ξέρω ακόμη πως οι Γάλλοι κομμουνιστές δεν έχουν χάσει την εκτίμησή τους για τον ελληνικό λαό. Πάντως η επίσημη Γαλλία αυτή τη στιγμή, η οποία κινείται από οικονομικά συμφέροντα ορισμένων κύκλων, βλέπει την Τουρκία σαν μια αγορά και

χώρο επένδυσης κεφαλαίων, πράγματα που της ανα-
στέλλει οποιαδήποτε καθαρά φιλελληνική δημόσια
κίνηση. Για τον πολύ κόσμο υπάρχει γενικότερα
μια αδιαφορία εκεί που υπήρχε μια συμπάθεια.

Όταν ήρθαμε στη Γαλλία, αλλά ακόμη και
παλιότερα, υπήρχαν διάσημοι ελληνοεπιστήμονες, αρχαιολόγοι, καθώς και το Νεοελληνικό Ινστιτούτο στο
οποίο δίδασκαν τη Λογοτεχνία και τη Φιλολογία
της Νεώτερης Ελλάδας. Υπήρχε ήδη ένας τομέας
νεοελληνικής Γραμματείας. Δεν μπορούσαμε να
μιλάμε τότε για την ύπαρξη μελέτης και ακτινοβολίας
ενός τουρκικού πολιτισμού, οι οποίες είναι
υπαρκτές σήμερα στα διάφορα ανώτατα ιδρύματα
της Γαλλίας. Εδώ και μερικά χρόνια η τουρκική
κυβέρνηση έχει οργανώσει πολύ τον τομέα της μορ-
φοποιητικής δουλειάς, έχει διαθέσει πάρα πολλές
πιστώσεις και βοηθάει και τις ερευνητικές ομάδες
και τα κέντρα έρευνας Τουρκολογίας. Κι αυτό
μάλιστα σε μια στιγμή που εμείς δεν είμαστε πια σε
θέση να ξοδεύουμε καθόλου χρήματα για τα πολιτι-
στικά και μορφωτικά θέματά μας αφενός και αφε-
τέρου για τα θέματα των ερευνών.

**Άρα, αφού εδώ και μερικά χρόνια υπάρχει αυτή η
έντονη παρουσία, θα πρέπει να αυξήσουμε τις προ-
σπάθειές μας και τα κονδύλιά μας.**

— Μα ούτε συζήτηση. Έχουμε αφήσει ακάλυπτο
ένα χώρο που εν δυνάμει μπορεί να δώσει πάρα
πολλά για το ανέβασμα της ακτινοβολίας της
Ελλάδας, στη Γαλλία, αλλά και σε πολλές άλλες
χώρες. Μάλιστα τον έχουμε παραμελήσει ιδιαίτερα
στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, που
είναι το κλειδί της συνειδητοποίησης των ανθρω-
πων από τη μια και από την άλλη το κλειδί της
εκλαϊκευσης του πολιτισμού μας. Η εκλαϊκευση
του πολιτισμού μας δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο
μέσω των κοινωνικών επιστημών και μέσω των
οικονομικών σπουδών. Δεν μπορεί να γίνει παρά
μόνο μέσω της εκλαϊκευσης της Ιστορίας του τόπου
μας, μιας Ιστορίας που αρχίζει όπως ξέρουμε από
τους προϊστορικούς χρόνους και φτάνει μέχρι
σήμερα. Φτάνει να σας πω ότι δεν είχαμε έδρα για
τη νεότερη ελληνική Ιστορία ποτέ. Η πρώτη που
έγινε είναι στην Ecole des Hautes Etudes en
Sciences Sociales, (Σχολή Ανωτάτων σπουδών κοι-
νωνικών επιστημών), η οποία δημιουργήθηκε τον
Οκτώβριο του 1967. Είναι το σεμινάριο D' Histoire
Economique et Sociale de Byzance et de la Grèce
Moderne, (Οικονομική και κοινωνική ιστορία του
Βυζαντίου και της νεότερης Ελλάδας). Αυτό το
σεμινάριο του οποίου είμαι ακόμη διευθύντρια και
το οποίο ίδρυσα. Και απ' ότι ξέρω δεν είχαμε τίπο-
τα θεσμοθετημένο για τη νεότερη ελληνική Ιστορία.
Δε θέλω να παραβλέψω τη δράση των Ελλήνων
ιστορικών που ασχολούνται με τη νεότερη Ελλάδα,
όπως είναι πολλοί αξιολόγοι συνάδελφοι, αλλά ο
όρος Histoire Economique et Sociale de Byzance
et de la Grèce Moderne, δεν υπήρχε πουθενά. Σε
κανένα Πανεπιστήμιο του Κόσμου. Αυτό το σεμι-

νάριο ιδρύθηκε εδώ και 24 χρόνια και εξακολουθεί
να υπάρχει. Μάλιστα πριν 5 χρόνια οργανώσαμε
ένα πρόγραμμα στην Ecole des Hautes Etudes en
Sciences Sociales και μια ομάδα η οποία είναι γενι-
κότερη. Αυτή η ομάδα ασχολείται με τους βυζαντι-
νούς χρόνους, τη νεότερη Ελλάδα και τα Βαλκάνια.

**Σήμερα «τι να κάνουμε»; Το Παρίσι είναι ένας χώ-
ρος όπου γίνεται μία εκδήλωση και την μαθαίνουν
σ' όλον τον κόσμο. Έχετε κάποιες προτάσεις που
να μην απαιτούν ιδιαίτερα κεφάλαια, μιας και, όπως
είπατε πιο πάνω, η Ελλάδα είναι «μια χώρα οικονο-
μικά αδύνατη»;**

— Φυσικά. Αυτό που θα έπρεπε νομίζω είναι να
δοθούν δυο δυνατότητες. Να ιδρυθεί ένα κρατικό
(Centre Culturel Hellénique) Ελληνικό πολιτιστικό
Κέντρο. Όπως επίσης πρέπει να υπάρχουν παρό-
μοια κέντρα και στις άλλες πρεσβείες μας και όπως
υπάρχουν και από τις άλλες χώρες. Βέβαια αυτό
χρειάζεται κάποια χρήματα, αλλά θα μπορούσε να
γίνει. Μάλιστα χάσαμε την ευκαιρία που μας δόθη-
κε -λόγω έλλειψης πιστώσεων για τη συντήρησή
του- να πάρουμε ένα οίκημα που μας έδινε η γαλλι-
κή κυβέρνηση στη rue de Varenne. Μας το δίνανε
 δωρεάν και θα μπορούσαμε να το κάνουμε
Ελληνικό Πολιτιστικό Κέντρο. Η υπόθεση χάθηκε
έτσι λίγο-λίγο, τώρα βέβαια είναι αργά.

**Πώς το βλέπετε αυτό το Ελληνικό Πολιτιστικό
Κέντρο;**

— Το βλέπω με μια βιβλιοθήκη, με εκδηλώσεις που
θα γίνονται σε μια μεγάλη αίθουσα. Εκδηλώσεις
που θα είναι είτε καλλιτεχνικές, είτε διαλέξεις, ή
ακόμη αν προχωρήσει καλύτερα θα πρέπει να μπο-
ρούν να γίνονται συντονιστικά συμπόσια ερευνών
ελληνογαλλικά αλλά και διεθνή. Θα μπορεί να έχει
μια τεράστια ακτινοβολία και κυρίως να βγάζει ένα
δελτίο, στα γαλλικά, που να δίνει στο γαλλικό
χώρο και σ' όλες τις γαλλόφωνες χώρες τα πολιτι-
στικά νέα από την Ελλάδα. Ξέρω ότι πολλές φορές
λέγονται πολλά για την εδώ αδράνεια της Πρεσβείας
μας. Αλλά το να βγει από το μορφωτικό της τμήμα
ένα τέτοιο δελτίο απαιτεί ορισμένες πιστώσεις και
χρειάζεται τουλάχιστον ακόμη έναν άνθρωπο, ο
οποίος θα ασχολείται μόνο μ' αυτό. Το δελτίο
αυτό, μαζί με όλα τα νέα, θα μπορεί να έχει στο
τέλος μια βιβλιογραφία με τα σημαντικότερα
βιβλία που εκδίδονται στην Ελλάδα. Δεν πρέπει να
ξεχνάμε ότι και στην Ελλάδα υπάρχουν άνθρωποι
που δουλεύουν σ' ένα κλίμα που δεν ευνοεί καθό-
λου την έρευνα. Λοιπόν αυτοί οι άνθρωποι εκδί-
δουν. Επομένως ένα δελτίο θα έπρεπε να περιλαμ-
βάνει εκτός από τα μυθιστορήματα, και τις εργα-
σίες των ερευνητών, σε όλους τους τομείς, και των
θετικών επιστημών αλλά κυρίως των κοινωνικών,
θεωρητικών επιστημών. Το πολιτιστικό κέντρο
είναι ένα μεγαλόπνοο σχέδιο το οποίο απαιτεί
αρκετά χρήματα. Αντίθετα ένα δελτίο θα μπορούσε
να βγαίνει από την Πρεσβεία. Το Γραφείο Τύπου,
το Μορφωτικό Τμήμα της Πρεσβείας, ακόμη και η

ελληνική αντιπροσωπεία της UNESCO θα έπρεπε να χρηματοδοτούν ένα τέτοιο δελτίο.

Διδάσκετε Βυζαντινή Ιστορία. Πιστεύετε πως η Βυζαντινή περίοδος είναι μια πτυχή της Ιστορίας που έχει μελετηθεί αρκετά ή υπάρχουν πάντα κάποιες σκοτεινά σημεία; Το Βυζάντιο έχει εκτιμηθεί όσο πρέπει, έχει μελετηθεί όσο το αξίζει; Πώς έχει περάσει στη συλλογική συνείδηση, ελληνική και ξένη;

— Η Βυζαντινή εποχή θεωρήθηκε από πλευράς Ελλήνων ιστορικών του 19ου αιώνα ως μια περίοδος σκοταδισμού. Έτσι, όλοι θέλησαν με την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους να συνδέσουν το νεοελληνικό κράτος με την αρχαιότητα παρά με το Βυζάντιο. Ξεκινήσαμε με τις προστάτιδες δυνάμεις και με τους Γερμανούς -η αντιβασιλεία και οι πρώτοι μας βασιλείς- που γνώριζαν καλά την αρχαιότητα. Ο πρώτος νεοελληνικός πολιτισμός μας είναι επηρεασμένος από την αρχαιότητα. Πράγματι το Βυζάντιο είναι υποτιμημένο, ιδιαίτερα μέχρι το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρώτα-πρώτα, ιδιαίτερα μετά το 1204, η σημασία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας είχε εντελώς μειωθεί. Στη νεότερη εποχή οι βυζαντινοί διανοούμενοι που κατέφυγαν στη Δύση βοήθησαν την Αναγέννηση γιατί είχαν ελληνοπρεπή παιδεία και σκέψη. Η κίνηση των ιδεών στη Δύση και ο Διαφωτισμός βασίστηκε πολύ στις κλασικές σπουδές.

Στην Ελληνική Επανάσταση και οι αγωνιστές και οι δυτικοί φιλέλληνες συνέδεσαν τον αγώνα με τη Σαλαμίνα, τις Θεομοπόλες, το Μαραθώνα με την Αρχαία Ελλάδα. Έτσι σβήνει η εικόνα του Βυζαντίου. Ο Βολταίρος χαρακτήρισε το Βυζάντιο “όνειδος της ανθρωπότητας”. Στην ίδρυση του νεοελληνικού κράτους έχουμε αφενός μια μερίδα ανθρώπων που συνδέουν τη σύγχρονη Ελλάδα με την κλασική αρχαιότητα και αφετέρου τη βυζαντινή παράδοση μέσω του κλήρου και λαϊκών στοιχείων. Επίσης το κράτος έχει ως βάση την πολιτική των προστάτιδων δυνάμεων που είναι προσανατολισμένες στην κλασική παιδεία. Σήμερα βέβαια το Βυζάντιο έχει αποκατασταθεί. Έπειτα το Βυζάντιο δεν είναι μια ελληνική αυτοκρατορία. Είναι ένα κράτος πολυεθνικό όπου η ελληνική είναι η επίσημη και η κυρίαρχη γλώσσα. Μέσω του Βυζαντίου μας έρχεται η παλιά μας κληρονομιά αλλά και πολιτισμοί άλλων λαών που ήρθαν στο Βυζάντιο, όπως π.χ. οι Σλάβοι. Εμείς καταγόμαστε από τους αρχαίους Έλληνες, έχουμε ελληνική παράδοση που δίνει ομοιογένεια σ’ αυτό που σήμερα λέγεται Ελλάδα, αλλά ήρθαν και οι Σλάβοι, οι Τούρκοι, οι Φράγκοι και όλα αυτά δεν έχουν αναχωνευθεί. Σήμερα πια το Βυζάντιο δε θεωρείται κάτι το αμελητέο ή το βάρβαρο.

Όσο για την επιστήμη της Ιστορίας δεν υπάρχουν ούτε προνομιούχοι λαοί, ούτε προνομιούχες εποχές. Η επιστήμη αυτή αγκαλιάζει όλους τους λαούς σε οποιοδήποτε σημείο της γης. Πάνω σ’

αυτό χτίστηκε μια καινούρια αντίληψη για το Βυζάντιο· ιδιαίτερα στη Γαλλία.

Όταν μελετάτε την Ιστορία τη βλέπετε από τη μαρξιστική σκοπιά. Ο ιστορικός όμως δεν πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ουδέτερος; Η ιστορία δεν οφείλει να είναι μία όπως και η αλήθεια;

— “Η αλήθεια είναι μία”, είναι μια μεγάλη κουβέντα, μία φράση πομπώδης. Δεν μπορεί, βέβαια, να υπάρχουν πέντε εκδοχές για ένα φαινόμενο και να είναι και οι πέντε αληθινές. Αλλά παράλληλα υπάρχει κάτι που μπορεί να είναι αλήθεια μόνο μέσα σε μια ορισμένη στιγμή και μέσα σε ορισμένες συνθήκες. Επομένως αυτό αμβλύνει την πομπώδη αυτή φράση “μία είναι η αλήθεια”, καθώς και τις φράσεις “ένας είναι ο Θεός” ή “ένας είναι ο Μάξ”... Όλα αυτά αμβλύνονται γιατί είναι, αλλά και δεν είναι. Αλλοιώνεται η ουσία τους. Πολλές φορές υπάρχουν διαφορετικές συνθήκες οι οποίες επηρεάζουν τα πράγματα. Π.χ. η Αθηναϊκή Δημοκρατία που πολλοί λένε πως ήταν η ιδεώδης Δημοκρατία. Αλλά σήμερα μπορούμε να διανοηθούμε ένα λαό, ένα χώρο με ελεύθερους και δούλους, όπου η Δημοκρατία είναι μόνο για τους ελεύθερους; Επομένως σήμερα το περιεχόμενο της Δημοκρατίας είναι διαφορετικό.

Δεν πρέπει να εξετάζουμε αν ο ιστορικός οφείλει να είναι ουδέτερος. Ουδέτερος είναι κατά τεκμήριο αφού έχει διαλέξει ως επάγγελμα την ιστορία. Αλλά ο ίδιος είναι απόρροια συγκυριών και υποκειμενικών συνθηκών που τον εμποδίζουν να είναι ουδέτερος κι άλλωστε δε θα πει και τίποτα αυτή η ουδετερότητα. Κάθε ιστορικός πρέπει να έχει τη στοιχειώδη επαγγελματική εντιμότητα. Η ιστορία είναι η ερμηνεία των γεγονότων, των φαινομένων. Και εδώ κανένας μας δεν μπορεί να είναι αμερόληπτος ή μάλλον ουδέτερος. Στον ιστορικό μπαίνει ένα κομμάτι προσωπικό. Υπάρχουν διάφορες Σχολές Ιστορίας. Η πιο σημαντική κατά τη γνώμη μου είναι η μαρξιστική. Η μελέτη και η ερμηνεία των διαφόρων κοινωνιών παρελθούσης εποχής. Υπάρχει επίσης και η “Σχολή των Χρονικών”. Οι Lucien Febvre και ο Fernand Braudel που ίδρυσαν το έκτο τμήμα της Σχολής Ανωτάτων Σπουδών, καθώς και ο Marc Bloch που μαζί με τον Lucien Febvre ίδρυσαν το περιοδικό “Τα Χρονικά” πίστευαν ότι, δεν μπορεί να παίρνουμε μεμονωμένα ορισμένα πράγματα και να λέμε ότι μ’ αυτά κάνουμε Ιστορία, όπως μόνο τις διπλωματικές σχέσεις, ή την πολιτική Ιστορία, ή τη στρατιωτική Ιστορία. Η κοινωνία είναι ένα σύνολο, μια ολότητα και πρέπει να κάνουμε μια θεώρηση συνολική της Ιστορίας. Η Ιστορία φτάνει μέχρι τη στιγμή που μιλάμε. Εξαρτάται από τον ιστορικό να αναλύσει σωστά και με εντιμότητα τα φαινόμενα που βλέπει να ξετυλίγονται μπροστά του. Ορισμένα φαινόμενα δεν μπορούν να κατανοηθούν και να ερμηνευθούν σωστά παρά μόνο μέσα από τη “μακρά διάκριση” που είπε ο Braudel. Εγώ δέχθηκα

αυτή την άποψη του Braudel, ιδιαίτερα για την Ιστορία της Ελλάδας.

Επομένως ένας ιστορικός μπορεί να είναι συνάμα και αναλυτής της σύγχρονης του ιστορίας, των εξελίξεων του καιρού του ή του είναι πάντα απαραίτητη κάποια χρονική απόσταση;

— Ο Marc Bloch, ο Lucien Febvre και μετά ο Braudel της Σχολής των "Annales" (Χρονικών), θεωρούσαν ότι η Ιστορία είναι καθετί που φτάνει ως τη στιγμή που μιλάμε. Επομένως έδιναν τη δυνατότητα στον ιστορικό να αναλύει τα δεδομένα της εποχής του. Πιστεύω ότι αυτό είναι δυνατό, υπό τον όρο ότι διαθέτει ιδιότητες ιστορικού. Γιατί μπορεί να αναλύει τα γεγονότα, αλλά να είναι απλώς ένας δημοσιογράφος επιπέδου. Θα πρέπει επομένως να έχει τη δυνατότητα της απομάκρυνσης. Να μην προβληθεί ιδιαίτερα ο εαυτός του που είναι και δημιουργός της ιστορίας. Να δει τα πράγματα έξω από τον εαυτό του. Πολλές φορές έχουμε την εντύπωση, αυτό το έχω προσέξει ιδιαίτερα στην Ελλάδα, ότι καθένας που γράφει απομνημονεύματα θεωρείται και ιστορικός! Αυτό είναι εθνική κακοδαμονία. Με το να γράφεις απομνημονεύματα δεν είσαι ιστορικός, λες αυτά που είδες και που έζησες. Αλλά μπορεί νάχεις παρασυρθεί. Η Ιστορία είναι

αποτέλεσμα διαπιστώσεων. Ένας ιστορικός πρέπει πρώτα να έχει ένα γενικό σχήμα στο μυαλό του για τις κοινωνίες και τους προβληματισμούς. Όλα για την Παγκόσμια Ιστορία έχουν τη σημασία του ανθρώπου. Έχουν σημασία, φυσικά μερικές φορές, ορισμένα γεγονότα ή φαινόμενα της εποχής μας, τα οποία μας καλούν να δούμε, τι ενδιαφέρει περισσότερο την επικαιρότητα της εποχής μας. Γιατί ο ιστορικός δεν κάνει "Τέχνη για την Τέχνη", ο ιστορικός δεν κάνει "Ιστορία για την Ιστορία". Πρέπει να μπορεί να βοηθάει τον πολιτικό, το διανοητή, τον υπεύθυνο, τους απλούς ανθρώπους, να βοηθάει τους εργαζόμενους, πρέπει να είναι κάποιος που θυμίζει στους ανθρώπους παρόμοιες καταστάσεις, οι οποίες θα τον βοηθήσουν να βγάλει συμπεράσματα καλά για την εποχή του. Ο ιστορικός είναι δημιουργός συνειδησεων, πολιτικών, εθνικών, είναι δημιουργός ιδεολογιών. Γενικά, οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, και ιδιαίτερα η Ιστορία, παραμελούνται συνειδητά από τις άρχουσες καταστάσεις της εποχής μας. Το ένα εμπόδιο για την εξέλιξη της επιστήμης-Ιστορίας είναι αυτό. Το άλλο είναι η τεχνολογική ανάπτυξη και η ανάπτυξη του υλικού πολιτισμού.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΜΠΙΜΠΙΚΟΥ-ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ

Βιογραφία

Η Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδη, που είναι μέλος του συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων από το 1946, γεννήθηκε στην Αθήνα στις 21-7-1923, και ζει και εργάζεται στο Παρίσι.

Αποφοίτησε από τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το Μάρτιο του 1945 και πήρε υποτροφία της Γαλλικής κυβέρνησης για μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι.

Παρακολούθησε τα Σεμινάρια:

α) Πρακτική Σχολή Ανωτάτων Σπουδών, Σορβόννη (4ο Τμήμα, Ιστορία και Φιλολογία), 1947-1958, Διευθυντής Paul Lemerle (Βυζάντιο). Σεμινάριο για την Παλαιογραφία Α. Dain.

β) Πρακτική Σχολή Ανωτάτων Σπουδών, Σορβόννη (4ο Τμήμα Οικονομικές και Κοινωνικές Επιστήμες), 1954-1965, Διευθυντής Fernand Braudel (Γενική Οικονομολογία και Κοινωνική Ιστορία).

Από το 1951 έως το 1960 ήταν ερευνήτρια στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικής Έρευνας.

Από το 1953 έως το 1954 ήταν εντεταλμένη στο Ινστιτούτο Έρευνας και Ιστορίας Κειμένων.

Το 1955 έγινε επιστημονική συνεργ-

γάτις του Fernand Braudel στο Κέντρο Ιστορικών Ερευνών και ένα από τα πέντε ιδρυτικά μέλη του Κέντρου, που σήμερα αριθμεί 180 άτομα διοικητικό προσωπικό.

Τον Απρίλιο του 1960 έγινε βοηθός στο 4ο Τμήμα της Πρακτικής Σχολής Ανωτάτων Σπουδών και το 1985 ονομάσθηκε επίκουρη καθηγήτρια.

Είναι ιδρύτρια και διευθύντρια του τακτικού σεμιναρίου "Οικονομική και Κοινωνική Ιστορία του Βυζαντίου και της Σύγχρονης Ελλάδας" από την 1η Οκτωβρίου 1967.

Μεταξύ 1978 και 1981 ήταν καθηγήτρια μεταπτυχιακών σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Μαΐην.

Προϊσταμένη Ερευνών:

Από το 1960 έως το 1963, έρευνα πάνω στις Οικονομικές Σχέσεις μεταξύ Βυζαντίου και Μεσογειακών Χωρών και στους Βυζαντινούς στο Εξωτερικό, (11ος αιώνας).

Από το 1961 έως το 1965, έρευνα πάνω στα εγκαταλειμμένα χωριά της Ελλάδας και την Οικονομική Ιστορία, (11ος-18ος αιώνας).

Το 1978 έρευνα πάνω στη Μετάβαση της Ελλάδας στον Καπιταλισμό.

Δράση:

1) Η Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδη πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση (Μετάλλιο Εθνικής Αντίστασης - Δίπλω-

μα Συνδέσμου Δημοσιογράφων της Αντίστασης).

2) Έχει τιμηθεί με τις Palmes Academiques της Γαλλίας.

3) Γενική Γραμματέας της Ελληνογαλλικής Ένωσης Νέων (1945-1947).

4) Ιδρυτικό μέλος και Πρόεδρος από το 1980 του Ομίλου Μελέτης Ελληνικών Προβλημάτων - Ο.Μ.Ε.Π.

5) Ιδρυτικό μέλος και αντιπρόεδρος του Συνδέσμου για την Έρευνα Πολλαπλών Επιστημονικών Ειδικότητων "Pierre Belon".

6) Αντιπρόεδρος της Γαλλικής Επιτροπής Σπουδών Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης.

Δημοσιεύσεις

Η Ελένη Μπιμπίκου-Αντωνιάδη δημοσίευσε πολλά επιστημονικά άρθρα, όχι μόνο σε θέματα που αφορούν το Βυζάντιο (που είναι η κύρια της ειδικότητα), αλλά και πάνω στο γαλλικό φιλελληνισμό, στην Ελληνική Επανάσταση και την Τουρκοκρατία, τα εγκαταλειμμένα Ελληνικά χωριά και την Αντίσταση.

Τα περισσότερά της άρθρα αφορούν το Βυζάντιο και ασχολούνται με ποικίλα θέματα, όπως τη διπλωματία και τις εξωτερικές σχέσεις του Βυζαντίου, τη ναυσιπλοία, τα τελεωνεία, τις εξωτερικές σχέσεις, τη δημογραφία, τους μισθούς και τις τιμές στο Βυζάντιο κλπ.

Δυστυχώς η γυναίκα στην Ελλάδα εξακολουθεί να προσδιορίζεται στην κοινωνία από τη θέση του συζύγου, του πατέρα, των παιδιών της. Βρίσκεται πρώτη ανάμεσα στους άνεργους, στους ανειδίκευτους, στους χαμηλόμισθους.

Σεξουαλική Παρενόχληση στο χώρο της Εργασίας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Έφη Συκιώτη

Με αυτό τον τίτλο, η ΚΙΝΗΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ οργάνωσε συνέδριο στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στις 21 και 22 Ιανουαρίου 1994 με την οικονομική υποστήριξη της 5ης Διεύθυνσης της Επιτροπής της Ε. Ε.

Στο συνέδριο προσκλήθηκε και ο ΣΕΕ. Στις εργασίες συμμετείχαν και εκπρόσωποι των ευρωπαϊκών κρατών.

Τα συμπεράσματα του συνεδρίου μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

Σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο της εργασίας σημαίνει απειθύμητη συμπεριφορά, βασισμένη στη διαφορά του φύλου που θίγει την αξιοπρέπεια γυναικών και ανδρών κατά την εργασία και η οποία εκφράζεται με λόγια ή πράξεις. Οι υπουργοί της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έφριξαν το βάρος τους σε γενικές προσπάθειες να γίνουν οι χώροι εργασίας πιο ευχάριστοι. Έτσι με το ψήφισμά τους, την 29η Μαΐου 1990, σχετικά με την προστασία της αξιοπρέπειας στο χώρο εργασίας, έθεσαν τις βάσεις για την πρόληψη αυτού του φαινομένου.

Για εκατομμύρια γυναικών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί μια δυσάρεστη και αναπόφευκτη όψη της επαγγελματικής τους ζωής. Οι γυναίκες σε όλες τις χώρες ασκούν το επάγγελμά τους σε συνθήκες δύσκολες όπου η άμεση εξάρτηση από το "αφεντικό" είναι συνώνυμη με πιέσεις ποικίλης μορφής. Αυτός που ασκεί τη βία δεν είναι πάντα ο εργοδότης. Μπορεί να είναι ο Προϊστάμενος, μπορεί να είναι ο συνάδελφος που ασκεί κάποια εξουσία. Μπορεί να είναι κάποιος από το χέρι του οποίου περνά η ανανέωση της σύμβασης εργασίας, η συμμετοχή σε εκπαιδευτικό σεμινάριο, η μετάθεση ή η μετάταξη. Η σεξουαλική παρενόχληση δεν έχει καμιά σχέση με το φλέορ, ή με σχέσεις που στηρίζονται στην αμοιβαιότητα.

Δυστυχώς η γυναίκα στην Ελλάδα εξακολουθεί να προσδιορίζεται στην κοινωνία από τη θέση του

συζύγου, του πατέρα, των παιδιών της. Βρίσκεται πρώτη ανάμεσα στους άνεργους, στους ανειδίκευτους, στους χαμηλόμισθους.

Φέρει στους ώμους της, μόνη και αβοήθητη τους ρόλους της εργαζομένης, της μητέρας, της νοικοκυράς.

Παρά τη νομική και θεσμική κατοχύρωση δικαιωμάτων ασκείται επί αυτής της μορφής η βία κατά των γυναικών, με επιπτώσεις στην επαγγελματική τους εξέλιξη, στην απασχόληση, στην ψυχολογία, στην προσωπικότητά τους. Πολλές φορές όμως ακόμη και ορισμένοι άνδρες μπορούν να αποτελούν αντικείμενο σεξουαλικής ενόχλησης και θα πρέπει φυσικά να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τις γυναίκες ως προς την προστασία της αξιοπρέπειάς τους.

Αναγνωρίζοντας λοιπόν την ύπαρξη του προβλήματος και τη βασιμότητα των διαπιστώσεων, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υιοθέτησε σχετική Σύσταση της Επιτροπής της, στην οποία επισυνάφθηκε Κώδικας πρακτικής για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Σημείωση:

Έχει εκδοθεί από την Ε. Ε. βιβλίο-οδηγός με τίτλο: ΠΩΣ ΝΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΕΤΕ ΤΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΕΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

(Εκδοτικός Οίκος Ελευθερουδάκη).

8 Μαρτίου
Παγκόσμια
ημέρα
της
γυναίκας

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Οι ραγδαίες εξελίξεις στην τεχνολογία και την τεχνογνωσία από τη μία πλευρά και η ανεργία από την άλλη, στερούν από το άτομο το δικαίωμα του εργάζεσθαι, το οποίο είναι συνυφασμένο όχι μόνο με την υλική του διαβίωση αλλά και τη συνολική ψυχοπνευματική του ανάπτυξη και υγεία.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων λαμβάνοντας υπόψη ότι η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών και ο εκσυγχρονισμός του παραγωγικού συστήματος πλήττουν κυρίως κλάδους, στους οποίους κυριαρχεί η γυναικεία απασχόληση (υπηρεσίες, παραδοσιακές βιομηχανίες, κλπ.), αποφάσισε να επικεντρώσει το ενδιαφέρον του σε πληροφορίες σχετικά με σεμινάρια που διεξάγονται από το Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (ΕΛ. ΚΕ. ΠΑ.) για παράδειγμα και τα οποία προσφέρουν δυνατότητες επιμόρφωσης και εξειδίκευσης σε ανέργους και νέους/ες επιστήμονες.

Το Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας συνεχίζοντας, ως αναπτυξιακός φορέας, τη 40χρονη επιτυχημένη πορεία των επιμορφωτικών δραστηριοτήτων του σχεδίασε και για εφέτος τα προγράμματά του με γνώμονα τις ανάγκες που διαφαίνονται στην αγορά εργασίας, τις σύγχρονες επιστημονικές αναζητήσεις για εξειδίκευση, αξιοποιώντας άριστα όλες τις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους, και προσφέρει μία πληθώρα σύγχρονων θεμάτων κατάρτισης/εκπαίδευσης, από τα οποία έγινε επιλογή αυτών που αφορούν στη γυναίκα επιστήμονα και τα οποία προτείνουμε.

Τμήμα κοπής στο εργοστάσιο παιγνιόχαρτων «Ελπίς» στην Κέρκυρα στα τέλη του προηγούμενου αιώνα. (Φωτογρ. Ιστορ. Αρχείου Εθν. Τράπεζας).

Μακροχρόνια Προγράμματα Βασικής και Συνεχιζόμενης Κατάρτισης

- Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
- Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές
- Στατιστική
- Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης (MIS)
- Μέσα Στελέχη Επιχειρήσεων (Διοίκησης - Οικονομίας)
- Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων
- Πρόγραμμα Διαφήμισης και Επικοινωνίας
- Δημόσιες Σχέσεις
- Σύγχρονες Τεχνικές Οργανώσεις Γραφείου
- Η Γραμματέας και το Σύγχρονο Γραφείο
- Ξενοδοχειακά Πληροφοριακά Συστήματα

Βραχυχρόνια Προγράμματα Εξειδίκευσης

(Επιλογή του ΣΕΕ από το Συνολικό Πρόγραμμα)

- Το Μάνατζμεντ στο Δημόσιο τομέα
- Το Μάνατζμεντ στα Νοσηλευτικά Ιδρύματα
- Το Μάνατζμεντ για τους νέους Managers
- Ανάπτυξη ικανοτήτων Προϊσταμένων
- Αξιολόγηση απόδοσης Προσωπικού
- Βασικό σεμινάριο Δημοσίων Σχέσεων
- Πρόγραμμα εφαρμογών Δημοσίων Σχέσεων
- Οργάνωση και Λειτουργία Τουριστικών Γραφείων
- Γρήγορο και Δυναμικό Διάβασμα
- Αποτελεσματική Οργάνωση Πωλήσεων
- Τεχνική των Πωλήσεων
- Διαφήμιση ρόλος και λειτουργία
- Προγραμματισμός των Μέσων στη Διαφήμιση (MEDIA PLANNING)
- Μάνατζμεντ Ποιότητας
- Υγιεινή και Ασφάλεια στο εργασιακό περιβάλλον
- Συμβάσεις

Πληροφορίες: Ινστιτούτο Μάνατζμεντ.
Άλλοι φορείς ιδιωτικοί που επίσης ασχολούνται με επιμόρφωση: ΟΑΕΔ, ΕΕΔΕ, Επιμορφωτικά Τραπεζών, Υπουργείο Εργασίας, Γραμ. Νέας Γενιάς, Γραμ. Ισότητας κλπ.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Δημοτικών και Νομαρχιακών Εκλογών Οκτωβρίου 1994

“Για να γυρίσει ο Ήλιος
θέλει δουλειά πολλή”

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μαρία Κορμά - Ελένη Θεοδωροπούλου

Μ' αυτό το στίχο του ποιητή κι ένα γλυκόπικρο χαμόγελο στα χείλη, μπορούμε ν' αντιμετωπίσουμε πια, με την ψυχραιμία της χρονικής απόστασης, τα αποτελέσματα των Δημοτικών-Κοινοτικών και Νομαρχιακών Εκλογών του Οκτωβρίου 1994.

Σε σύνολο 433 δημάρχων μόνο 9 γυναίκες -δηλαδή ποσοστό 2,07%.

Σε σύνολο 57 νομαρχών μόνο 1 γυναίκα - δηλαδή ποσοστό 1,75%.

Τιμήν ένεκεν αξίζει ν' αναφέρουμε τα ονόματα αυτών των γυναικών:

Νομάρχης

Χανίων: Αλέκα Μαροκογιαννάκη

Δήμαρχοι

Ν. Ερυθραίας (Αττικής): Βασιλική Ταμβάκη-Μαγουλά

Ζωγράφου (Αττικής): Φωτεινή Σακελλαρίδου

Φιλοθέης (Αττικής): Ελένη Παναγιωτοπούλου

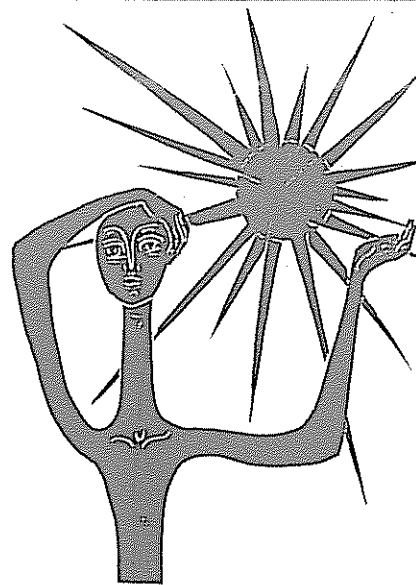
Πλωμαρίου (Λέσβου): Μυρσίνη Γαβριήλ

Ηρακλείας (Σερρών): Πόπη Σταματίου

Άμφισσας (Φωκίδας): Γιώτα Γαζή

Ανεμώνας (Χίου): Αικατερίνη Ρουκανά

Μαστιχοχωριών (Χίου): Αργ. Βάβλα-Γαλατούλα

Συγχαρητήρια από μας στις πρωτοπόρες αυτές αγωνίστριες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και καλή επιτυχία στις προσπάθειές τους.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στον πίνακα που δημοσιεύουμε με τα ποσοστά συμμετοχής γυναικών στην τοπική αυτοδιοίκηση στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα έρχεται “δεύτερη” από το τέλος, με ποσοστό 2,2%.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΡΑΤΟΣ-ΜΕΛΟΣ Ε.Ε.	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΛΟΓΩΝ	ΔΗΜΑΡΧΟΙ			ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΙ			ΔΗΜ.ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ		
		Σ:Γ+Α	Γ	%Γ	Σ:Γ+Α	Γ	%Γ	Σ:Γ+Α	Γ	%Γ
ΒΕΛΓΙΟ	1988	589	24	4,1	2776	291	10,5	12750	1825	14,3
ΔΑΝΙΑ	1989	275	24	8,7	471	102	21,7	3991	1123	28,1
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1990	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ΕΛΛΑΔΑ	1990	360	8	2,2	1079	27	2,5	5654	507	9,0
ΙΣΠΑΝΙΑ	1991	8061	338	4,2	---	---	---	---	---	---
ΓΑΛΛΙΑ	1989	36547	1998	5,4	---	---	---	505248	86849	17,1
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1992	11	0	0	---	---	---	883	102	11,6
ΙΤΑΛΙΑ	1990	7279	242	3,3	35463	2784	7,9	99705	9222	9,2
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	1987	126	5	4,0	244	12	4,9	880	62	7,0
ΟΛΔΑΝΔΙΑ	1990	637	51	8,0	1697	288	17,0	10359	2279	22,0
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1989	305	7	2,3	---	---	---	7796	789	9,9
ΗΝΩΜ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1988	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ΣΥΝΟΛΟ		54190	2697	5,0	41730	3504	8,4	546211	102758	18,8

Πηγή στοιχείων: Ευρωπαϊκό Δίκτυο “Γυναίκες στα Κέντρα Αποφάσεων”

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 1994

ΥΠΟΜΝΗΜΑ Προς την
Υφυπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Κα Ελένη Στεφάνου

Θέμα:

**“Δημιουργία κέντρων διδασκαλίας
Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού, σε
πανελλαδική κλίμακα, για παλιννοστού-
ντες και αλλοδαπούς”.**

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων στην προ-
σπάθειά του να συμβάλλει, στο μέτρο του δυνατού,
στην άμβλυνση των προβλημάτων που αντιμετωπι-
ζουν σήμερα οι παλιννοστούντες Ελληνοπόντιοι
και ιδιαίτερα ο γυναικείος πληθυσμός, προχώρησε
σε μια πρώτη έρευνα μέσω της Επιτροπής Παιδείας
και κατέληξε στη διαπίστωση, ότι η οικονομική και
κοινωνική ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία και
ευρύτερα στην ευρωπαϊκή, περνάει μέσα από τη
γνώση της ελληνικής γλώσσας.

Άλλωστε η διαπίστωση αυτή ενισχύεται και από
την επιθυμία των ιδίων των Ποντίων, εκπεφρασμέ-
νη από τον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας Ελληνικών
Οργανώσεων της πρώην ΕΣΣΔ “ΠΟΝΤΟΣ”. “Η
βασική αιτία που φεύγουμε από τη Ρωσία είναι ότι
θέλουμε να παραμείνουμε Έλληνες. Το βασικό πρό-
βλημα είναι ότι χάνουμε τη γλώσσα μας, αφού δεν
υπάρχουν σχολεία από το 1937. Μπροστά μας βρί-
σκεται η καταστροφή της γλώσσας και του πολιτι-
σμού μας”.

Είναι επίσης γνωστό ότι τα υπάρχοντα κέντρα
διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας (ΝΕΛΕ, Ίδρυ-
μα Παλιννοστούντων κ.α.) καλύπτουν μόνον τις
ανάγκες γλωσσικής επικοινωνίας και όχι τη γνώση
της γλώσσας, ως απαραίτητη προϋπόθεση για επαγ-
γγελματική αποκατάσταση και κοινωνική ένταξη
(γνωστά τα φαινόμενα στις λαϊκές αγορές, όπου
γιατροί, μηχανικοί, καθηγητές, δάσκαλοι εργάζο-
νται ως μεταπράτες για να επιβιώσουν).

Εκτός όμως από τους παλιννοστούντες (Ελλη-
νοπόντιοι, Βορειοηπειρώτες) πρόβλημα γλώσσας
αντιμετωπίζουν και όλοι οι αλλοδαποί που εργάζο-
νται στη χώρα μας, όπως αφρικανοί, ασιάτες, αμε-
ρικανοί, πολίτες της Ενωμένης Ευρώπης.

Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή Παιδείας του
ΣΕΕ προτείνει τη θεσμοθέτηση λειτουργίας Ινστι-
τούτων Ελληνικής γλώσσας και Πολιτισμού κατά
το πρότυπο των Ινστιτούτων ξένων γλωσσών, με
δύο κύκλους σπουδών για αρχάριους και προχωρη-
μένους σε πανελλαδική κλίμακα με συγκεκριμένες
προτεραιότητες.

Τα προγράμματα διδασκαλίας θα είναι προσαρ-

μοσμένα ανάλογα με την περίπτωση και επιδοτού-
μενα για τους παλιννοστούντες, από το ελληνικό
κράτος και από τα αντίστοιχα προγράμματα της
Ενωμένης Ευρώπης.

Δε νομίζουμε ότι χρειάζεται να επισημάνουμε
το κοινωνικό και εθνικό όφελος που θα προκύψει
από το θεσμό αυτό.

Προϋποθέσεις λειτουργίας

1. Επί τόπου έρευνα προκειμένου να εκτιμηθούν οι
ανάγκες κατά κατηγορίες (χώρα προέλευσης, ηλι-
κία, φύλο, μορφωτικό επίπεδο κ.ά.).

2. Εκπαιδευτικό προσωπικό ειδικευμένο στη διδα-
σκαλία της ελληνικής για αλλοδαπούς και παλιννο-
στούντες. Επομένως απαραίτητη προϋπόθεση η
οργάνωση σεμιναρίων από ειδικευμένους επιστή-
μονες, καθηγητές γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής
Σχολής των Παν/μίων της χώρας μας που θα απευ-
θύνεται σε καθηγητές φιλόλογους και ξένων γλωσ-
σών, για την απόκτηση της “επάρκειας”.

3. Αναλυτικά προγράμματα διδασκαλίας.

α) Προτείνουμε δύο κύκλους σπουδών για
αρχάριους και προχωρημένους παλιννοστούντες
και αλλοδαπούς, διάρκειας δύο ετών για τον καθέ-
να. Θα χορηγείται δίπλωμα επάρκειας της γλώσσας
αναγνωρισμένο από το κράτος για επαγγελματική
χρήση.

β) Εκτός από τη γλώσσα, τα προγράμματα θα
πρέπει να περιλαμβάνουν ελληνική και ευρωπαϊκή
ιστορία, ελληνική γεωγραφία, λογοτεχνία και ό,τι
άλλο θα συμβάλλει στην τόνωση της εθνικής και
πολιτισμικής ταυτότητας.

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις, με επισκέψεις σε
αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, με θεατρικές
παραστάσεις, μουσικής και χορού.

δ) Η διδασκαλία της πληροφορικής θα συμβάλ-
λει στον εκσυγχρονισμό των γνώσεών τους και στην
ευκολότερη επαγγελματική τους αποκατάσταση.

ε) Συγγραφή εγχειριδίων που ν’ ανταποκρίνο-
νται στις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευόμε-
νων στους αντίστοιχους κύκλους.

Για το σκοπό αυτό προτείνουμε συγκρότηση
επιτροπής από ειδικούς επιστήμονες με τη συμμε-
τοχή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

4. Χώροι λειτουργίας:

α) σε περιοχές όπου έχει συγκεντρωθεί ο μεγα-
λύτερος αριθμός επαναπατρισθέντων Ελληνο-
ποντίων όπως: Αττική (Μενίδι, Καλλιθέα, Θρούασιο
Πεδίο), ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης και
Θράκης.

β) σε περιοχές όπου έχουν εγκατασταθεί
Βορειοηπειρώτες και γειτονεύουν με τη Β. Ήπειρο

όπως: Ιωάννινα, Κόνιτσα, Ηγουμενίτσα κ.α. και

γ) σε περιοχές όπου έχουν εγκατασταθεί αλλοδαποί, ευρωπαίοι, ασιάτες, αφρικανοί, δηλαδή στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας.

Επισημαίνουμε τη σημασία λειτουργίας κέντρων διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε τουριστικές περιοχές, κυρίως στα νησιά μας, όπου ο ξένος τουρίστας θα μπορεί να απολαμβάνει "το τερπνόν μετά του ωφελίμου". Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να έχει λόγο και το Υπουργείο Τουρισμού για να διαφημίσει το "νέο προϊόν".

5. Υλικοτεχνική υποδομή:

α) αίθουσες διδασκαλίας θα μπορούσαν να εξευρεθούν από τους δήμους και τις κοινότητες και καλό είναι να αξιολογηθούν και τα εγκαταλειμμένα νεοκλασικά κτίρια της χώρας μας

β) οπτικοακουστικά μέσα (μηχάνημα προβολής διαφανιών, video, κ.ά.)

γ) επίπλωση θα μπορούσε να εξοικονομηθεί ο ΟΣΚ

Τέλος ο ΣΕΕ, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της Επιτροπής Παιδείας, θα μπορούσε ν' αναλάβει την οργάνωση ενός προγράμματος πιλότου, σε μια συγκεκριμένη περιοχή, με οικονομική στήριξη από το Υπουργείο Παιδείας και άλλο φορέα. Επίσης ο ΣΕΕ θα επιθυμούσε να συμμετέχει σε επιτροπές για την υλοποίηση του Προγράμματος και ιδιαίτερα στη συγγραφή εγχειριδίων, οργάνωση σεμιναρίων για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών και την επί τύπου έρευνα για τον εντοπισμό και την καταγραφή

του γυναικείου επιστημονικού πληθυσμού, με έμφαση στις εκπαιδευτικούς. Τέλος τα Ινστιτούτα αυτά θα μπορούσαν να ενταχθούν στο νεοσυσταθέν κέντρο της Νεοελληνικής γλώσσας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη και να αποτελέσουν το πρόπλασμα για αντίστοιχα ινστιτούτα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στην αλλοδαπή και κυρίως σε περιοχές της ελληνικής διασποράς, Ρωσία, Βαλκανική, Κ. Ιταλία, Σικελία, Βενετία, αλλά και ΗΠΑ, Αυστραλία, Καναδά κ.α.

Πρόσθετες προτάσεις για τη στήριξη του θεσμού

1. Η κρατική τηλεόραση να εκπέμπει εβδομαδιαίως μαθήματα της ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς και παλιννοστούντες.

2. Ειδική εκπομπή από ελληνοπόντιους στα ελληνικά και ρώσικα για θέματα που τους αφορούν, κατά προτίμηση Σαββατοκύριακο για να έχουν ακροαματικότητα.

3. Να ενταχθεί η ρωσική γλώσσα στα σχολικά προγράμματα διδασκαλίας ξένων γλωσσών, ώστε οι Πόντιοι μαθητές να μη χάσουν τη γλώσσα της χώρας προέλευσής τους, για να αποτελέσουν μελλοντικά τη γέφυρα ανάμεσα στην Ελλάδα και τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ για οικονομικές και πολιτισμικές επαφές και την αλληλοκατανόηση των λαών.

4. Προκειμένου να διατηρηθεί η ποντιακή διάλεκτος και παράδοση, προτείνουμε οι Εθνικές βιβλιοθήκες και η Ακαδημία Αθηνών να φροντίσουν να συλλέξουν βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά και γενικότερα έντυπα, γραμμένα στη διάλεκτο αυτή και να τα καταχωρίσουν σε ειδικές προθήκες ώστε να είναι προσιτά σε κάθε ενδιαφερόμενο αναγνώστη ή ερευνητή.

Τέλος ένας ανάλογος θεσμός θα μπορούσε να προταθεί και στις άλλες χώρες της Ενωμένης Ευρώπης, που στη συγκεκριμένη περίπτωση θα κάλυπτε, κυρίως, τις ανάγκες των προσφύγων και μεταναστών, ώστε να αποφεύγεται το ενδεχόμενο περιθωριοποίησής τους με βασικό αίτιο τη γλωσσική ανεπάρκεια.

Από τα παραπάνω θα έχετε ήδη διαπιστώσει ότι οι προτάσεις μας απευθύνονται σε μια πολυπολιτισμική ευρωπαϊκή κοινωνία, ενώ ταυτόχρονα καλλιεργούν και τονώνουν την εθνική ταυτότητα των λαών.

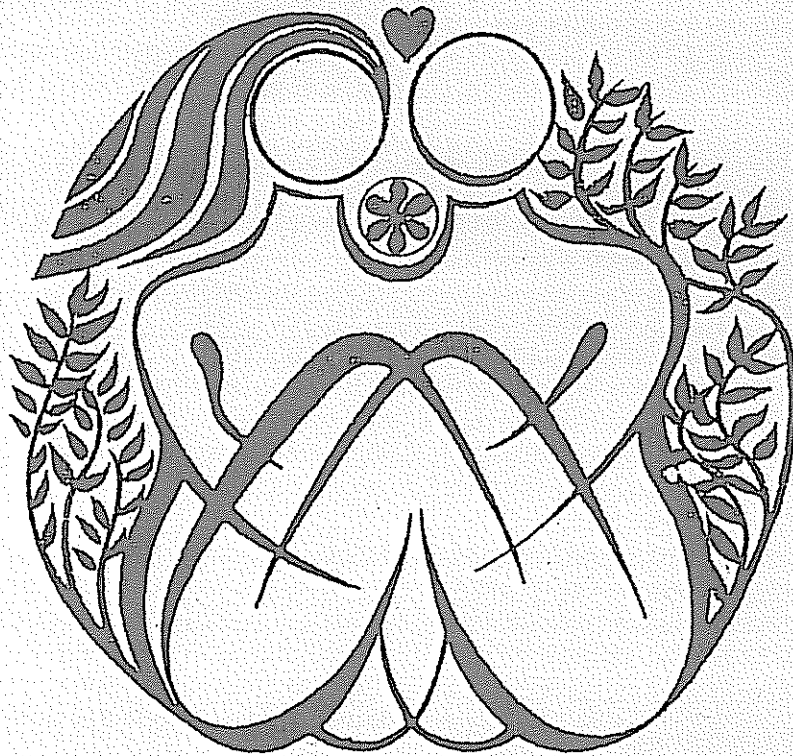
Περισσότερες λεπτομέρειες και αναλυτικό πρό-υπολογισμό για την υλοποίηση του προγράμματος πιλότου, θα προωθηθούν στο γραφείο σας το συντομότερο δυνατό, μόλις μας ειδοποιήσετε.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση

Πόπη Νικολάου, Πρόεδρος
Ελένη Βαρουφάκη, Γεν. Γραμματέας
Ευφροσύνη Κέντρου, Υπευθ. Ε. Π.

**ΜΕΙΝΕ ΠΙΣΤΟΣ,
ΕΙΝΑΙ ΡΟΜΑΝΤΙΚΟ**

(και πιο ασφαλές)

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΤΟΥ AIDS**

ΑΦΙΣΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ AIDS
της Ισμήνης Ταλλιαδούρου από σχετικό διαγωνισμό

“Ελπίδες ότι θα αποφεύγονται γεννήσεις παιδιών με μογγολισμό”

Ατενίζοντας το μέλλον προοπτικά και ζώντας την εποχή, με συναίσθηση κοινωνικής και ιστορικής ευθύνης, δεν μπορούμε παρά να υπογραμμίσουμε την αναγκαιότητα της επένδυσης της επιστημονικής γνώσης (σημείο πολιτισμικής ακμής) στον τομέα της ευγονικής.

Από τετραετίας περίπου, ο διάσημος πλέον και διαπρεπής Κύπριος καθηγητής, στο Kings College Hospital of London, Κύπρος Νικολαΐδης, ύστερα από μακρόχρονες και επίπονες ερευνητικές μελέτες, επέτυχε να φωτίσει άπλετα τα σκοτεινά μέχρι χθες, μυστικά της ενδομητρίου αναπτύξεως του ανθρώπου.

Η ουσία των προσπαθειών αυτών έγκειται στον καθορισμό και τη μέτρηση ορισμένων δεικτών, που με ακρίβεια δίνουν τα προγνωστικά στοιχεία, που αφορούν την ύπαρξη εμβρυϊκών χρωματοσωμικών ανωμαλιών, όπως τρισωμία 21 (Σύνδρομο Down), τρισωμία 18 (Σύνδρομο Edwards), τρισωμία 13 κλπ. Ένας τέτοιος καθοριστικός δείκτης για την ενδομήτρια ανίχνευση του συνδρόμου Down, είναι η μέτρηση της αυχενικής διαφάνειας, η μέτρηση δηλαδή της αποστάσεως της αυχενικής μοίρας της σπονδυλικής στήλης από το δέρμα του αυχένου. Οι μετρήσεις αυτές γίνονται υπό υπερηχογραφικό έλεγχο, μεταξύ 11ης και 13ης εβδομάδος της εμβρυϊκής ανάπτυξης.

Είναι προφανής λοιπόν η αξία μιας τέτοιας προγνωστικής πληροφορίας, τόσο για τους γονείς, όσο και για την κοινωνία.

Η δυνατότητα μιας τέτοιας, άκρως επιστημονικής, κάλυψης της Ελληνίδας εγκύου, άρχισε να εφαρμόζεται από ενός έτους και πλέον και στη χώρα μας από μια ομάδα νέων επιστημόνων, άξιων μαθητών του επιφανούς καθηγητού Κύπρου Νικολαΐδη.

Ως ενεργό μέλος της ομάδος αυτής του Λονδίνου, με τριετή και πλέον θητεία σκληρής ερευνητικής εργασίας επί του αντικειμένου, θα ήθελα να σας πληροφορήσω, εσάς, τις άξιες εκπροσώπους της επιστημονικής σκέψης και γνώσης στη χώρα μας και όλες τις Ελληνίδες μητέρες, ότι οι εξετάσεις αυτές διεξάγονται υπό την αυστηρή τήρηση του ίδιου προγράμματος του Λονδίνου, με εξίσου αξιόπιστο μηχανολογικό εξοπλισμό. Είναι εντελώς ακίν-

δυνες για τη μητέρα και το έμβρυο, εντελώς ανώδυνες (απαλλαγμένες ακόμη και από τη γνωστή σας κυστική δυσφορία ενός απλού υπερηχογραφήματος) και δίνουν πληροφορίες στους γονείς για την κατάσταση του εμβρύου, καθώς και την ανείπωτη χαρά της πρώτης πανοραμικής οπτικής επαφής με το παιδί τους.

Είναι βαθιά η συγκίνηση και η χαρά, που πηγάζει από την αφιέρωσή μου σε έναν τέτοιο σκοπό, που αφορά την Ελληνίδα μητέρα και μεγάλη η συναίσθηση της ευθύνης που απορρέει.

Σοφία Παπαϊωάννου
Μαιευτράς - Γυναικολόγος

Ελληνισμός - Ανθρωπισμός και Νέα Ευρώπη

Τρεις έννοιες, από τις οποίες η πρώτη εμπεριέχεται στη δεύτερη και αντίστροφα, ενώ οι δύο πρώτες μαζί αποτελούν τη φυσιογνωμία μας στη νέα Ευρώπη, είναι συγχρόνως και τα ερείσματα της ίδιας της Ευρώπης.

Οι συγγλονιστικές μέρες που ζούμε, μας προκαλούν να δούμε ξανά τον Ανθρωπισμό ως μορφωτικό ιδανικό, ως πίστη της διάπλασης του ανθρώπου με τις ελληνικές αξίες. Οι θεμελιώδεις αρχές του Ανθρωπισμού είναι η αναγνώριση της αξίας της ανθρώπινης προσωπικότητας και η αναγνώριση της Ελλάδας και του πολιτισμού της ως θεμέλιου της Ευρωπαϊκής ζωής. Είναι σήμερα αναγκαίο να επισημανθούν και να τονισθούν με κάθε τρόπο, με έμφαση και παρησία, οι αρχές αυτές προς τους Ευρωπαίους εταίρους μας. Η Ανθρωπιστική παιδεία καταργεί το ρόλο του παρία πολίτη και δημιουργεί τον ελεύθερο πολίτη, τον άνθρωπο, κριτή και παραγωγό γνώσεων, ιδανικών και αγαθών, τον διαχρονικά "σύγχρονο" άνθρωπο. Θα πρέπει να θεωρήσουμε επιτακτική την ανάγκη επανόδου στα ιδεώδη του ελληνικού Ανθρωπισμού, στην καλλιέργεια των Ανθρωπιστικών σπουδών, στη διατήρηση του Ελληνισμού και κυρίως στην καταξίωση της ελληνικής γλώσσας. Έχει ωριμάσει πια το αίτημα για εξανθρωπισμό της Τεχνικής και όχι εκτεχνίκευση του Ανθρωπισμού.

Η Ευρώπη έχει γίνει στις μέρες μας το υποχρεωτικό σημείο αναφοράς όλων των πολιτικών αλλά και διανοουμένων. Ο γνωστός Ιταλός συγγραφέας Alberto Moravia, σε συνέντευξη λίγο πριν το θάνατό του (1990), μίλησε για μια νέα "καταιγίδα παιδείας" που προέρχεται από την Ευρώπη, η οποία συσπειρώνεται για να παίξει μεσολαβητικό ρόλο μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Αυτή η νέα Ευρώπη πιστεύω ότι σήμερα, μετά τον εξωφρενικό-ηλεκτρονικό πόλεμο του Περιοδικού, τα γεγονότα του Los Angeles, αλλά και την καθημερινή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προκαλεί για επάνοδο στις αρχές του Ανθρωπισμού. Τις αρχές αυτές επικαλούνται καθημερινά οι θρησκευτικοί, οι πνευματικοί, οι πολιτικοί ηγέτες Ανατολής και Δύσης κάθε φορά που θέλουν να αγωνιστούν για ειρήνη και αφοπλισμό, για πάταξη της βίας, για ατομικές ελευθερίες.

Το επίθετο "ελληνικός" για τον Ανθρωπισμό,

προσδιορίζει την ιδιαιτερότητά του και την επέκτασή του πέρα από τον Ελλαδικό χώρο, με την παρουσία των Ελλήνων της διασποράς σε κάθε γωνιά της γης. Οι Έλληνες της Δύσης ή της διασποράς, όπως χαρακτηρίζονται, και ιδιαίτερα οι Έλληνες λόγιοι του Βυζαντίου, έφεραν στη Δύση, που ήδη βρισκόταν σε αναζήτηση, την κλασική τους παράδοση και την πλούσια εμπειρία τους στο χώρο των αφηρημένων εννοιών. Η θετική προσφορά τους μέσα στη γενικότερη σύνθεση της Ευρώπης αποτελεί την αφετηρία του νεότερου κόσμου. Οι λόγιοι του Βυζαντίου εκτός από τον Όμηρο και τον Πλάτωνα έφεραν και δύο άλλα θεμελιώδη στοιχεία: τη δική τους θεώρηση του κόσμου και της ζωής, και τον τρόπο που αυτοί οι ίδιοι αισθάνονταν. Η νοσταλγία της χαμένης πατρίδας τους έκανε να αναζητούν μιαν άλλη μεγάλη, ιδεατή πατρίδα, που τα όριά της συνέπιπταν με τα όρια της παιδείας και του πολιτισμού τους. Έτσι οι φυγάδες καθώς σκορπίστηκαν στις χώρες της Δύσης έγιναν φορείς του ελληνικού πνεύματος και οι πρόδρομοι του κοσμοπολίτικου ιδεώδους. Στην ευρωπαϊκή σύνθεση, το Βυζάντιο είναι η πραγματική ΠΡΩΤΟΕΥΡΩΠΗ, η οποία πρόσφερε στη Δύση τα ανθρωπιστικά εκείνα στοιχεία που διαμόρφωσαν τα κύρια χαρακτηριστικά του νεότερου κόσμου. Είναι βέβαιο ότι η γνώση της ιστορίας μας, η γνώση του ελληνικού ιστορικού παρελθόντος είναι ο καλύτερος οδηγός για την πορεία μας στο μέλλον ως ενομένη πια Ευρώπη.

Όμως και οι σημερινοί Έλληνες της διασποράς μπορούν να παίξουν τον ίδιο ρόλο στήριξης της Ευρωπαϊκής ιδέας. Μέσα στα πλαίσια της αξιοποίησης του Ελληνισμού της διασποράς, ενδεικτικά και χωρίς να υποτιμώ τον υπόλοιπο Ελληνισμό της διασποράς, θα ήθελα να παρατηρήσω ότι είναι αναγκαία η ταχύρρυθμη οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη όλων των νησιών του Αρχιπελάγους. Το Αιγαίο μπορεί και πρέπει να γίνει διεθνές πολιτιστικό και πνευματικό κέντρο του Ελληνισμού, προπαντός για την επιστροφή των Αιγαιοπελαγιτών της διασποράς στον τόπο τους και την ανάπτυξη από μέρους τους παραγωγικών δραστηριοτήτων. Στον αιώνα μας, τον αιώνα της τεχνολογικής έκστασης και έκρηξης, ο Άνθρωπος πρέπει να ξαναβρεί την πραγματική του υπόσταση, κι αυτό

προϋποθέτει τον Ανθρωπισμό ως ιδεολογία που θα δώσει νέο περιεχόμενο στους θεσμούς, στις λησμονημένες αξίες, στον πολιτισμό, στην ίδια τη Δημοκρατία.

Η γλώσσα μας και η παράδοσή μας είναι χωρίς αμφιβολία τα δύο στοιχεία ύπαρξής μας στην Ενωμένη Ευρώπη. Η Ελληνική γλώσσα έχει μια συνέχεια αδιαμφισβήτητη μέσα στη διαρκή της αλλαγή, η γλώσσα δεν άλλαξε, είναι από την ίδια πηγή που είναι και η γλώσσα του Ομήρου, έστω και αν οι λέξεις άλλαξαν. Όπως είχε πει ο Σεφέρης, όταν πήρε το βραβείο NOBEL, τα τετρακόσια χρόνια της Τουρκοκρατίας δεν αλλοίωσαν την ενότητα της γλώσσας. Ο γνωστός Γάλλος φιλέλληνας Jacques Laccarète, ο οποίος, ας σημειωθεί, μεταφράζει αρχαία απευθείας από το πρωτότυπο, αναφερόμενος στα ελληνικά γράμματα και την ελληνική γλώσσα, παρατηρεί τα εξής: "Η Ελλάδα είναι πολύ πιο κοντά στην παράδοσή της από άλλες χώρες και ειδικά από τη Γαλλία, η οποία έχει οκτώ διαφορετικές ρίζες. Τα Γαλλικά του 8ου αιώνα δεν είναι κατανοητά από κανέναν σήμερα, ενώ η λέξη "χαροπαλεύει", για παράδειγμα, μεταφέρει έναν ολόκληρο μύθο για το χάρο που είναι δυόμισι χιλιάδων χρόνων. Για έναν ξένο που μιλάει ελληνικά, αυτά είναι πολύ σημαντικά και αξιοπρόσεκτα πράγματα, εξάλλου -συνεχίζει ο ίδιος- το ότι νιώθω πως υπάγχει γλωσσική συνέχεια φαίνεται και από τη δουλειά μου, μιας και μεταφράζω πάντα αρχαίους ποιητές παράλληλα με τους σύγχρονους: Αισχύλο, Σοφοκλή, Σεφέρη, Ελύτη, Ρίτσο".

Σε σύγκριση με άλλες ηπείρους, η Δυτική Ευρώπη έδειξε πάντα μεγάλο σεβασμό στις αρχαιοελληνικές αξίες, που άλλωστε δυτικοευρωπαίοι μελετητές τις ανακάλυψαν και τις έκαναν πάλι γνωστές στο νεότερο κόσμο, παρατηρεί ο Φάνης Κακρυδής. Αξίζει εδώ να παρατηρήσουμε ότι λίγο πριν την Αναγέννηση (1358), ο Έλληνας λόγιος και δεινός ελληνιστής Λεόντιος Πιλάτος μετέφρασε τον Όμηρο στη Λατινική, που ήταν, ως γνωστό, η γλώσσα των επιστημών και της παιδείας γενικότερα, κατά το μεσαίωνα. Εκτός όμως από αυτόν και άλλοι Ιταλοί λόγιοι της Αναγέννησης θέλησαν στη συνέχεια να "μεταφυτέψουν" τον Όμηρο στην Ιταλία κι αυτό ήταν για την εποχή τους κάτι πολύ σημαντικό και είχε οπωσδήποτε μεγαλύτερη βαρύτητα από ότι αυτό καθ' αυτό το γεγονός της μετάφρασης. Μέχρι τότε η σπουδή της ελληνικής γλώσσας και φιλολογίας προχωρούσε με πολύ αργό ρυθμό και, αν δεν υπήρχε ο θαυμασμός των αρχαίων Ρωμαίων για τους Έλληνες ως συνεχές ερέθισμα, οι νεότεροι λόγιοι που παρουσιάστηκαν δε θα ήταν ικανοί να επιβληθούν και να πείσουν τους Δυτικούς να αγαπήσουν τους Έλληνες, που τους αποκαλούσαν περιφρονητικά Γραικύλους (Graeculi) κενούς δηλαδή και αλαζόνες. Μέσα από τους

Ρωμαίους συγγραφείς πέρασαν οι ιδέες, οι αξίες, τα μηνύματα των Αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων στην Ευρώπη.

Σήμερα, μετά την κατάταξη της Νεοελληνικής ανάμεσα στις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δανέζικη, πορτογαλική, κ.ά., που χαρακτηρίζονται ως λιγότερο ομιλούμενες (Langues moins diffusées et enseignées/langues modimes), είναι καιρός, νομίζω, να αντιμετωπίσουμε δραστικά την ελληνική ως ξένη γλώσσα σε συνάρτηση με το ευρύτερο θέμα των ξένων γλωσσών. Ινστιτούτα ευρωπαϊκών γλωσσών των χωρών-μελών της Κοινότητας, λειτουργούσαν χρόνια στον τόπο μας, ενώ δεν έχει γίνει παράλληλη ίδρυση Ινστιτούτων της ελληνικής γλώσσας στην Ευρώπη. Το αίτημα αυτό που πολλοί επί πολλά χρόνια υποστηρίζουμε, φαίνεται να βρίσκει ανταπόκριση στους φιλόδοξους, ενθαρρυντικούς στόχους του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού. Το Ίδρυμα αυτό, εθνικό και υπερεθνικό, όπως χαρακτηρίζεται από τους δημιουργούς του, σκοπό έχει να αξιοποιήσει όλες τις πνευματικές δυνάμεις εντός κι εκτός Ελλάδος επ' ωφελεία των ελληνικών υποθέσεων, να αναθερμάνει το φιλελληνισμό ανάμεσα στους ξένους και να επιτύχει πνευματικές νίκες με όπλο τον πολιτισμό. Ιδιαίτερα ενθαρρυντική για την υπόθεση της γλώσσας μας είναι η πρόσφατη ίδρυση και λειτουργία του κέντρου ελληνικής γλώσσας στη χώρα μας με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Το κέντρο αυτό θα ενισχύσει τις έδρες της ελληνικής στο εξωτερικό, θα τονώσει τον ελληνισμό της διασποράς και θα συντονίσει όλες τις προσπάθειες διάδοσης της ελληνικής.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, στο άρθρο 128 της Συνθήκης του Μάαστριχτ, δέχεται και προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά, της οποίας θεμέλιο είναι η ελληνική αρχαιότητα και κληρονόμος της η Ρώμη. Όμως, ο πολιτισμός είναι ο μέγας απών από το Μάαστριχτ. Η Κοινότητα δεν ασχολήθηκε καθόλου μαζί του, τον αγνόησε και ήταν το Μάαστριχτ μια καλή ευκαιρία για να διορθώσουμε τα λάθη του παρελθόντος και να καλύψουμε τα κενά μας. Αλλά οι τεχνοκράτες είχαν και πάλι το λόγο. Οι άνθρωποι των Γραμμιάτων δεν ελήφθησαν σοβαρά υπόψη και ο πολιτισμός αντί να τονωθεί οικονομικά στα πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης παραμένει ο φτωχός συγγενής που περιμένει κάποιον οβολό. Αν όμως η διαδικασία που ξεκίνησε με τόσον ενθουσιασμό στο Μάαστριχτ δεν υποστηρίζει την πολιτιστική διάσταση της Ευρώπης, ολόκληρο αυτό το όραμα θα παραμείνει μια απλή οικονομική κι εμπορική πράξη. Την άποψη αυτή υποστηρίζουν σθεναρά πολλοί πνευματικοί άνθρωποι της χώρας.

Σε μια εποχή που τείνει να καταργήσει τα σύνορα, τα πολιτιστικά αγαθά θα έπρεπε να κυκλοφορούν ελεύθερα περισσότερο από οτιδήποτε άλλο.

Αντ' αυτού, όμως, κινδυνεύουμε να καταδικάσουμε τον πολιτισμό, την κουλτούρα, όπως συνήθως λέγεται, σε έναν επαρχιωτισμό. Η γλώσσα και ο πολιτισμός κάθε λαού της Ευρώπης είναι στοιχεία ταυτότητας, στοιχεία μοναδικά. Και είναι κράτη μικρά, όπως η χώρα μας, που έχουν όμως πολιτισμό μεγάλο. Τι θα γίνει λοιπόν, στην Ενωμένη Ευρώπη με τη γλώσσα; Δικαιούνται άραγε οι Ευρωπαίοι να σκέφτονται τη μία γλώσσα κατ' αναλογία του ενός νομίσματος. Εσσι, των χωρών-μελών της Κοινότητας; Θέλω να πιστεύω ότι στη νέα αυτή Ευρώπη κάθε κράτος θα κρατήσει τελικά τη γλώσσα του, που είναι ο φορέας της σκέψης και των ιδεών του, όσο λιγότερο ομιλούμενη κι αν χαρακτηριστεί.

Εξάλλου με την ενοποίηση της Ευρώπης παραιτείται και μια "επιστροφή στις ρίζες" κάθε λαού. Η πολιτική έχει ανάγκη από τον πολιτισμό και μπορεί να ωφεληθεί απ' αυτόν. Οι πολιτικοί άνδρες της Ευρώπης δε θα πρέπει να θεωρούν τον πολιτισμό είδος πολυτελείας. Θα πρέπει να σκεφθούν ότι η ίδρυση ενός πολιτιστικού οργάνου, με συγκεκριμένους στόχους, θα έδινε ίσως μια λύση στο πρόβλημα.

Στη νέα Ενωμένη Ευρώπη, οι λαοί οφείλουν να γνωριστούν μεταξύ τους καλύτερα, να γνωρίσουν μέσα από ειδικά για το σκοπό αυτό εγχειρίδια, τις ρίζες, τη θρησκεία, τη γλώσσα, ο ένας του άλλου. Κι εμείς οι Έλληνες έχουμε καθήκον να αναδείξουμε στους Ευρωπαίους εταίρους μας τις αξίες, τις ιδέες, την πολιτιστική μας ταυτότητα: έχουμε υποχρέωση μέσα από μια σωστή, χωρίς προγονοπληξία ελληνοκεντρική φιλοσοφία, να τους πείσουμε για τη δύναμη του απανταχού Ελληνισμού, τη δύναμη που περικλείει το έθνος μας, την ενότητά του σε όλες τις διαστάσεις (πολιτισμό-ιστορία-γλώσσα), τους ιστορικούς δεσμούς του με την υπόλοιπη Ευρώπη και την ιστορική του προοπτική. Η καλλιέργεια και η προβολή του ελληνικού πολιτισμού είναι έργο πολύπλευρο και μακροπρόθεσμο. Πρέπει γι' αυτό πρώτα να πιστέψουμε εμείς στην κοινή μοίρα των λαών της Ευρώπης και παράλληλα στη δική μας ταυτότητα και ανεξαρτησία και να αποδείξουμε ότι η Ευρωπαϊκή αναγέννηση που επιχειρείται μας χρειάζεται -μας έχει ανάγκη, γιατί διαθέτουμε τα απαραίτητα όπλα: τον πολιτισμό, την παιδεία, την ορθοδοξία. Σε ένα τέτοιο εγχείρημα πολύ θα βοηθούσε, πιστεύω, να γίνει πράξη το όραμα για την ίδρυση και τη λειτουργία ενός Πανεπιστημίου του Ελληνισμού, με στόχο τη διεύρυνση της ελληνικής παράδοσης και την έμπρακτη και ουσιαστική κατοχύρωση των εθνικών μας δικαιωμάτων. Σε μια νέα Ευρώπη που αναλαμβάνει το δύσκολο έργο της ανασύνταξης του κόσμου, η αποστολή του Ελληνισμού, που πανταχόθεν βάλλεται αλύπητα και εγκληματικά είναι και οικουμενική και κοσμοϊστορική.

"Πιστεύω" κάθε Έλληνα, πρέπει να είναι ότι ο πολυπόθητος και πολυσυζητημένος εκσυγχρονισμός της χώρας μας και η ανταπόκρισή της στην Ευρωπαϊκή πρόκληση εξασφαλίζονται και ευκολότερα και τελειότερα με γνώμονα τη δική μας κληρονομιά, τη δική μας διαχρονική και υπερχρονική δύναμη του ανθρωπιστικού μεγαλείου.

Γι' αυτήν ακριβώς την κληρονομιά, την ελληνική κληρονομιά, η Γαλλίδα Ακαδημαϊκός και κορυφαία Ελληνίστρια, φίλη της Ελλάδος Jaquelline de Romily, στο βιβλίο της με τίτλο: "Γιατί η Ελλάδα;", γράφει: "Η ελληνική κληρονομιά βασισμένη στο όραμα της οικουμενικότητας έγινε το ίδιο το πνεύμα του δυτικού πολιτισμού μας. Οι Έλληνες, η Ελλάδα και ο πολιτισμός της κλασικής αρχαιότητας έχουν μια μοναδικότητα: ότι σφυρηλάτησαν πανανθρώπινες αξίες, τις αποτύπωσαν γραπτά, τους έδωσαν δυναμική και τις κληροδότησαν στις επόμενες γενιές και μέσω αυτών, στη σημερινή Ευρώπη. Μην ξεχνάμε ότι η Ελλάδα είναι εκείνη που μας κληροδότησε την πρώτη πραγματική λογοτεχνία του δυτικού κόσμου και ότι ο 5ος αιώνας εφεύρε τη Δημοκρατία και το Λογικό Στοχασμό. Και δεν είναι δυνατό - συμπληρώνει η ίδια - τη στιγμή που δημιουργείται Ευρώπη, να μην αναγνωρίζει κανείς στην Ελλάδα αυτήν την οφειλή, μια οφειλή που έχουμε συχνά την τάση να ξεχνάμε".

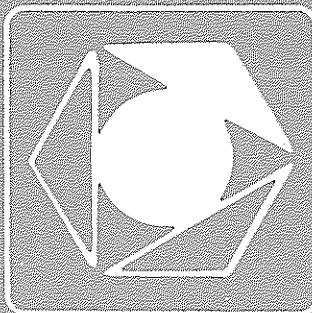
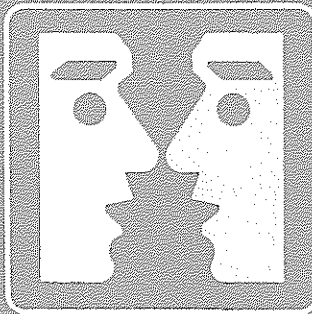
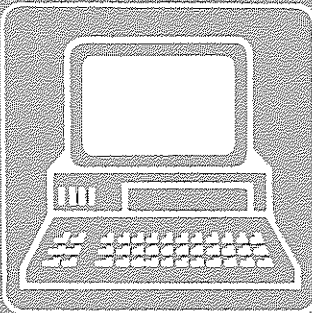
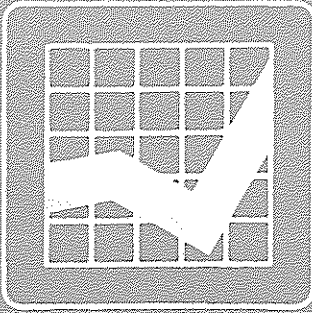
Οι ελληνικές σπουδές απασχόλησαν και απασχολούν τους Ευρωπαίους διανοούμενους, συνιστώντας τον ακρογωνιαίο λίθο των ανθρωπιστικών σπουδών. Η ανάγκη συστηματικής απασχόλησης με την ελληνική ως διεθνές όργανο έκφρασης κι επιστημονικής σκέψης, προβάλλει σήμερα εντονότερα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή αναγέννηση απαιτεί μια νέα ιστορική σύνθεση, μια σύνθεση του Ανθρωπισμού ως σύγχρονης προοδευτικής ιδέας και του Ευρωπαϊκού Ορθολογισμού ως σύγχρονης δυνατότητας ανταγωνισμού στη γνώση, στην τεχνολογία, στην παραγωγή. Ο απανταχού Ελληνισμός πρέπει τώρα να ξαναποκτήσει τη βαθιά συνείδηση της κοινής του μοίρας, της δύναμης που περικλείει ως έθνος, της ενότητας και της ιστορικής του προοπτικής να αναδείξει τις ιδέες, τις αξίες, την πολιτιστική του ταυτότητα. Ο Ελληνισμός στο σύνολό του πρέπει να ανασυνταχθεί, να κινητοποιηθεί και να προβάλει στην Ευρώπη επιθετικά τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα, έτσι ώστε να μπορέσει να παίξει το σύγχρονο ιστορικό του ρόλο και να βρεθεί ξανά στην ιδεολογική και πολιτιστική πρωτοπορία.

Στέλλα Γεωργαλά-Προϊόβολου

Επιτ. καθ. Παν/μίου Αθηνών
Αντιπρόεδρος ΙΚΥ
Εκπρόσωπος ΥΠΕΠΘ για το
κοινωνικό πρόγραμμα LINGUA

σε μια εποχή που

η επιτυχία εξαρτάται
από την επένδυση

- σε
- ▶ Έρευνα
 - ▶ Τεχνογνωσία
 - ▶ Ποιότητα
 - ▶ Καινοτομία
 - ▶ Ανθρώπινο δυναμικό

το ΕΛΚΕΠΑ

- με
- ✓ 40 χρόνια συσσωρευμένης διεθνούς εμπειρίας
 - ✓ Εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό
 - ✓ Σύγχρονη υποδομή
 - ✓ Εργαστήρια και λοιπό εξοπλισμό προηγμένης τεχνολογίας

σας προσφέρει

- ✓ Κατάρτιση και Εξειδίκευση
- ✓ Συμβουλευτικές υπηρεσίες
- ✓ Μελέτες
- ✓ Εφαρμοσμένη έρευνα και ανάπτυξη
- ✓ Τεκμηρίωση / Πληροφόρηση / Εκδόσεις
- ✓ Διεθνή Τεχνογνωσία
- ✓ Διεθνείς Συνεργασίες

ΕΛΚΕΠΑ

**Προβολή
στο μέλλον**

ΚΕΝΤΡΟ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
Λεωφ. Τατοίου 121 & Λύρα
Νέα Κηφισιά
Τηλ. 6205 466-97 (30 γραμμές)
Fax: 6205 440

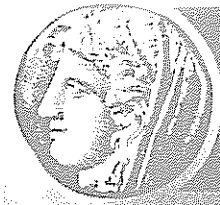
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ
Θεσσαλονίκη, Αιγαίο (Μυτιλήνη),
Ανατολική Κρήτη, Βόλος,
Δυτική Κρήτη, Ιωάννινα, Καβάλα,
Κοζάνη, Κομοτηνή, Λάρισα, Πάτρα

ΚΕΝΤΡΙΚΑ
ΓΡΑΦΕΙΑ
Καποδιστρίου 28 - Αθήνα
Tel: 3800411-17
Fax: 3840709, 3840414.

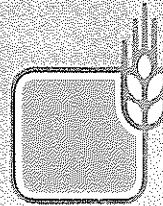
ΓΡΑΦΕΙΑ
Δράμα, Καρδίτσα, Λαμία
ΓΡΑΦΕΙΑ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
Βρυξέλλες, Βέλγιο,
Σόφια, Βουλγαρία

ΑΓΡΟΤΙΚΗ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ερχομ
Διευρηφια

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

ΑΤΕ
ΑΕΔΑΚ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ

ATE/leasing Α.Ε.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΖΩΗΣ

ΑΤΕ Κάρτα

VISUAL ART. Διευρηφια

ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Στην Ελλάδα της Ευρώπης, στον κόσμο του 2000
υπάρχει μία εταιρία

ΤΟΣΟ ΜΕΓΑΛΗ

για να σας προσφέρει σύγχρονα προγράμματα
που ταιριάζουν στις ανάγκες σας

ΟΣΟ ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΗ

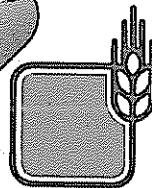
για να είναι δίπλα σας κάθε στιγμή με σιγουριά.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

Μια Εταιρία σύγχρονη, δυναμική και ανδρώπινη.

Με ένα πλήθος πρωτοποριακών και εξειδικευμένων προγραμμάτων
που αγκαλιάζει τις ανάγκες σας.

- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΦΩΤΙΑΣ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΚΛΟΠΗΣ
- ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΣΚΑΦΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΙΕΡΓΕΙΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΩΙΚΟΥ & ΦΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΩΝ
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΠΑΚΕΤΑ
ΓΙΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ
- ΠΟΛΥΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ
- ΑΠΩΛΕΙΑ ΚΕΡΔΩΝ

**ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ**
ΚΟΝΤΑ ΣΑΣ ΟΤΙ ΚΙ ΑΝ ΤΥΧΕΙ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Λ. Συγγρού 163, 171 21 Ν. Σύνταξη
Τηλ.: (01) 9358 613, 9358 712, 9358 813, 9358 902, ΤΙΧ: 223 004/AGRO GR, FAX: (01) 9358 924